

Povijest u najavi

Od ožujka ove godine na Radio-televiziji Vojvodine početak će emitiranje desetominutnog dnevnog informativnog programa na hrvatskom jeziku, a do kraja lipnja u Novom Sadu će biti osnovana i redakcija hrvatskog programa – dogovor je postignut na sastanku čelnika ove medijske kuće i Hrvatskog nacionalnog vijeća, a okarakteriziran je kao »povijesni ugovor«. E sad, ostaje nejasno zašto se radi o »povijesnom ugovoru«. Ako je Srbija pravna država, a važeći Ustav i zakoni su definirali i propisali pravo nacionalnih manjina na informiranje na materinjem jeziku, zašto je ostvarivanje toga prava za hrvatsku manjinu »povijesni događaj«, a za druge manjine se to podrazumijeva? I druga stvar, ima li negdje u Ustavu i zakonu neka odredba koja ostvarivanje prava nacionalnih manjina ograničava nedostatkom sredstava ili problemima u pojedinim institucijama i slično, kako se to najčešće čuje kad se radi o ostvarivanju zajamčenih prava hrvatske manjine.

S druge strane, glavni i odgovorni urednik RT Vojvodine Ljubiša Nikolin najavio je kako će dnevne vijesti stizati iz krajeva gdje žive Hrvati – prvo iz sjeverne Bačke i Subotice, a zatim, kad se steknu uvjeti, i iz Podunavlja i Srijema. Ako se takva koncepcija bude i ostvarivala to će zasigurno pridonijeti da Hrvati u Srbiji ne budu više skoro »nevidljiva« manjina na marginama društva i događanja i da ostvaruju svoja prava u jednakoj mjeri kao i druge manjine.

Najavljena je i tjedna debatna emisija u kojoj će svi relevantni ljudi jedanput tjedno moći priopćiti u studiju svoja stajališta o određenim problemima koje ima hrvatska nacionalna zajednica. Pokušajmo sada zamisliti da čelnici različitih hrvatskih institucija, stranaka i udruga, neovisni intelektualci, književnici, aktivisti i ini akteri hrvatske manjinske scene, a koji se po pravilu ne mogu složiti skoro ni oko čega, sjednu za isti »okrugli stol« kako bi debatirali oko tema značajnih za hrvatsku zajednicu. Do sada smo bili svjedoci najrazličitijih oblika »komuniciranja« u hrvatskoj zajednici – od bojkotiranja jednih od strane drugih, glasila, besmislenih međusobnih optuživanja, tužbi, slanja pisama potpisanih i nepotpisanih kojima jedna strana denuncira drugu, ali zasad još nikome nije pošlo za rukom da se u istom prostoru, za istim »okruglim stolom« nađu suprotstavljene strane i debatiraju o problemima koji opterećuju hrvatsku zajednicu.

Ako to pođe za rukom novoj hrvatskoj redakciji RT Vojvodine, e to će već biti povijesni događaj.

J. D.

INTERVJU

Dr. Slaven Bačić, predsjednik Hrvatskog akademskog društva
KULTURA JE JEDNA OD KLJUČNIH IDENTITETSKIH ODREDNICA.....12-14

DOPISNICI

U posjetu kod Mande i Matije Periškić iz Berega
KADA KRENU USPOMENE.....25

Pokladni običaji u Golubincima

MAŠKARE, MAČKARE.....26

KULTURA

Okrugli stol »Kolebanja identiteta među Hrvatima u Vojvodini« u Subotici

BUNJEVAČKIM HRVATIMA SE I DANAS MANIPULIRA.....32-33

SPORT

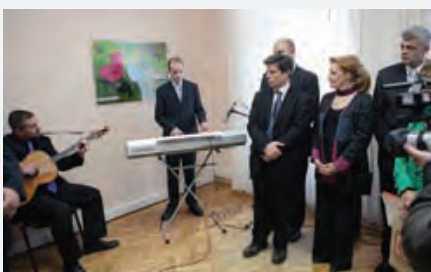
Zimske pripreme nogometaša »Bačke«
KVALITETAN RAD USPRKOS TEŠKIM ZIMSKIM UVJETIMA.....44

SADRŽAJ

AKTUALNO

NIU »Hrvatska riječ«
NASTAVITI PRAKSU DODATNOG FINANCIRANJA.....8

Prva obljetnica ZKHV

OPRAVDANO POVJERENJE.....8

TEMA

Od ožujka na Radio-televiziji Vojvodine počinje dnevni program na hrvatskom jeziku

NOVI INFORMATIVNI SADRŽAJI.....9

Snežana Ilić, programska koordinatorka Centra za razvoj civilnog društva iz Zrenjanina

HRVATI I MAĐARI KAO »DEŽURNI KRIVCI«.....16-17

STJEPAN MESIĆ ODLIKOVAO SONJU BISERKO

Doprinos u borbi za ljudska i građanska prava

Odlazeći predsjednik Hrvatske *Stjepan Mesić* odlikovao je predsjednicu Helsinškog odbora za ljudska prava Srbije *Sonju Biserko* zbog »osobitog doprinosa u borbi za ljudska i građanska prava hrvatskih i ostalih nacionalnih manjina u Srbiji, kao i za izgradnju temelja za normalizaciju odnosa između Hrvatske i Srbije«. Uručivši joj Red kneza Trpimira s ogrlicom i Danicom na svečanosti u Zagrebu 1. veljače, Mesić je naglasio kako je *Sonja Biserko* bila »među prvima koji su javno i jasno osudili ultranacionalističku politiku režima *Slobodana Miloševića*«.

Sonja Biserko je zahvalila *Stjepanu Mesiću* na odlikovanju, navodeći kako je ponosna i na to što je Helsinški odbor bio jedna od

Stjepan Mesić i Sonja Biserko

prvih organizacija koja se bavila povratkom i reintegracijom Srba u Hrvatskoj.

Mesić je istom prigodom odlikovao i direktora Jeruzalemskog centra *Simon Vizental Efraima*

Zurofa za »osobit doprinos borbi protiv povijesnog revizionizma i reafirmiranja antifašističkih temelja Hrvatske i uspostavljanju dobrih odnosa Hrvatske i Izraela«. Zahvaljujući Mesiću na odlikovanju, *Zurof* je, između ostalog, rekao kako je suđenje bivšem zapovjedniku logora *Jasenovac Dinku Šakiću* »bio najvažniji pravni postupak ikada pokrenut protiv lokalnog suradnika nacista u postkomunističkoj Europi«.

Za profesionalan rad na održavanju i razvijanju bilateralnih odnosa Ureda OESS-a u Zagrebu i Hrvatskoj, Mesić je uručio odlikovanje i bivšem šefu toga ureda veleposlaniku Španjolske u Bugarskoj i Hrvatskoj *Jorgeu Fuentesu Monzoniz-Vilallongi*.

POTPISANI UGOVORI SA SAVEZIMA GLUHIH I SLIJEPIH VOJVODINE

Skrb za osobe s posebnim potrebama

Potpredsjednica Vlade Vojvodine i pokrajinska tajnica za informacije *Ana Tomanova-Makanova* potpisala je ugovore iz područja javnog informiranja s tajnikom Saveza gluhih i nagluhih Vojvodine *Jovicom Despotom* i tajnikom Saveza slijepih i slabovidnih Vojvodine *Anđelkom Ružinom*.

Potpisivanjem ugovora omogućeno je da za Savez gluhih i nagluhih tajništvo izdvoji 291 tisuću dinara mjesečno za financiranje novina »Glas tišine« i prošireno izdanje »Govor ruku« i za provođenje informativnih emisija gestovnim govorom na TV postajama. Za Savez slijepih i slabovidnih Vojvodine izdvojeno je 495 tisuća dinara mjesečno za objavljiva-

vanje 12 zvučnih izdanja časopisa »Dečji odjek«, »Odjek«, »Viszhang« i »Svet žene«, odnosno šest brojeva časopisa na Brajevu pismu »Vidici«.

Ističući važnost izdavanja ovih sredstava, *Ana Tomanova-Makanova* je naglasila kako se radi o jednoj od značajnih ovlasti tajništva koje proistječu iz Zakona o javnom informiranju, a to je vođenje računa o informiranju osoba s posebnim potrebama. »Sustavno već dvije godine osiguravamo dio sredstava neophodnih za njihova izdanja, što je siguran način da značajnu skupinu ljudi s posebnim potrebama ne ostavimo bez informacija«, kazala je *Tomanova-Makanova*.

IVO JOSIPOVIĆ O RAZOTKRIVANJU ORGANIZIRANOG KRIMINALA HRVATSKOJ

Ne popustiti aferaštvu

Novoizabrani predsjednik *Ivo Josipović* upozorio je kako treba voditi računa da se u rasvjetljavanju afere ne popusti aferaštvu.

»Važno je da u cijeloj toj priči ne podlegnemo aferaštvu, nego da odmjerenom, stručno i profesionalno policija, državno odvjetništvo i pravosuđe riješe sve slučajeve ozbiljnog kriminala koji ugrožava i sigurnost Hrvatske«, rekao je odgovarajući na novinske upite.

Josipović je kazao kako je potrebno riječ »afera« rabiti manje jer, kako je istaknuo, »afera koja je samo medijska, a nije suštinska, nije ono što bi trebalo biti glavna oznaka naše borbe protiv korupcije i kriminala«. Dodao je kako je najvažnije da krivci budu kažnjeni te da nitko nevin ne bude okrivljen, a da veliko nacionalno bogatstvo koje je, kako je rekao, oteto u pretvorbi i privatizaciji bude vraćeno. Na upit što će učiniti da afere ne postanu aferaštvo, *Josipović* je kazao kako može upozoravati na slučajeve koje treba istražiti.

»Kao predsjednik Republike mjerodavan sam za sigurnosne službe i tražit ću od njih da odlučno istražuju sve slučajeve za koje se sumnja da je riječ o kriminalu«, dodao je.

Istaknuvši kako se pravosuđe suočava s nekoliko teškoća, dodao je da je stalno pod utjecajem politike i neprekidno se treba boriti za njegovu neovisnost. Problem je i »klanovska neprincipijelna zatvorenost« i tu pravosuđe mora učiniti velik iskorak, a osim toga stalno se treba boriti za edukaciju i odgovornost pravosuđa i sudaca, rekao je. *Josipović* je izvijestio kako je o borbi protiv korupcije i kriminala razgovarao i s premijerom.

Informiranje na prvom mjestu

Pokrajinski ombudsman dr. *Dejan Janča* i zamjenica pokrajinskog ombudsmana za zaštitu prava nacionalnih manjina *Eva Vukašinić* sastali su se s predstavnicima 12 nacionalnih vijeća manjinskih nacionalnih zajednica. Sastanak je održan 2. veljače, a organiziran je kako bi predstavnici nacionalnih vijeća upoznali planove Pokrajinskog ombudsmana u 2010. godini u području ostvarivanja i zaštite prava nacionalnih manjina u Vojvodini, te da bi se razmotrila razna aktualna pitanja i

konkretnosti mogućnosti suradnje u ovom području.

Predstavljajući plan rada Pokrajinskog ombudsmana, *Eva Vukašinić* je navela kako će težište rada u 2010. godini biti na obilascima općina, odnosno naselja u kojima žive predstavnici nacionalnih manjina, primanje predstavi građana na terenu i razgovor o aktualnim lokalnim problemima, a posebna pažnja na razini cijele Vojvodine bit će posvećena ispitivanju mogućnosti ostvarivanja prava na informiranje na materinjem jeziku.

Predstavnici nacionalnih vijeća su kao najaktualnije naveli pitanje tekućeg postupka upisa pripadnika nacionalnih manjina u posebne biračke popise, te kasnijeg provođenja samih izbora i rada novoizabranih nacionalnih vijeća. Kao ključni problem prepoznato je informiranje, kako pripadnika nacionalnih manjina, tako i javnosti općenito o ovom procesu i njegovu značaju.

Predstavnici nacionalnih vijeća očekuju da će tijekom upisa birača, kasnijeg izbora i formiranja, te

naposljetku i rada novoizabranih nacionalnih vijeća biti još problema. Njihovi razlozi leže ne samo u nedovoljnoj informiranosti građana, skorom isteku roka za upis u posebne biračke popise, smanjenju proračunskih sredstava za potrebe rada nacionalnih vijeća, nego i u činjenici da lokalne samouprave prilično sporo obrađuju zahtjeve za upis u popise, odnosno da je pod danim okolnostima veliko pitanje hoće li većina nacionalnih zajednica doista uspjati upisati potreban broj birača.

MINISTAR SVETOZAR ČIPLIĆ POSJETIO HNV

Najavljena pojačana kampanja za upis birača

U slučaju da neka manjinska zajednica ne sakupi dovoljan broj birača za izravne izbore, država će osigurati sve uvjete da novi saziv nacionalnog vijeća bude biran putem elektora, izjavio je ministar za ljudska i manjinska prava *Svetozar Čiplić*. U okviru promotivne kampanje za upis na posebne biračke popise nacionalnih manjina, Čiplić je u srijedu, 3. veljače, posjetio sjedište Hrvatskog nacionalnog vijeća u Subotici, gdje je razgovarao s predstavnicima hrvatske zajednice.

»Ne postoje neuspjeli izbori, oni se moraju održati na ovaj ili onaj način«, rekao je ministar novinarima nakon sastanka. On je najavio intenziviranje medijske kampanje za upis na poseban birački popis. Po njegovim riječima, ovih će dana početi emitiranje dvojezičnih spotova na lokalnim i nacionalnim televizijama, kao i džinglova na lokalnim radijskim postajama. »Naša je procjena da će se najintenzivniji odziv na upis dogoditi u posljednjih mjesec dana, te se i kampanja pojačava na taj način«, rekao je Čiplić. Upis u posebne biračke popise nacionalnih vijeća traje do 9. ožujka i organiziran je u svakoj općini, a izbori će biti organizirani za 800.000 građana koji se izjašnjavaju kao pripadnici neke nacionalne manjine. Izbori će biti održani krajem svibnja, ili početkom lipnja ove godine. U izborima će sudjelovati 19 nacionalnih vijeća i oni će biti održani u svih 167 općina u Srbiji po dva izborna sustava – neposrednom i elektorskom.

Inače, tijekom tjedna ministar Svetozar Čiplić se prema najavama sastao i s predstavnicima nacionalnih vijeća Bunjevaca, Mađara, Nijemaca, Slovaka, Rumunja, Ukrajinaca i Rusina.

D. B. P.

Dunavska rektorska konferencija u Novom Sadu

U Skupštini Vojvodine od 4. do 6. veljače održava se Dunavska rektorska konferencija, najveća europska akademska mreža koja ima preko 50 članica. Postoji od 1983. godine, a ove godine domaćin je Sveučilište u Novom Sadu. Teme ovogodišnje konferencije su doktorski studiji, klimatske promjene, zaštita kulturnog naslijeđa i mobilnost.

Potrebno je više od puke osude

U povodu učestalih incidenata u Temerinu, koji prijete narušavanju međunacionalnih odnosa u ovoj općini, Pokrajinski ombudsman smatra kako treba poduzeti više od puke osude napada koji mogu u sebi imati i elemente nacionalne pripadnosti.

»U cilju otkrivanja i kažnjavanja počinitelja, te sprječavanja ovakvih pojava u budućnosti, potrebna je pravodobna i primjerena reakcija mjerodavnih tijela« kaže se u priopćenju Pokrajinskog ombudsmana.

»Provođenje ovakvih aktivnosti zahtijeva sustavni pristup i dugoročnu strategiju. Pokrajinski ombudsman je spreman uključiti se u izradu i provođenje strategije koja će pridonijeti razvoju tolerancije i zajedničkog života u općini Temerin i u cijeloj višenacionalnoj Vojvodini. Prvi korak u tom pravcu bit će sastanak zamjenice za zaštitu prava nacionalnih manjina Pokrajinskog ombudsmana i predsjednika općine s predstavnicima policije u Temerinu, kao i ravnateljima osnovnih i srednjih škola s teritorija ove općine. Cilj sastanka je osmisliti projekt čiji bi cilj bio edukacija školske djece u čije bi se provođenje uključile sve navedene institucije. Predavanja i radionice bi se organizirale s ciljem da se kod djece na vrijeme izgradi svijest o osnovnim pojmovima iz područja pojedinačnih i kolektivnih ljudskih prava, kao i mehanizmima njihove zaštite.«

U SUBOTICI OBILJEŽENA PRVA OBLJETNICA DJELOVANJA ZAVODA ZA KULTURU VOJVODANSKIH HRVATA

Žigmanov: Vjerujemo da smo opravdali povjerenje osnivača

Zavodi za kulturu manjinskih zajednica u Vojvodini imaju budućnost, jer njihova misija na očuvanju i razvoju vlastitih kultura pridonosi zajedničkom cilju očuvanja multikulturalizma u pokrajini, ocijenio je pokrajinski tajnik *Milorad Đurić* na svečanosti prigodom obilježavanja prve obljetnice djelovanja Zavoda za kulturu vojvodanskih Hrvata (ZKVH), koja je u utorak, 2. veljače, održana u sjedištu te ustanove.

»Multikulturalizam je nešto što smo naslijedili, ali što nije samo stvar prošlosti, nego i budućnosti. Pitanje otvorenosti kultura, suradnje i harmonizacije razlika jest pitanje naše budućnosti i vjerujem da ćemo svi zajedno raditi na tome, svatko na svojoj razini, i pokazati da je to nama ovdje u Vojvodini cilj za koji vrijedi uložiti energiju i trud«, rekao je *Milorad Đurić*.

Predsjednik Upravnog odbora ZKVH-a *Dužo Runje* je istaknuo kako vremensko razdoblje od godinu dana nije veliko, ali da nas ono što je Zavod do sada učinio uvjerava »da smo na pravom putu«. »Nadam se da smo pokazali kako Skupština Vojvodine ne financira

slučajno manjinske zavode za kulturu i nadam se da će ih svakoga dana sve više materijalno podupirati kako bismo spasili kulturno blago u Vojvodini, pa tako i ono hrvatske nacionalne manjine«, kazao je *Runje*.

Pokrajinski ministar Milorad Đurić pozdravio je zaposlenike i uzvanike

Ravnatelj Zavoda za kulturu vojvodanskih Hrvata *Tomislav Žigmanov* je istaknuo kako je ta ustanova povjerenje dobiveno od osnivača – Skupštine Autonomne Pokrajine Vojvodine i Hrvatskog

nacionalnog vijeća – nastojala svjedočiti na najbolji mogući način.

»Vjerujemo da su posljedice naših napora na tome planu, riječ je o samo troje profesionalno uposlenih osoba, ali i četrdesetak vanjskih suradnika, počele biti vidljive u

nadu u još bolju suradnju i nastavak stvaranja jednog pozitivnog suradničkog i konstruktivnog ozračja u kulturi vojvodanskih Hrvata.

Ovom prigodom otvorena je izložba izbora plakata i drugih dizajnerskih uradaka *Darka Vukovića*, docenta na Akademiji umjetnosti u Novom Sadu. Izložbu je otvorila suradnica Zavoda za likovnu umjetnost *Olga Šram*, ocijenivši kako je *Vuković* u svojim radovima dostigao prepoznatljiv dizajnerski rukopis što predstavlja najveću potvrdu umjetničke zrelosti jednog autora.

U glazbenom dijelu programa nastupili su *Nenad Kostić* (tamburaško čelo) i prof. *Saša Grunčić* (klavijature) koji su izveli skladbu »Tambura Paje Kolarića« autora dr. *Josipa Andrića*, čiju je glazbenu baštinu Zavod prošle godine istraživao i zajedno s drugima radio na njezinoj popularizaciji.

Pismene čestitke u povodu prve obljetnice djelovanja Zavoda uputili su predstavnici Ministarstva kulture Republike Srbije, Veleposlanstva Republike Hrvatske u Beogradu, Centra za razvoj civilnog društva i udruga u kulturi.

D. B. P.

RAVNATELJ NIU »HRVATSKA RIJEČ« IVAN KARAN POZVAO POLITIČKE PREDSTAVNIKE HRVATA DA POMOGNU USTANOVU

Nastaviti praksu dodatnog financiranja

Dotacije koje Novinsko-izdavačka ustanova »Hrvatska riječ« dobiva od Pokrajinskog tajništva za informacije u 2009. su bile za 2 posto manje nego li u 2008. godini, a za ovu je godinu potpisan ugovor o financiranju u kome su predviđena sredstva u istom iznosu kao i za 2009. godinu, što nije dostatno za kvalitetan rad ove ustanove, navodi se u pismu koje je ravnatelj Novinsko-izdavačke ustanove »Hrvatska riječ« uputio predsjedniku Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini, republičkom zastupniku i članu Međuvladinog mješovitog odbora za manjine (MOM) *Petru Kuntiću* te zastupniku u pokrajinskoj skupštini *Duži Runje*.

Ravnatelj *Karan* zatražio je od zastupnika DSHV-a političku podršku kako bi NIU »Hrvatska riječ« nastavila dobivati dodatna sredstva tako da se izjednači po

dotacijama koje dobiva novinsko-izdavačka ustanova slovačke nacionalne manjine koja je po brojnosti najbliža hrvatskoj nacionalnoj manjini. U pismu se dodaje kako je ovaj zahtjev sukladan zaključcima koje je usvojio MOM na prošloj sjednici. Ravnatelj NIU Hrvatska riječ očekuje da se usvajanjem rebalansa proračuna APV, u Pokrajinskom tajništvu predvide dodatna sredstva za NIU »Hrvatska riječ« čime bi bio ispoštovan jedan od zaključaka MOM-a i nastavljena praksa dodatnog financiranja NIU prekinuta 2008. godine.

Predsjednik DSHV-a *Petar Kuntić* za Hrvatsku riječ kaže kako će pismo prosljediti koalicijskim partnerima i očekuje da će uspjeti riješiti i ovaj problem kao što je riješen i problem financiranja Zavoda za kulturu vojvodanskih Hrvata (ZKVH) koji je također bio uskraćen za redovito financiranje i

dobivao manja sredstva od Zavoda za kulturu vojvodanskih Slovačka.

»Nadamo se da ćemo kroz izvješno vrijeme uspjeti dogovoriti se o rješenju ovoga problema kao što smo se uspjeli dogovoriti poslije nekoliko mjeseci pregovora i dogovora da ZKVH dobije dovoljnu količinu novca, tj. onoliko koliko mu i pripada. Međutim, za sve te procese treba nekoliko mjeseci jer svugdje postoje planovi, ali postoji i svugdje situacija da sredstva nema dovoljno. Zastupnik *Runje* i ja već smo predložili šefu srbijanskog dijela MOM-a *Janku Věselinoviću* da, s obzirom da su zaključci stigli, vrlo skoro održimo zajednički sastanak uz sudjelovanje predstavnika Generalnog konzulata i Veleposlanstva Republike Hrvatske i da vidimo što nam je činiti kako bi se zaključci koje je država Srbija preuzela na sebe implementirali i kako bi bilo što manje stvari koje nisu riješene, odnosno niti započete, pred

sljedeće zasjedanje MOM-a«, kaže *Kuntić*.

On je zadovoljan načinom rada koji je uspostavljen odnedavno da se izravno, s najodgovornijim ljudima razgovara o problemima umjesto da »ostavljamo institucijama da se one same muče i bore budući da je, na žalost, uglavnom ono što se na političkoj razini dogovori za sada puno sigurnije od onoga što pripada nekome po nekom pravu ili zaključku na nekoj sjednici«.

»Institucionalno rješavanje, što bi bilo normalno, neki put ne funkcionira i ovoga puta je vjerojatno to u pitanju i u takvim situacijama se mora prići političkom dogovoru shodno našim političkim interesima. A naši politički interesi sigurno nisu da jedan koalicijski partner otežava drugome, već da pomogne kako bi čitava koalicija bolje radila«, kaže *Kuntić*.

J. D.

Novi informativni sadržaji

Na RTV-u svakoga će dana biti emitirane desetominutne vijesti, a osniva se i redakcija hrvatskog programa, čime se provode odredbe Statuta Vojvodine prema kojima manjinske zajednice, čiji je jezik u službenoj uporabi u pokrajini, imaju pravo na programe i redakcije na svom jeziku

O d ožujka ove godine na Radio-televiziji Vojvodine počeo će desetominutni dnevni informativni program na hrvatskom jeziku, a do kraja lipnja u Novom Sadu će biti osnovana i redakcija hrvatskog programa, precizirano je na sastanku čelnika ove vojvodanske medijske kuće i Hrvatskog nacionalnog vijeća održanom u četvrtak, 28. siječnja. Time će biti provedene odredbe Statuta Vojvodine prema kojima manjinske zajednice, čiji je jezik u službenoj uporabi u pokrajini, imaju pravo na programe i redakcije na svom jeziku.

Ravnatelj RT Vojvodine *Blažo Popović* kaže kako osnivanjem redakcije RTV ispunjava svoje obećanje od prije godinu dana, koje će biti realizirano unatoč vrlo kompliciranoj situaciji u kojoj se nalazi pokrajinski javni servis, s velikim brojem uposlenika, nedovoljno novca i u svojstvu podstanara.

»U veoma prisnom ozračju dogovorili smo se da već sljedećeg mjeseca krenemo s kratkim informativnim blokovima na hrvatskom jeziku, a od lipnja i s ozbiljnijim programskim zahvatima. Mogu reći da sam sretan što sam dio povijesnog ugovora između hrvatske nacionalne zajednice i RT Vojvodine«, rekao je Popović.

DŽENTILMENSKI SPORAZUM

Glavni i odgovorni urednik RT Vojvodine *Ljubiša Nikolin* ističe kako će vrijeme od ožujka do lipnja biti svojevrsno testiranje mogućnosti i utvrđivanje onoga što je potrebno i kako se to može uraditi.

»Ne sumnjam da ćemo od samog početka zadovoljiti većinu potreba koje postoje kao posebni interesi u informiranju za nacionalnu zajednicu Hrvata«, kaže Nikolin. »Za sada će to biti vijesti šest puta tjedno po deset minuta, a s obzirom da ćemo iz Subotice imati dopisnika, s početka će biti prisutniji sadržaji iz sjeverne Bačke i okolice Subotice. Međutim, uvjeren sam da će naše

kolege vrlo brzo omogućiti priljev dobrih i interesantnih informacija iz Podunavlja i Srijema, gdje žive Hrvati. Pričali smo i o tome da ćemo ustanoviti jednu debatu emisiju u kojoj će svi relevantni ljudi jedanput tjedno moći priopćiti u studiju svoja stajališta o određenim problemima koje ima hrvatska nacionalna zajednica.«

Član HNV-a zadužen za informiranje *Mato Groznica* ocijenio je da je s RTV-om postignut džentlmenški sporazum u kojemu su obje strane iskazale razumijevanje – s jedne strane za situaciju u kojoj se nalazi vojvodanski javni servis, a s

kompromis u kojemu ćemo svi biti zadovoljni u onoj mjeri u kojoj se može u ovakvoj situaciji u kojoj živimo kao društvo.«

VODSTVO RTV-A POKAZALO SPREMNOST

Već postojeća emisija *Prizma* i dalje će ostati na programu, s tim što se može očekivati promjena termina emitiranja i konceptijska promjena emisije, a prema riječima ravnatelja NIU Hrvatska riječ i sudionika razgovora s predstavnicima RTV-a *Ivana Karana*, od srpnja bi trebale krenuti tematske emisije koje će se

osobama koje će raditi u toj redakciji, jer premda HNV ne može utjecati na to tko će raditi u redakciji, ipak je vodstvo RTV-a pokazalo spremnost da se o nekim rješenjima razgovara. Ja sam također inzistirao na tome da se *Josip Stantić*, koji radi kod nas u Hrvatskoj riječi kao urednik voditelj TV tjedne emisije, koja se emitira na TV YU ECO, sporazumno zaposli u dopisništvu RTV-a. Također sam inzistirao da svi ovi dogovori budu i potpisani, te ćemo s tim zaključcima i njihovim provođenjem upoznati Mješovito međudržavno povjerenstvo Srbije i Hrvatske na sljedećem sastanku,

Ljubiša Nikolin, Blažo Popović, Branko Horvat, Slavica Peić, Ivan Karan i Mato Groznica

druge strane za potrebu da hrvatska zajednica konačno dobije svoju redakciju i produkciju programa na hrvatskom jeziku.

»Upravo je to rezultat ovih dogovora u kojima je svatko sa svoje strane imao razumijevanja za drugoga, jer niti je hrvatska zajednica pusti otok pa da možemo samo tražiti, niti RTV može biti gluha na potrebe hrvatske zajednice«, smatra Groznica. »Pokušali smo naći

emitirati dva puta mjesečno po pola sata. HNV je za ovaj posao predložio Cromeiduu.

»Također, dogovoreno je da se počne s osnivanjem redakcije programa na radiju, gdje će tjedno biti emitirana jednosatna emisija, a ovoga ćemo tjedna razgovarati o terminu njezinog emitiranja, uređivačkoj koncepciji i drugim tehničkim rješenjima«, kaže Karan. »Na tom ćemo se sastanku upoznati i s

koji se očekuje početkom travnja.« On dodaje kako će u novosadskom studiju na prijedlog RTV-a biti troje uposlenih, a osim dopisnika iz Subotice, na ljetu se planira proširivanje redakcije s još dva dopisnika iz Sombora i Srijema. Od sljedeće godine planira se i povećanje satnice programa, a o ovome će se konkretnije razgovarati na jesen.

S. Mamužić

HRVATSKI TURISTIČKI DJELATNICI POJAČAVAJU PROMIDŽBENU KAMPANJU U SRBIJI

Ljeto dolazi, Hrvatska vas očekuje

Ljudi ovdje u Vojvodini i Srbiji znaju koja je vrijednost hrvatske obale, koja je vrijednost lijepog mora, općenito ambijenta kod nas, autohtonosti. Računamo i dalje na vas kao goste, poručuje Milo Sršen, pomoćnik direktora Hrvatske turističke zajednice

Hrvatski je turizam prošle godine zabilježio značajan porast broja gostiju iz Republike Srbije, čak za 25 posto veći u odnosu na 2008. godinu. Problem je, međutim, u tome što je 90-ih godina dolazak turista iz Srbije na hrvatski Jadran gotovo zamro, pa rast od 25 posto zapravo i nije tako velik ako se izražava u apsolutnim brojkama. Riječ je o tek 100.000 gostiju.

Ipak, imajući u vidu blizinu, kolektivno pamćenje i sličnost jezika, hrvatski turistički djelatnici smatraju da bi širom otvaranje vrata gostima iz susjedstva dobro došlo i jednima i drugima.

PREDNOST POZNAVANJA JEZIKA

»Mislim da će ove godine taj rast dolazaka gostiju iz Srbije od 25 posto biti ponovljen, dakle 25 posto na već povećani broj, i to bi nas, u uvjetima globalne recesije, sasvim zadovoljilo«, kaže pomoćnik direktora Hrvatske turističke zajednice Milo Sršen. »Ići ćemo opet na outdoor kampanju kao što smo išli i prošle godine, a osim toga za nekoliko ćemo tjedana nastupiti i na Sajmu turizma u Beogradu. Prvi put će se Hrvatska turistička zajednica uopće pojaviti u Srbiji. Turistima ćemo ove godine posebno preporučivati otoke. Ljudi odavde znaju jezik, nemaju dakle problema s jezičnim barijerama, a mislim da na otoku svaki od turista može jedan komad obale naći za sebe. S borom i s hladom, što je vrlo bitno u velikim vrućinama.«

MARIN SKENDEROVIĆ, ŠEF PREDSTAVNIŠTVA HTZ-A U BUDIMPEŠTI

Meki ulazak u Srbiju

»Ja sam odavde i znam što znači kad iz matične domovine dolaze pozitivni impulsi«, kaže šef predstavništva HTZ-a u Budimpešti Marin Skenderović. »Veliko prelo je godinama kao glavnu nagradu davalo putovanje u Hrvatsku, ranije su tu nagradu sponzorirali turoperator, prošle godine Grad Biograd, a ove godine to smo digli na najvišu moguću razinu. S druge strane, željeli smo uraditi meki ulazak u Srbiju preko Hrvatske turističke zajednice, kako bismo time najavili tvrdi ulazak, koji će se dogoditi 24. do 28. veljače na Sajmu turizma u Beogradu. Mislim da je vrlo važno da sve inicijative koje se pokušavaju provoditi u Srbiji, ne smiju nikako zaobići hrvatsku zajednicu i pripadnici hrvatske zajednice u svakom bi slučaju trebali osjećati sve aktivnosti koje će Hrvatska provoditi na ovim prostorima.«

Branko Horvat, Milo Sršen i Marin Skenderović

Milo Sršen naglašava i kako su ljudi iz Vojvodine, prije svega pripadnici hrvatske zajednice, i u najtežim vremenima odlazili u Hrvatsku na godišnji odmor, te im na tome posebno zahvaljuje.

»Ljudi su dolazili preko Mađarske, i kako su god mogli, i mislim da će ta suradnja, i po prijateljskim i po raznim drugim vezama, biti nastavljena. Ljudi ovdje u Vojvodini i Srbiji znaju koja je vrijednost hrvatske obale, koja je vrijednost lijepog mora, općenito ambijenta kod nas, autohtonosti. Računamo i dalje na vas kao goste. Zbog toga smo prošle godine, kada smo išli na outdoor kampanju, Suboticu označili kao važan grad i važan faktor za hrvatski turizam.«

Ekonomska recesija, smatra Sršen, ne pogađa srbijansko emittivno tržište u onoj mjeri u kojoj pogađa velika i daleka tržišta kao što je, recimo, rusko, koje je prošle godine podbacilo za 40 posto. Jer, što je kriza veća, to se ljudi odluču-

ju za bliže destinacije. A nema ništa bliže od Hrvatske.

NIŠTA LJEPŠE OD MORA, OTOKA...

Inače, najčešći gosti na hrvatskoj obali tradicionalno su Nijemci. Oni jesu najveća grupacija na hrvatskoj obali, ali nisu samo u Hrvatskoj najbrojniji gosti, nego i u Italiji, Španjolskoj i u drugim zemljama.

»Imali smo stvarno sreće prošle godine, ali i zahvaljujući našoj odličnoj promidžbi koju smo radili na svim kanalima na globalnoj televiziji, u tisku, outdoor i na internetu, zabilježili smo 59 milijuna noćenja, 1 posto više nego u 2008. godini i na to smo jako ponosni«, dodaje Sršen. »U Hrvatsku se na ljetovanje ide prema mogućnostima. Tko želi ići će u hotel, a ima i jako puno lijepih kuća i apartmana. Privatnici u Hrvatskoj su doista uvidjeli kako

bez ulaganja nema napretka. Bit će i povoljnih cijena, posebno u privatnom smještaju, jer, znate, treba to i napuniti. Hoteli su uvijek puni, kampovi idu jako dobro, prošle godine su kampovi u Istri povukli veliki dio, a u privatnom smještaju imamo 450.000 ležajeva. Zamislite koliko je to, to treba napuniti, nije mala stvar.«

Što se turista iz Srbije tiče, Milo Sršen im poručuje da mogu biti potpuno mirni i bezbrižni:

»Nije bilo nikakvih problema niti prošle godine. Čujte, život ide dalje, kako su Latini govorili – ploviti se mora, živjeti se mora. Treba ići na more jer to je stvar odmora, a i stvar prestiža. Čovjek treba djeci pokazati kako je lijepo more, otoci. Mislim da se sad normalizirala cijela ta klima i napetost i ljudi vide kako nemaju razloga plašiti se, da mogu doći. Ljudi u Srbiji poznaju hrvatsko primorje, bili su nekad prije, ili su im bili roditelji, pa sada idu i oni.«

Da u Hrvatskoj ozbiljno računaju na turiste iz Srbije, govore i planovi da se u Beogradu otvori predstavništvo Hrvatske turističke zajednice. Već bi toga i bilo, da nije recesije. »I nama su sredstva smanjena, ali mislim da ćemo u idućih pet godina otvoriti predstavništvo u Beogradu. Možda i prije«, kaže pomoćnik direktora HTZ-a.

Milo Sršen je, inače, u Subotici boravio tijekom proteklog vikenda, kao gost i u ime Hrvatske turističke zajednice sponzor Velikog prela.

Z. Perušić

BRANKO HORVAT, PREDSEDNIK HNV-A

Znamo što nam svima znači Jadran

Angažmanom Hrvatske turističke zajednice u Srbiji zadovoljan je i predsjednik HNV-a Branko Horvat:

»Na ovaj korak gledamo kao na jedan od niza koraka koje činimo skupa s matičnom domovinom«, kaže Horvat. »Znači, imamo sada kontakt s Hrvatskom turističkom zajednicom, znamo što to znači, znamo što je Hrvatima, pa i ostalim žiteljima na ovim prostorima značio Jadran i turistička ponuda s tih prostora. Možemo biti zadovoljni što se uvida potreba razvoja odnosa u ovom području, tu želimo dati potporu i to promicati kako bi rezultiralo pozitivno. Posebice želim istaknuti napor HTZ-a da na velika vrata uđe na ove prostore dodjelom nagrade na Velikom prelu. To je značajno ne zato što će biti dodijeljeno ljetovanje, nego je za nas jako bitno da sve hrvatske institucije budu što tješnje povezane s nama, samim time i mi puno dobivamo, jer znamo da matična domovina stoji iza nas i da smo u situaciji koristiti sve ono što je moguće za dobrobit hrvatskog življa ovdje.«

PROBNO POLAGANJE DRŽAVNE MATURE ORGANIZIRANO I U BOSNI I HERCEGOVINI

Raspored polaganja

I nače, zadnji rok za prijavljivanje učenika za polaganje državne mature u Republici Hrvatskoj bio je 31. siječnja. Prvi ispit bit će psihologija, a ona se polaže 19. veljače u 9 sati, dok se informatika polaže isti dan u 11,30. Zatim slijedi pisanje eseja iz stranog jezika 17. ožujka. Ispit iz matematike će pak biti organiziran 27. svibnja. Ispit iz hrvatskog jezika (osnovna i viša razina) 28. svibnja, dok će ispit iz engleskog i ostalih stranih jezika (niže razine) biti 31. svibnja. Viša razina njemačkog i talijanskog polagat će se 1. lipnja, a francuskog i španjolskog 2. lipnja.

Na studij u Hrvatsku odlazi znatno manji broj učenika

Mnogi smatraju kako će zbog uvođenja državne mature fakultet u Hrvatskoj upisati znatno manji broj učenika iz BiH nego je to bila praksa dosadašnjih godina

Piše: Arijana Beus

Budući studenti iz Bosne i Hercegovine sve više strahuju zbog upisa na fakultete u susjednoj Republici Hrvatskoj. Naime, kao što je već poznato, za razliku od prijašnjih godina, od iduće akademske godine visoka će se učilišta koristiti rezultatima ispita državne mature radi rangiranja kandidata za upis na studijske programe. Novi sustav olakšat će budućim studentima natjecanje za mjesto na visokim učilištima jer će se jednokratnim polaganjem odabranih ispita državne mature moći istodobno natjecati za mjesto na svim visokim učilištima u Hrvatskoj za koja su zainteresirani. Maturanti u Hrvatskoj ispite državne mature polagat će u svojim školama, a za kandidate izvan Republike Hrvatske polaganje će biti organizirano u ispitnim centrima na nekoliko mjesta u Hrvatskoj. Učenici iz Bosne i Hercegovine obvezni su nostrificirati svjedodžbe sva četiri razreda srednje škole, jer bez potvrde o nostrifikaciji, koju izdaje Ministarstvo obrazovanja Republike Hrvatske, neće moći pristupiti polaganju državne mature u Hrvatskoj. Svaki kandidat iz

BiH koji je zainteresiran za upis na neko od visokih učilišta u Hrvatskoj registrirat će se preko aplikacije Nacionalnog informacijskoga sustava prijava na visoka učilišta na mrežnoj stranici www.postani-student.hr. Tom će prilikom unijeti sve osobne podatke, podatke o svojim ocjenama, te sudjelovanju i uspjesima na natjecanjima u znanju na razini države BiH ili međunarodnoj razini. Nakon uspješne registracije i unosa svih podataka bit će potrebno te podatke verificirati.

ODUSTAJANJE OD STUDIJA U RH

Kako bi se učenicima završnih razreda srednjih škola u BiH olakšao upis na hrvatske fakultete probno polaganje državne mature organizirano je i u BiH. Tako su pokraj Zapadnohercegovačke županije na probno polaganje nedavno izišli i učenici iz Posavske županije, dok resorna ministarstva Herceg-bosanske, Srednjobosanske i Hercegovačko-neretvanske županije još uvijek nisu dobro razmotrila ovu opciju, te se premišljaju oko održavanja ovog ispita.

Prema riječima *Marijana Živkovića*, ministra obrazovanja Posavske županije, trenutačno se pregovara oko toga hoće li prilikom pravog polaganja, koje u Hrvatskoj počinje već 19. veljače, samo ministarstvo organizirati prijevoz za učenike koji se odluče za polaganje državne mature. Živković smatra da će zbog uvođenja državne mature fakultet u Hrvatskoj upisati znatno manji broj učenika iz BiH nego je to bila praksa dosadašnjih godina. Da je velik broj učenika već odušao od upisa fakulteta u Hrvatskoj potvrdila je i *Gordana Cikojević*, ministrica obrazovanja Herceg-bosanske županije.

Ona ističe kako mnogi budući studenti još uvijek ne znaju da ispit državne mature nije jedini uvjet za upis na fakultetu u Hrvatskoj, te da velik broj fakulteta osim ovog ispita ima i svoje vlastite provjere znanja. »Ostaje nam da vidimo što će se dogoditi ove prve godine i hoće li opstati državna matura takva kakva jest. Pojedini fakulteti, poput Pravnog i Filozofskog u Zagrebu, imaju i dodatna testiranja kao što su ispiti općeg znanja, tako da ta državna matura nije jedini uvjet«,

kazala je Cikojević. Ističe kako je još uvijek upitno hoće li se državna matura održati u Hrvatskoj te da nisu isključene niti pobune učenika. Ona je također naglasila kako još uvijek nije poznato hoće li u školama ove županije biti održano probno polaganje državne mature, budući da se još uvijek pregovara i dogovara sa Zagrebom.

U Ministarstvu obrazovanja, kulture i sporta Hercegovačko-neretvanske županije još nije organizirano probno polaganje državne mature te se ne zna ni hoće li ono biti održano. U ministarstvu navode kako su dobili obavijest iz Hrvatske o probnom polaganju te da još uvijek razmišljaju što će napraviti.

REZULTATI PORAZNI

Kada su u pitanju rezultati probnog polaganja državne mature, od ukupno 805 učenika završnih razreda iz svih škola s područja Zapadnohercegovačke županije njih 739 je pristupilo probnom ispitu, a rezultati su bili porazni. Učenici su istaknuli kako su ispiti državne mature preteški i da su sretni da se ipak radilo samo o probnom polaganju. Profesori su najavili da će nastaviti dodatno raditi s učenicima oko priprema za polaganje državne mature, kako učenici iz BiH ne bi bili zakinuti u odnosu na učenike u Hrvatskoj, koji se već više od godinu dana pripremaju za ovo polaganje.

Budući da su prijave za polaganje državne mature u Hrvatskoj bile otvorene najdalje do 31. siječnja, učenici iz BiH koji su željeli pristupiti ovom ispitu već su predali potrebnu dokumentaciju resornom ministarstvu. Tako je ministar obrazovanja u ZHŽ-u *Vjekoslav Čamber* već mjerodavnim institucijama u Zagrebu predao dokumentaciju od 361 učenika koji će u idućim mjesecima pristupiti ispitu državne mature.

DR. SLAVEN BAČIĆ, PREDSEDNIK HRVATSKOG AKADEMSKOG DRUŠTVA

Kultura je jedna od ključnih identitetskih odrednica

Leksikon podunavskih Hrvata je kolektivni projekt, jer u njemu surađuje veliki broj ljudi * Bez memoriranja podataka ne može se bitnije graditi ili očuvati hrvatska identitetska osnovica više hrvatskih subetničkih skupina, kako na području vojvođanskoga i mađarskoga dijela Bačke, tako i sjevernije, sve do Budimpešte s okolicom
*** Vidljivost i prisustvo hrvatske kulture je u Vojvodini uglavnom ograničeno na lokalnu razinu**

Razgovor vodio: Zvonko Sarić

Itiska je izašao 9. svezak Leksikona podunavskih Hrvata – Bunjevaca i Šokaca. O do sada najopsežnijem objavljenom svesku, kao i o radu na izradi Leksikona, razgovarali smo s urednikom Slavenom Bačićem, a teme za razgovor su bile i o značaju memoriranja kulture hrvatske manjinske zajednice, kao i o radu Hrvatskog akademskog društva.

HR: Kakvu metodologiju rada iskazuje pripremanje svakog

novog sveska Leksikona podunavskih Hrvata – Bunjevaca i Šokaca i s kojim se sve izazovima suočavate pri uređivanju, kao urednik Leksikona?

Teorijski promatrano, organizacija rada na leksikografskim projektima i leksikografska metodologija vrlo je složena, počevši od sastavljanja abecedarija, preko pisanja posebno strukturiranih članaka, zatim uređivanja i lektoriranja rukopisa, pa sve do tehničke pripreme za tisak, s brojnim podfazama unutar sva-

kog od njih. Takav idealnotipski model ostvaruje se, po pravilu, u specijaliziranim ustanovama i po sebi se razumije da se to ne odvija u kratkim rokovima i da su za to potrebna znatna sredstva. Međutim, izvjesno skraćivanje i pojednostavljivanje ove metodologije, katkad i improvizacije, nužne su kada leksikografske projekte ostvaruju pojedinci ili organizacije i udruge koje nemaju profesionalno uposleno osoblje, kakvo je i naše uredništvo Leksikona. Osim toga, leksikografski projekti se najčešće ostvaruju u sveučilišnim središtima, u kojima se nalazi najveća koncentracija stručnjaka za pojedine oblasti te potrebna literatura, što centar Subotica, kao središte u kojem se stvara Leksikon, ipak nije.

Već i iz ovoga mislim da je jasno u kakvim uvjetima stvaramo i uređujemo Leksikon: najveći broj suradnika nije imao iskustva na leksikografskim projektima, nemamo zajamčenih izvora financiranja već smo oslonjeni na godišnje natječaje državnih tijela na kojima se dodjeljuju katkad i simbolični iznosi, a uređivanje i lektoriranje rukopisa radimo u slobodno vrijeme, kada posvršavamo svoje profesionalne obveze. Ovaj metodološki ciklus ponavlja se pred svaki svezak, no, čini mi se kako smo nakon 6 godina neke stvari uspjeli popraviti i steći izvjesnu rutinu, koja nam u izvjesnoj mjeri ubrzava rad, ali i poboljšava rezultat.

HR: Čovjek koji nije upućen u proces izrade svezaka Leksikona, upitao će se – kako je toliko za njega još nepoznatih podataka skupljeno i obrađeno?

To je prije svega rezultat činjenice da je u pitanju kolektivni projekt, jer na Leksikonu surađuje veliki broj ljudi, koji su posvećeni cilju da Leksikon bude što je moguće više obuhvaćen. Osim toga, kako sam rekao, naša je metodologija pomalo fluidna, pa se tijekom izrade svakoga pojedinačnog sveska prvotni abecedarij dopunjuje podacima za koje smo naknadno uočili da su nam izostali kod sastavljanja abecedarija. No, ujedno, veliki broj sakupljenih naizgled nepoznatih podataka posljedica je i činjenice da ne samo naša kultura i povijest

nisu dovoljno memorirani, već se još uvijek borimo i za adekvatno mjesto koje nam pripada u aktualnom trenutku, pa kada uspijemo na jedno mjesto sakupiti ne mali broj podataka koji se odnose na povijest i sadašnjost, onda to doista izgleda imponozantan broj.

HR: Što karakterizira novi, nedavno objavljeni svezak Leksikona?

Osim činjenice što je to do sada i po broju stranica i po broju natuknica do sada najopsežniji svezak – praktički su u njemu dva prosječna dosadašnja sveska, on je i po sadržaju jedan od najznačajnijih svezaka čitavoga projekta, osobito posle 4. sveska. Naime, dok smo u 4. svesku, koji obuhvaća natuknice koje počinju s »Bu«, obradili čak 40-ak natuknica koje predstavljaju izvedenice od riječi Bunjevac, u ovome 9. svesku, koji obuhvaća natuknice koje počinju slovom H, obradili smo oko 110 natuknica koje predstavljaju izvedenice od riječi Hrvat i Hrvatska. Od ovoga broja, polovica se odnosi na natuknice koje se odnose na područje Hrvatske i njihovu kontekstualizaciju na nas (npr. Hrvatska seljačka stranka, Hrvatska biskupska konferencija, Hrvatska matica iseljenika, HRT, HINA, HAZU i sl.), dok se 55 natuknica izravno odnosi na prostor međuriječja Dunava i Tise. Među onima koji se izravno odnose na podunavske Hrvate, obrađena su nekadašnja i sadašnja naselja i toponimi (Hrvatski grad na području Budimpešte, Hrvatsko selo na području Novoga Sada, Hrvatski Majur), časopisi i novine (međuratne Hrvatske novine, poslijeratna Hrvatska riječ, današnja Hrvatska riječ, budimpeštanski Hrvatski glasnik), niz naših nekadašnjih udruga i ustanova (Hrvatska privredna omladina, Hrvatsko pjevačko društvo Neven, međuratni HAD Bunjevac iz Zagreba te HAD Antunović i HAD Matija Gubec iz Subotice, poslijeratno Hrvatsko narodno kazalište u Subotici i dr.), zatim današnje naše krovne organizacije (Hrvatska državna samouprava u Budimpešti i Hrvatsko nacionalno vijeće u Subotici), a posebno držim značajnim članke u kojima su dulje ili kraće opisane

sve naše suvremene udruge.

Dodatno bih želio istaknuti velike makropedijske natuknice o povijesti Hrvata, koju je napisao *Robert Skenderović*, te hrvatsko-me jeziku, koju je napisao *Petar Vuković*, koji o ovim temama govore sasvim drukčije od ovdje vladajućih ideoloških povijesnih i jezičnih obrazaca. Tu su, naravno, i životopisi, od kojih ističemo jednoga od najvećih jugoslavenskih dizača utega *Leopolda Herenčića* (Odžaci, 1948.), suca Vrhovnoga suda Vojvodine i Ustavnoga suda Vojvodine *Marka Horvackog* (Subotica, 1913. – Novi Sad, 1995.), slikara *Marka Horvackog* (Subotica, 1883. – Zagreb, 1966.), glumca *Mirka Huske* (Subotica, 1921. – Subotica, 1986.) i dr.

sjevnije, sve do Budimpešte s okolicom.

HR: Može li se iz natuknica u Leksikonu dati odgovor na pitanje o kontinuitetu kulture ovdašnjih Hrvata i kakva se slika stvara o postignućima vojvođanskih Hrvata?

Iako su Hrvati na prostoru koji obuhvaća Leksikon, a to je međuriječje Dunava i Tise – od Senandrije (srpski Sentandreja) na sjeveru do Novoga Sada na jugu, prisutni još od srednjega vijeka, u njihovom tadašnjem kulturnom djelovanju (npr. *Jan Česmički*, *Andrija Dudić* i drugi) nije bilo kontinuiteta promatranog iz hrvatske vizure, već se o kontinuitetu hrvatske kulture u ovome dijelu Podunavlja može govoriti tek od konca XVII. sto-

ovoga prostora, bilo je nekoliko ključnih povijesnih događaja koji su prekidali njezin hrvatski kontinuitet, katkada upravo u trenucima kada je ono doživljavalo svoj vrhunac: potiskivanje franjevac Bosne Srebrene u drugoj polovici XVIII. stoljeća, izbijanje dvaju svjetskih ratova i poslijeratno formiranje novih režima, ukidanje južnoslavenskih manjinskih institucija izvan matičnih republika 1950-ih godina, slom hrvatskoga proljeća te raspad Jugoslavije. Poslije svakoga od ovih događaja, godine ili desetljeća bile su potrebne da hrvatski karakter kulture ponovno oživi. U svim tim razdobljima brojni Hrvati, bilo pod nominalnim hrvatskim ili različitim subetničkim imenima, ili čak pod imenima drugih naroda, posti-

li tu pomoći institucije hrvatske manjinske zajednice ili smatrate da određeno djelo svojom kvalitetom samo pronalazi svoj prostor na kulturnoj sceni?

Mislim da je najbolji put za to interakcija oba načina koje ste naveli: teško da će se kvalitetni kulturni produkt sam probiti na širu kulturnu scenu, a s druge strane, naše institucije malo mogu uraditi ako nema kvalitetnoga djela.

HR: Jesu li naše institucije u dovoljnoj mjeri angažirane na izradi kulturne i jezične politike?

Nije toliko problem definiranje kulturne i jezične politike Hrvata u Vojvodini, koliko je ključno provoditi je, odnosno način njezinoga provođenja. Tu osobita odgovornost leži na onih nekoliko profesionalnih hrvatskih manjinskih institucija, među kojima je i Hrvatska riječ. Kada je o vašoj ustanovi riječ, njezina svrha ne bi se smjela iscrpljivati u redovitim isplatama zarada, već bi značajni proračunski financijski kapaciteti koji se slijevaju u ustanovu na ime naših manjinskih prava morali biti mnogo više u funkciji razvoja naše manjinske kulturne politike, i to ne samo kroz puko predstavljanje njezinih tradicionalnih oblika, nego i kroz poticanje njezinih suvremenijih i zahtjevnijih oblika i sadržaja. U tom smislu, mislim da nedostaju aktivniji prinosi uspostavi racionalnije slike o našoj kulturi, napose kroz njezino vrednovanje. Primjerice, u Hrvatskoj riječi jedva da ima kritičkih prikaza naših knjiga ili kulturnih manifestacija, umjesto kojih se uglavnom objavljuju prepisane recenzije ili tekstovi s interneta, ili kada je riječ o kulturnim manifestacijama, pisanje se najčešće svodi na zapisničko izvješćavanje, a da ne govorim o tome da bi Hrvatska riječ mogla imati najbolju banku podataka o Hrvatima u Vojvodini i Srbiji. Drugim riječima, do bitnih pomaka na planu naše kulturne politike može doći ako naše profesionalne institucije, pa tako i Hrvatska riječ, budu više u funkciji drugih subjekata, a ne same sebi svrha.

HR: Koliko je hrvatski jezik, kao i ikavski dijalekt, prisutan u domeni privatnog, a koliko u domeni javnog?

Hrvatski jezik je tek onedavno postao službenim jezikom u pojedinim vojvođanskim mjestima te na pokrajinskoj razini, a od momenta proklamiranja nečega do njegova provođenja često zna proteći dosta vremena. I u javnoj i u privatnoj uporabi daleko je najbolja situacija u Subotici, no još uvijek je, osobito službena razina, daleko od onoga kakva bi trebala biti. Zbog simbolične jezične barijere između hrvatskoga i srpskoga jezika,

HR: Koliki značaj ima memoriranje kulture (u najširem smislu) hrvatske manjinske zajednice?

Pokraj jezika, kultura je jedna od ključnih identitetskih odrednica svakoga naroda ili njegove manjinske zajednice, ukoliko živi izvan matičnoga prostora. U prošleme stoljeću nekoliko je kulturnih djelatnika ostvarilo značajne rezultate na tome planu (*Matija Evetović*, *Ivan Kujundžić*, *Ante Sekulić*, *Lazar Merковиć* i drugi), i to je polazišna osnova za rad na Leksikonu. Memoriranje naše kulture koju ostvarujemo kroz Leksikon ima prednost što je, kako sam već rekao, u pitanju kolektivni projekt, što rezultira većim brojem podataka, čime je i memoriranje opsežnije i dublje. A bez memoriranja podataka ne može se bitnije graditi ili očuvati hrvatska identitetska osnovica više hrvatskih subetničkih skupina, kao na području vojvođanskoga i mađarskoga dijela Bačke, tako i

ljeća. No, taj je nominalni kontinuitet imao više različitih faza, čak i njihova usporednoga postojanja, pa i vraćanja prijašnjih kulturnih obrazaca, što je sve bilo i ostalo refleksijom vladajućih ideoloških obrazaca i državnih okvira. Tako su kulturu Hrvata ovoga prostora stvarale franjevačka kultura, preporodno djelovanje *Ivana Antunovića* i njegovih sljedbenika, promađarsko i prosrpsko kulturno djelovanje pojedinaca i različitih režimskih udruga, međuratna kultura prožeta duhom Hrvatske katoličke akcije, ljevičarska i socrealistička kultura, strossmayerovsko, karadorđevićevsko i socijalističko jugoslavenstvo, horthyjevsko bunjevština i šokaštvo, hrvatsko proljeće, miloševićevsko i postmiloševićevsko poticanje samosvojnosti bunjevačke kulture uz istodobno jasno profiliranje hrvatskoga karaktera bunjevačke kulture ovoga prostora... No, u tom razuđenom razvoju kulture Hrvata

zali su značajne kulturne rezultate, o čemu govore njihove biografije u Leksikonu.

HR: Kolika je vidljivost, prisustvo i interakcija kulture vojvođanskih Hrvata u kontekstu kulture većinskog naroda?

Vidljivost i prisustvo hrvatske kulture je u Vojvodini uglavnom ograničeno na lokalnu razinu, tj. na mjesta i područja u kojima Hrvati žive, dok je nazočnost na višim razinama rijetka, što daje i odgovor da je interakcija o kojoj govorite slaba. Mislim da se razlog za to nalazi u izrazito etnocentričnom razvoju vojvođanske kulture 1990-ih godina, što je, sa svoje strane, rezultiralo težnjama prema zatvaranju, katkad i autičnosti, kulture manjinskih zajednica, kao njihovu reakciju na opasnost od rapidne i evidentne asimilacije.

HR: Kako postići veću prisutnost naše kulture na ovdašnjoj kulturnoj sceni? Mogu li i trebaju

razumljivo je da upotreba hrvatskog književnog jezika prevladava u pisanoj riječi (novinstvu, književnosti, službenim dokumentima i sl.), dok u privatnoj uporabi, dakle razgovorno, prevladava srpski jezik ili se usmena komunikacija odvija na našoj ikavici, premda je ona, osobito kod mladih urbanih generacija, pred nestajanjem. Kada je o bunjevačkoj ikavici riječ, mislim dakako na naš autentični bunjevački govor, a ne na karikaturalan umjetni jezik kakav se stvara u okrilju Matice srpske i SANU, koji zapravo nitko ni ne govori, niti će govoriti, već mu je jedini smisao rastakanje hrvatskoga jezika, kulture i identiteta na području sjeverne Bačke, gdje živi najviše vojvodanskih Hrvata.

HR: Kakvim ocjenjujete rad HAD-a u protekloj godini i koliko su aktivni njegovi odjeli?

U proteklih desetak godina, koliko djeluje HAD, dogodile su se značajne promjene na političkom, znanstvenom i kulturnom planu u hrvatskoj manjinskoj zajednici. Među ostalim, to se odnosi i na formiranje nekoliko profesionalnih hrvatskih manjinskih institucija, koje su djelomično preuzele neke od zadaća HAD-a. S druge strane, više nema globalnoga financiranja HAD-a, već se to isključivo radi preko natječaja, a u svojem djelovanju surađujemo i s drugim institucijama. Sukladno tome prošle smo godine, skupa s Hrvatskom riječi, objavili knjigu pok. *Josipa Temunovića Bilježnica za povijest bunjevačkih i šokačkih Hrvata*, izašao je kapitalni 9. svezak Leksikona, snimljen je film Subotički pjesnik Vojislav Sekelj, održali smo seriju predavanja (*Josip Ivanović, Kalman Kuntić, Mario Bara, Petar Vuković, Ivan Gutman, Krešimir Bušić, Marta Vidaković-Mukić*), predstavljene su knjige (Suživot Hrvata i Srba u Slavoniji autora *Dragutina Babića*, skupa s Katoličkim institutom za kulturu, povijest i duhovnost knjige *Tomislava Grge Antičića* i *Ante Matića* Kardinal frontova Alojzije Stepinac i Kamena knjiga), započeta je izrada internetske stranice, skupa s još nekoliko hrvatskih institucija ostvarili smo praktičnu političku rehabilitaciju *Ante Sekulića* tako što je ovaj proglašen počasnim građaninom Subotice itd. Formalno gledano, najaktivnije su bile leksikografska, književna i sekcija za vizualne medije. Zasižno je da je moglo biti i više aktivnosti, ali je to neki objektivni odraz različitih limita.

HR: Koliko članova ima HAD i koliko je članova realno aktivno? Pomlađuje li se članstvo HAD-a?
HAD ima oko 70 članova koje

držimo aktivnim, te još jedan broj inozemnih članova. Aktivnost se manifestira na različite načine, dakle, ne samo kroz sudjelovanje u konkretnim projektima i potpori koju na različite načine pružaju, već značajan dio naših intelektualaca drži dovoljnim da je svojim imenom član jednog akademskog društva hrvatske provenijencije.

U sklopu buduće preregistracije HAD-a u tijeku je postupak revizije popisa članstva, a uskoro ćemo primati i nove članove, među kojima će, dakako, biti i novih akademskih građana. Pripomenuo bih još kako planiramo i statutarne novine vezane za članstvo u udruzi, kao što je uvođenje simboličke godišnje članarine.

HR: Kakvi su planovi ovogodišnjeg rada Hrvatskog akademskog društva? Za kada se planira godišnja Skupština HAD-a?

Kako sam već rekao, realiziranje planova ovisit će ponajviše o sredstvima koja pojedini projekti dobiju na natječajima. Među ostalim, planiramo nastavljanje serije predavanja koja su vezana za bačke Hrvate, primjerice dr. sc. *Roberta Skenderovića* iz Zagreba, dr. sc. *Ladislava Heke* iz Segedina i drugih, zatim predstavljanja knjiga (*Josipa Temunovića Bilježnica za povijest bunjevačkih i šokačkih Hrvata*, dr. sc. *Vladimira Vujčića* *Kultura – nacija – politika*, *Maria Bare* i *Ivana Lajića* *Ratovi, kolonizacije i nacionalna struktura Slavonije u dvadesetom stoljeću* itd.), u planu je tiskanje nekoliko knjiga i snimanje filmova...

Sljedeća Skupština HAD-a planira se za ovaj mjesec, a jedna od najvažnijih točaka bit će pre-registracija i usklađivanje statuta s novim Zakonom o udružama. Naime, prema ovom zakonu sve udruge osnovane po ranijim propisima moraju se iznova upisati u jedinstveni Registar udruženja, koji sada vodi Agencija za privredni registar (ranije su registre vodile mjesne policijske uprave za udruge koje su osnovane po republičkom zakonu iz 1982. godine, te Ministarstvo za državnu upravu i lokalnu samoupravu za udruge koje su osnovane po saveznom zakonu iz 1990.), a preduvjet za to jest usklađivanje statuta s odredbama novoga zakona.

HR: Jeste li zadovoljni suradnjom sa Zavodom za kulturu vojvodanskih Hrvata?

HAD je tek jedna od hrvatskih institucija s kojima surađuje Zavod

Nekoliko današnjih subotičkih kulturnih institucija jesu nastale upravo kao hrvatske: osim Narodnog kazališta, koje je formirano kao Hrvatsko narodno kazalište u Subotici 1945., to su još i Subotičke novine, koje su osnovane kao Hrvatska riječ 1945., te Rukovet, koja je 1956. nastala u prvome redu kao hrvatski književni časopis. Danas se ove institucije ne mogu baš podičiti da imaju odveć hrvatskih kulturnih sadržaja, osim tek eventualno, incidentalno ili simbolički. Subotičko kazalište, dakle, dijeli sudbinu druge dvije institucije, a o razlozima za to već smo govorili: politički lomovi 1950-ih, 1970-ih i 1990-ih godina ovdje su gotovo prognali hrvatsku kulturu s javnoga prostora, što za posljedicu ima današnje kadrovske deficite. To, naravno, ne znači da se kazališni ili drugi kadrovi ne mogu ponovno stvarati, ali za to je potrebna politička volja.

HR: Je li prednost što hrvatska nacionalna manjina u Republici Srbiji funkcionira u uvjetima dinamičnih i brojnih interakcija različitih identiteta?

Ukoliko mislite na interakciju različitih identiteta po švicarskom ili kanadskom modelu, o tome bi se možda tek moglo govoriti u Vojvodini, no, bojim se da smo i mi u Vojvodini još uvijek dosta daleko od toga, poslije političkoga, gospodarskoga i kulturološkoga pustošenja Vojvodine, što ga je proveo Miloševićev režim. Ili, uzmite samo primjer Hrvatske riječi, koja od vremena kad se konačno konstituirala konstantno dobiva oko 20 posto manje proračunskih sredstava od slovačkoga Hlas ľudu ili rusinskoga Ruskoga slova, ili Pokrajinsko tajništvo za kulturu koje je 2005.-2007. godine izdvajalo od tri do sedam puta više sredstava za kulturno-umjetničke manifestacije slovačke, rusinske ili rumunjske zajednice u odnosu na hrvatsku zajednicu, dok je bunjevačkim institucijama koje negiraju hrvatstvo dodjeljivan identičan iznos kao i hrvatskim manifestacijama? Iako su se neki dispariteti na planu kulture počeli ispravljati od 2008., na planu informiranja oni i dalje ostaju. Htio sam reći kako interakcija hrvatske kulture u Vojvodini s drugim manjinskim kulturama nije nimalo jednostavna, već su one često konkurentne, a s druge strane su tu i različiti asimilacijski pritisci. No, promatrano u odnosu na uobičajene interkulture utjecaje mislim da se, među ostalim i zahvaljujući njima, može govoriti o osobitoj regionalnoj kulturi vojvodanskih Hrvata, kao jednoj od sastavnica sveukupne hrvatske kulture, koju inače karakterizira izražena regionalna razudenost.

Vize ukinute, sad je problem novac

Ukidanje viza za građane Srbije prije mjesec i pol dana bio je jedan od najznačajnijih događaja u prošloj godini. Za one s dvojnim državljanstvom taj događaj možda i nema praktičnu vrijednost, no svakako je i za njih drugačiji osjećaj kada znaju kako više ne žive u zemlji ograđenoj

posebnim režimom kontrole. Putovati se, dakle, može slobodno, ali sad stiže novi problem – novac.

Evo što o tome misle neki od žitelja Stanišića, Bača, Vajske, Plavne, Sombora i Bačkog Brega.

KRISTINA GUNDIĆ, UČITELJICA, STANIŠIĆ Prilika za normalan život

Jako sam se obradovala kada sam čula da nam se ukidaju vize za putovanje u Europsku Uniju. Prije nisam putovala izvan zemlje. Odvraćala me je i procedura oko samog dobivanja viza, čekanja u redovima... Sad je puno lakše održavati veze i s rodbinom u inozemstvu.

LJUBICA CRNIMARKOVIĆ, UMIROVLJENICA, STANIŠIĆ

Ukinuta nepravda

Konačno je ukinuta nepravda kojoj smo bili izloženi. Kći mi s obitelji živi u Norveškoj i sad je lakše mogu posjetiti. Ne moram ići nekoliko puta u Beograd da dobijem vizu.

SLAVICA ŠIMUNOVIĆ, POLJOPRIVREDNICA, BAČ Blizina granice tek će nam pružiti nove mogućnosti

Kći mi je više puta putovala u inozemstvo i uvijek je imala poteškoća s dobivanjem viza, a sada će po prvi put posjetiti rodbinu u Njemačkoj bez ikakvih problema. Sin mi je maturant srednje škole i čeka ga maturalna ekskurzija i ljetovanje u inozemstvu, što će se jednostavnije i jeftinije ostvariti.

MLADEN ŠIMIĆ, RADNIK, VAJSKA Makar do Mađarske

Trenutačna materijalna situacija ne dopušta nam da često prelazimo granicu, ali čim budemo imali priliku iskoristit ćemo ovu olakšicu. Želja mi je da uskoro otputujem makar do Mađarske, ako ne i dalje.

IVANA MILOŠEVIĆ, PODUZETNICA, PLAVNA Bar ne razmišljamo više o vizama

Sada bar ne moramo više razmišljati o vizama, a na put se može krenuti kada se steknu uvjeti. Treba gospodarstvo postaviti na stabilne noge, pa onda možemo razmišljati o putovanjima u inozemstvo.

IVAN DŽINIĆ, POLJOPRIVREDNIK, SOMBOR Nema više redova

Lijepo je što su nam ukinute vize, sada ćemo izbjeći mnoge komplikacije, duge redove, garantna pisma i drugo. Meni osobno ukidanje viza ne predstavlja ništa novo, jer imam hrvatsko državljanstvo i hrvatsku putovnicu s kojom sam mogao bez problema prelaziti granice.

JOSIP TUCAKOV, POLJOPRIVREDNIK, BAČKI BREG Sada lakše i do rodbine u Santovu

Naše je selo i rodbinski povezano sa Santovom, prvim susjednim selom u Mađarskoj, ali odvojili su nas granica, embargo, vize i neka stalna izolacija. Sada ćemo lakše stupiti u kontakt s rodbinom u Santovu, ali te veze će izgleda održati oni stariji. Izolacija je učinila svoje, mi mlađi znamo kako imamo rodbinu u susjednom selu, ali gotovo da ih i ne poznajemo.

JELENA SRIMAC, EKONOMSKA TEHNIČARKA, BAČKI BREG Nadam se putovanjima

U prvom mjestu s druge strane granice, Santovu, kako ja, tako i ostali stanovnici Berega imamo puno rođaka, koje mnogi nisu mogli posjećivati zbog viza koje su bile uvjet ulaska u zemlju. Ovo ukidanje viza promijenit će dosadašnje stanje, što će puno značiti ljudima koji ovdje žive.

NATALIJA PARATA, RODOM SONČANKA, 15 GODINA ŽIVI U MAIZU, NJEMAČKA

Nadam se posjetu meni dragih ljudi

Viznu liberalizaciju, odnosno stavljanje Republike Srbije na bijelu schengensku listu u prosincu dočekala sam s velikim oduševljenjem. Za mene ova nova situacija znači da ću malo češće vidati brata i oca koji žive u Sonti, a svaki njihov dosadašnji dolazak u Mainz bio je skopčan s velikim peripetijama glede dobivanja vize. Nadam se i lakšem dolasku meni dragih ljudi.

ANA MILIČIĆ, UMIROVLJENICA, SONTA Iza nas je dva desetljeća izolacije

Kako mi djeca žive u Hrvatskoj, vize mi ni do sada nisu predstavljale problem. No, svakako pozdravljam liberalizaciju viznoga režima za građane Republike Srbije. S nekadašnjom crvenom putovnicom bivše SFRJ mogli smo putovati bez ikakvih problema po cijelom svijetu. Zato mi je i žao ove mladosti, koja je bila praktički izolirana skoro dva desetljeća. To je i najveći razlog mojemu radovanju stavljanju Srbije na bijelu schengen listu. Oni koji žele i koji si mogu priuštiti putovanje po Europi, sada će bez nerviranja, a i bez dodatnih troškova, i putovati.

Anketu proveli: Savo Tadić, Zvonimir Pelajić, Ivan Andrašić i Zlatko Gorjanac

SNEŽANA ILIĆ, PROGRAMSKA KOORDINATORICA CENTRA ZA RAZVOJ CIVILNOG DRUŠTVA IZ ZRENJANINA

Hrvati i Mađari kao »dežurni krivci«

Osude incidenata su brze i nedvosmislene, odlasci u »trusne« sredine veoma česti i s jasnom porukom * Zaštita naslijeđa danas je moguća samo izmjenom, prilagođavanjem duhu vremena – to je već opće mjesto u politici očuvanja identiteta

Napadi na mladiće mađarske nacionalnosti, na nacionalnoj osnovi, koji su se 16. i 23. siječnja dogodili u Temerinu, ponovno su ukazali na stanje ljudskih i manjinskih prava u Vojvodini i Srbiji. Prema priopćenju Demokratske stranke vojvođanskih Mađara (DSVM) koje je, povodom prvog napada, potpisao predsjednik regionalne organizacije u Temerinu *Bela Čorba*, u Temerinu postoji »više znakova za strah nakon što je zastupnik Nove Srbije u parlamentu Srbije krajem studenoga – oživljavajući duh najmračnijih vremena iz doba *Miloševićeve* vladavine – iznio bombastično lažnu tezu o ugrožavanju Srba u Temerinu«. Pokrajinski tajnik za nacionalne manjine *Tamás Korhecz* izjavio je kako je u Temerinu već dulje vrijeme u tijeku »rat grafitima mržnje« i zatražio od državnih tijela i od javnosti da reagiraju na ovakve pojave. Prema Korheczovim riječima, u Vojvodini se sigurno dešava još napada na nacionalnoj osnovi, kao što su ekscesi u Temerinu, ali ih oštećeni iz straha ne prijavljuju. Tim povodom za Hrvatsku riječ govori *Snežana Ilić*, programska koordinatorica Centra za razvoj civilnog društva (CRCD), čije se sjedište nalazi u Zrenjaninu.

Po mišljenju CRCD-a, Temerin je svojevrsni lakmus za stanje međunacionalnih odnosa u Vojvodini. Jesu li posljednji međunacionalni incidenti u tom mjestu pokazatelj kako je stanje postalo ponovno upozoravajuće za društvo?

CRCD je prije desetak dana izašao u javnost priopćenjem kako najnoviji, ponovljeni napadi na Mađare u Temerinu 16. i 23. siječnja mogu ukazivati na neke ozbiljnije, šire procese ponovnog pretvaranja banalnog, »hladnog« nacionalizma u »vrući«, nasilni-

ki. Temerin je specifična sredina, s nešto većim udjelom većinske u odnosu na mađarsku populaciju (60 posto prema 29 posto u općini i 50 posto prema 43 posto u općinskom centru) i uz jasnu prostornu segregaciju tih dvaju korpusa. Osjećaj podvojenosti je vrlo izražen; mađarski se jezik godinama

nih riječi na račun Novog Sada. Osude incidenata su brze i nedvosmislene, odlasci u »trusne« sredine veoma česti i s jasnom porukom, osim, to moram reći, u slučaju bojkota albanskih pekarnica u Somboru 2008. Veliki je problem, ipak, što ni po novom Statutu APV vojvođanskoj policiji

O ovom pitanju doista nedostaju ekspertize, pa i elementarne preciznosti od strane države Srbije i to važi godinama unazad. Podaci o broju incidenata na etničkoj osnovi bili su potpuno neujednačeni i nepouzdati još u vrijeme »hearinga« 13. listopada 2005. u Bruxellesu, kada se razmatralo upravo ovo pitanje. Prema istraživanjima našeg Centra, specifičnost incidenata predstavljalo je njihovo usredotočivanje prema pojedinim manjinama u kratkim uzastopnim vremenskim sekvencama. Nagli porast incidenata započeo je napadima na objekte i spomenike hrvatske manjine prosinca 2003. i siječnja 2004. U veljači su glavna meta prijetnji postali Mađari, a od 17. ožujka neredi na Kosovu izazvali su znatno povećan broj incidenata prema pripadnicima manjina s juga Srbije. Od početka internacionalizacije (srpnja 2004.) do njenog kraja (listopada 2005.) ponovno je rastao broj incidenata uperenih protiv objekata mađarske i hrvatske manjine. Mi nemamo osnove za pretpostavku da je usredotočivanje incidenata prema pojedinim manjinama bilo izazvano namjerno.

Kakav je, po vašem mišljenju, trenutačni položaj hrvatske nacionalne zajednice u Vojvodini? Po mom mišljenju, primjetna je jedna dosta kontinuirana linija na-

unazad ne može bez rizika javno govoriti u srpskom dijelu. Uz sve to, postoji jak osjećaj ugroženosti kod lokalnih Srba i mada neosnovan, on proizvodi isto djelovanje kao i stvarna ugroženost. Jednom riječju, sve pojave bitne za interetničke odnose u cjelini postoje u Temerinu u svom najizrazitijem obliku i zbog toga se ovi incidenti mogu iščitavati i iz vizure trendovskih kretanja u Vojvodini.

Koliko su pokrajinske strukture u minulom razdoblju učinile na sprječavanju međunacionalnih incidenata?

Ako promatramo poteze pokrajinskih vlasti od 2000. godine, kao neke vremenske vododjelnice, možemo izreći dosta pohval-

nije dana veća mjera funkcionalne autonomije.

Pripadnici koje nacionalne zajednice u Vojvodini su najčešće žrtve međunacionalnih incidenata?

CRCD prepoznatljiv po analizama

Centar za razvoj civilnog društva (CRCD) je ekspertska organizacija za zaštitu ljudskih prava, osnovana u Zrenjaninu 1998. godine. CRCD je prepoznatljiv u Srbiji i regiji prije svega po istraživanjima i stručnim analizama iz područja međuetničkih odnosa i monitoringu prava etničkih i vjerskih manjina. Snežana Ilić je programska koordinatorica u Centru, voditeljica nekoliko kompleksnih istraživanja položaja nacionalnih i vjerskih manjina u Srbiji i autorica više studija iz ovog područja.

pretka, pogotovo u posljednje dvije godine. Pri tome ne treba zaboraviti kako je hrvatska zajednica stupila na manjinsku scenu Srbije tek prije nepunih osam godina donošenjem Zakona o nacionalnim manjinama. To je podrazumijevalo izgradnju nove, manjinske (samo)svijesti, artikuliranje vlastitih interesa u bitno promijenjenim okolnostima, institucionalnu izgradnju, pozicioniranje na političkoj sceni i matične i domicilne države. To nije nimalo lak zadatak niti za jednu zajednicu, a za njegovo ostvarenje često je potreban rad kroz nekoliko generacija, pogotovo ako se nailazi na prepreke različitih vrsta, počevši od neuređenosti države i promjenjive političke volje vlasti, preko nepovjerljivosti i animoziteta većinskog naroda, nesnalaženja matične države, pa do svakakvih deficita unutar same zajednice. No i pokraj svega toga, danas imamo (iako mnogim problemima opterećeno) obrazovanje na hrvatskom jeziku, imamo i novim Stautom APV konačno formaliziranje statusa hrvatskog jezika kao jednog od 6 službenih jezika u Vojvodini, zatim udio hrvatske političke stranke na svim razinama vlasti, i ono što mi se osobno veoma sviđa, proces »desubotizacije« hrvatske zajednice kroz značajnije uklju-

čivanje Hrvata iz drugih dijelova Vojvodine, Zemuna i Beograda u aktivnosti unutar zajednice. »Last but not least«, osnovana je i prva profesionalna ustanova kulture, mislim tu na Zavod za kulturu vojvodanskih Hrvata, postoji i izdavaštvo na hrvatskom jeziku i tiskani medij na sasvim pristojnoj profesionalnoj razini.

Ipak, kada bi se sada, 2010. godine, zbrajalo i sve ono što i dalje opterećuje položaj hrvatske manjine, navela bih samo nekoliko značajnijih stvari: nezaokruženost obrazovnog sustava zbog nepostojanja visokoškolske ustanove, bez koje nema reprodukcije obrazovnog kadra, a što je od presudne važnosti za samoodržanje svake manjinske zajednice, zatim »vezane ruke« DSHV-a s obzirom na potpuno antieuropsku ustavnu odredbu po kojoj mandat zastupnika pripada političkoj stranci/koalicijskoj listi, odsustvo programa na hrvatskom jeziku na javnom servisu, čemu se, srećom, ovih dana nazire kraj... Nimalo nebitno jest i postojanje tenzija između Hrvata i Bunjevaca, koji poriču hrvatsko podrijetlo. Ta vrsta neproduktivne napetosti ne samo što supstancijalno troši hrvatski korpus u Vojvodini, ona troši i veliku energiju i inače relativno malog broja angažiranih stručnih

ljudi unutar hrvatske zajednice. Na to treba dodati i izazove objektivne prirode, kao što je demografsko erodiranje zajednice, jer je za 20-ak godina, od 1981. do 2002. index demografskog pada kod Hrvata u Srbiji bio 52,3 – još uvijek, doduše, manji nego kod nekih drugih manjina, ali u svakom slučaju trend je zabrinjavajući.

Koliko je hrvatska nacionalna zajednica organizirana u smislu zaštite jezičnog i kulturnog naslijeđa?

Kada se govori o manjinskim kulturnim politikama, treba prije svega imati u vidu kako u svim manjinskim kulturama u Vojvodini još uvijek prevladava tradicijski segment, folklorističko-religijske svetkovine pretežno lokalnog karaktera. Rijetki su manjinski autori ponikli na vojvodanskoj kulturnoj sceni, koji su postali veliko ime u europskoj književnosti ili umjetnosti, poput *Lászla Végela* ili kazališnog maga *Jószeffa Nagya*. Jednako su malobrojni i hrvatski stvaraoci iz Vojvodine prepoznati u matičnoj kulturi po svom autentičnom doprinosu i kao takvi nositelji uglednih nagrada, poput pjesnikinje *Jasne Melvinger*, koja je 2008. ovjenčana Goranovim vijencem ili *Tomislava Žigmanova*, koji je 2007. pobrao nagradu za najbolju hrvatsku knjigu eseja.

Utoliko se značajnijim čini svako stvaralačko nadraštavanje tamburaške naivnosti i prigodničarskog sentimenta, svako samopromišljanje, koje je preduvjet modernog kulturnog angažmana. Prvenstveni zadatak dobro osmišljene i odvagane kulturne politike trebao bi biti pretvaranje getoizirane, nesamoreflektirane kulturne osobitosti kao puke činjenice u niz kulturoloških fenomena, stalno provjeravanih i osnaživanih kroz kreativna susretanja u širem javnom prostoru. To ne isključuje očuvanje kulturne tradicije, naprotiv! To samo znači da se ona mora ugrađivati u kreativne, umjetničke, znanstvene konstrukte nove svježine. Zaštita naslijeđa je danas moguća samo izmjenom, prilagođavanjem duhu vremena – to je već opće mjesto u politici očuvanja identiteta. Imajući u vidu povoljan širi politički kontekst, prihvaćanje multikulturalističkog koncepta od strane Srbije na europskom putu »bez alternative«, narastajuću samosvijest ovdašnjih Hrvata i sustavnu kulturnu politiku na tragu promišljanja tradicionalnosti, koju uspješno provodi Zavod za kulturu, mislim da hrvatskoj kulturi u Vojvodini predstoji dug i nimalo dosadan život.

Željko Balaban

**MILENIJUM
OSIGURANJE**

- Registracija i osiguranje motornih vozila
- Najpovoljnije osiguranje imovine,
- Kasko osiguranja motornih vozila i radnih mašina plaćanjem na 12 rata
- Osiguranje robe u transportu i osiguranje nezgode
- Putna zdravstvena osiguranja
- Sigurna i brza isplata štete
- Postanite i Vi član velike porodice "Croatia osiguranja" D.D. iz Zagreba

"Milenijum osiguranje" A.D.O. Beograd - Filijala Subotica
24000 Subotica, Karađorđev put 38, telefon: +381 (24) 555-867 i 552-406
E-mail: mios@tippnet.co.yu
Radno vreme: od 8 do 16 časova

OBILJEŽEN 31. SIJEČNJA – NACIONALNI DAN BEZ DUHANSKOG DIMA

Aktivno u borbi protiv pušenja

Pod sloganom »Izbaci duhanski dim« tijekom protekloga vikenda održane su brojne propagandne manifestacije u organizaciji Centra za promociju zdravlja Zavoda za javno zdravlje u Subotici

Piše: Dražen Prčić

Posljednji dan prvog mjeseca ove godine bio je u znaku velike akcije u borbi protiv pušenja, jer je 31. siječnja proglašen za Nacionalni dan bez duhanskog dima. Taj je dan diljem države obilježen prigodnim propagandnim manifestacijama posvećenim ovogodišnjem zajedničkom cilju – zaštititi nepušača na javnim

dinama, pa je i najviše prigodnih aktivnosti bilo realizirano na nekoliko mjesta u gradu. U holi subotičke RK »Centar« predstavnici Zavoda za javno zdravlje su u vremenu od 10 do 12 sati dijelili praktične savjete o prevenciji pušenja i načinu odvikavanja, organizirana je i prigodna izložba likovnih radova djece predškolskog

i emitiranje prigodnih džinglova putem razglasa. Slična manifestacija ponovljena je i sutradan, u nedjelju 31. siječnja, na sam Nacionalni dan bez duhanskog dima, kada je program na klizalištu od 15 do 17 sati organiziran pod nazivom »Naša djeca u okruženju 100 posto bez duhanskog dima«, uz aktivnosti usmjerene prema roditeljima i djeci.

Mr. sc. med. Nada Kosić-Bibić, koordinatorica akcije

»Mi iz Zavoda za javno zdravlje, koji se bavimo promotivno-zdravstvenim preventivskim radom, upravo nastojimo utjecati i djelovati na promjenu svijesti stanovništva koja je ključna za promjenu ponašanja. Bez obzira koliko je znanje značajno, ono nije dovoljno kako bismo imali poželjan oblik ponašanja. U tom smislu je zbilja

trebaju usvojiti pozitivne stavove, isprva o zdravlju, a potom i o zdravim oblicima ponašanja. Primjerice, ukoliko upitate djecu je li pušenje štetno za zdravlje, ona će potvrdno odgovoriti da jest, ali to znanje nije dovoljno da bi djeca usvojila i pozitivan oblik ponašanja. Upravo zbog toga Zavod za javno zdravlje Subotica tijekom cijele godine kontinuirano radi na provođenju edukacije kroz zdravstveno preventivske aktivnosti, uz korištenje suvremene metode interaktivnog uključivanja djece, kroz koje ona sama sudjeluju u istraživanju, iznošenju osobnih stavova i kroz neposrednu komunikaciju imaju priliku korigirati određene negativne stavove i dopuniti potrebna znanja o određenim štetnim pojavama za njihovo zdravlje. Rezultati istraživanja koja se proizvode u našoj zemlji svakih pet godi-

Nada Kostić-Bibić – prva s lijeva

mjestima od štetnog utjecaja duhanskog dima.

Centar za promociju zdravlja Zavoda za javno zdravlje u Subotici vrlo aktivno se uključio u ovu nacionalnu akciju i na teritoriju Grada upriličio nekoliko tematskih manifestacija.

IZBACI DUHANSKI DIM

Trodnevna akcija subotičkog Zavoda za javno zdravlje započela je već u petak prigodnom press konferencijom u svečanoj dvorani Zavoda na kojoj je, uz nazočnost gostiju iz medicinske struke, Crvenog križa i Gradske inspekcije, službeno promoviran plan svih predviđenih aktivnosti. Istoga je dana u OŠ »Ivan Goran Kovačić« održana prigodna tribina za učenike sedmih i osmih razreda na temu »Pasivno pušenje«, na kojoj je o ovom ozbiljnom problemu govorila dr. Zorica V. Dragaš.

Subota, 30. siječnja, bila je središnji dan brojnih promidžbenih aktivnosti kao načina prevencije pred nedjelju, kada se obilježavao Nacionalni dan bez duhanskog

uzrasta, a aktivisti Ureda za mlade i učenici Srednje medicinske škole distribuirali su promidžbene materijale sugrađanima i proveli anketno ispitivanje na temu novog Zakona o zaštiti stanovništva od izloženosti duhanskom dimu. Istog prijepodneva promotivni tematski materijali bili su dijeljeni i na poznatom subotičkom Buvljaku, gdje su aktivisti također proveli istu anketu. Večernji termin na gradskom klizalištu bio je rezerviran za tematski projekt »Mladi mladima« u kojemu je, osim dva sata klizanja u subotnjem »disco vremenu« od 22 do 24 sata, priređen i zabavni program na tribinama, uz prikazivanje edukacijskih materijala na videobimu

Aktivnosti u RK Centar

jako važno početi s djelovanjem još od najranijeg uzrasta, formirati pravilne stavove i svijest prvo kod naše djece u predškolskim i nižim osnovnoškolskim odjelima, a potom i kod srednjoškolaca koji

na pokazuju kako ovakva metoda donosi bolji rezultat na nacionalnoj razini i očevidan je napredak na polju promjene ponašanja i svijesti upravo kod mlađih kategorija u društvu.

FINALNI REZULTATI ISTRAŽIVANJA O ZDRAVSTVENOM STANJU STANOVNIŠTVA SRBIJE (PODACI IZ 2006. GODINE)

* U 2000. godini u Srbiji je 47,9 posto muškaraca i 33,7 posto žena pušilo, dok je u 2006. godini taj broj smanjen na 38,1 posto kod muškaraca, a kod žena na 29,9 posto.

* Čak 61,7 posto stanovnika stalno je izloženo duhanskom dimu u vlastitom domu, a na radnom mjestu 44,9 posto.

- Svijest o štetnim posljedicama pušenja na zdravlje ima 57,5 posto ljudi.

- Samo 1 posto pušača koristi usluge savjetovališta za odvikavanje od pušenja.

ISTEKAO ROK ZA PRIJAVLJIVANJE IMOVINSKIH KARTICA

Na provjeri imovina političara

Svrha imovinskih kartica je da se ustanovi postoji li u slučaju nekog državnog dužnosnika sukob interesa, ali i jačanje povjerenja građana prema nositeljima javnih dužnosti

Državni dužnosnici imali su obvezu da do 31. siječnja Agenciji za borbu protiv korupcije prijave svoju imovinu, a osim najviših dužnosnika, državnih tajnika u ministarstvima, narodnih zastupnika, tu obvezu imali su i ravnatelji agencija, gradonačelnici i predsjednici općina, suci, tužitelji, rektori sveučilišta i dekani, ravnatelji škola i vrtića.

Gradonačelnik Subotice *Saša Vučinić* na svom imenu nema nepokretnu imovinu, a na njegovoj imovinskoj karti prijavio je stan svoje supruge od 51 četvornog metra, automobil »škoda octavia« i bankovnu uštedevinu od 19.224 eura. U izjavi za hrvatski program Radio Subotice Vučinić je izjavio kako je stan kupljen na temelju petnaestogodišnjeg kredita, za što mjesečno

izdvađa 6.500 dinara, dok je automobil kupljen na lizing za kojega u sljedećih četiri godine treba mjesečno izdvađati po 192 eura. Vučinić je na svojoj imovinskoj kartici prijavio i osnovni dug od 25.000 eura prema Vojvođanskoj banci koji je, kako je rekao, »ostvario« kao jamac nekadašnjem stranačkom kolegi, a kasnije velikom političkom neistomišljeniku – *Mirku Bajiću*.

Sada već bivši predsjednik Skupštine grada *Jenő Maglai* rekao je da na svom imenu ima naslijeđenu polovicu kuće i oko pet hektara poljoprivrednog zemljišta u Bajmoku, polovicu kuće u Subotici i putnički automobil »reno senic«, 2005. godište. Također ima uštedevinu na deviznom računu koju je, kako kaže, sticao od '91. godine do danas.

Njegov stranački kolega i pokrajinski tajnik za gospodarstvo István Pásztor također je poslao svoju imovinsku karticu, ali kaže da se na njoj ništa bitnije nije promijenilo u odnosu na prošlu godinu. Pásztor je prijavio salaš nadomak Subotice, 50 posto idelnog vlasništva jednog stana u Subotici od 63 četvorna metra i jedan stan u izgradnji od 80 četvornih metara nad kojim će, kad bude sagrađen, imati pravo vlasništva a njegova majka pravo doživotnog plodouživanja. Pásztor kaže da nema duga niti uštedevinu, kao ni auto, a ima pet konja i tri mačke.

Zamjenik predsjednika Skupštine grada *Slavko Parać* kaže da je prijavio kuću sagrađenu 1991. godine i automobil »opel kadet« iz '88. Uštedevinu, kaže, na žalost nema te je prijavio samo redovita mjesečna

primanja. Svoju imovinsku karticu prijavio je i *Goran Gabrić*, direktor poduzeća »Park Palić«, ali nije želio reći što je upisao napominjući kako će to biti javna stvar te da se zato imovina i prijavljuje.

Državni dužnosnici su trebali Agenciji za borbu protiv korupcije prijaviti ne samo svoju imovinu i prihode, već su to bili obvezni učiniti za suprugu ili supruga, kao i malodobnu djecu.

U slučaju da je neki dužnosnik prikrrio što posjeduje, predviđene su oštre sankcije, među kojima i kaznena odgovornost. Svrha imovinskih kartica je da se ustanovi da li u slučaju nekog državnog zvaničnika postoji sukob interesa, ali i jačanje povjerenja građana prema nositeljima javnih dužnosti.

S. M.

POLITEHNIČKA ŠKOLA

Kreativnost i mašta mladih

Budući grafičari u školskoj radionici izrađuju različite grafičke proizvode kao što su kalendari, brošure, prospekti, letci, a ove svoje usluge nude i na tržištu. Također tiskaju i svoj školski list Poliinfo

Ukoliko želite tiskati vizit kartu, kalendar, plakat, novine ili čak knjigu, jeste li znali da taj posao možete povjeriti budućim grafičarima srednjoškolcima Politehničke škole? Naime, Politehnička škola ima svoju Grafičku radionicu u kojoj se proizvode i određeni grafičarski proizvodi za tržište.

»Mislim da sugrađani nisu dovoljno upoznati s mogućnostima naše škole i ovo je način da ih pozovem da pomognu i školi i našim đacima. To je za nas važno, jer nismo škola koja želi ići okolo i vući ljude za rukave, ali želimo da sredstva koja su nam potrebna sami zaradimo«, kaže *Iso Planić*, ravnatelj Politehničke škole.

Inače, Politehnička škola ima 960 đaka i 121 uposlenih, a obrazuje učenike u tri područja rada: građevinarstvo i geodezija, grafičarstvo i šumarstvo i obrada drveta. U oblasti grafičarstva praktična nastava se realizira u školskoj radionici, koja je opremljena za stjecanje osnovnih znanja iz područja

grafičarstva, a dakako ti strojevi i uređaji u mogućnosti su proizvesti i određene grafičke proizvode, kao što su kalendari, knjige, brošure, prospekti, letci, vizit karte.

»Naša škola je u stanju pružiti i ovakve sitne usluge koje su važne našoj Učeničkoj zadrugi, kao i školi radi opremanja, poboljšanja standarda obrazovanja i odgoja u školi. Jefitiniji smo bar 25 posto, ali mi ne želimo biti konkurencija ozbiljnim grafičkim ustanovama i poduzećima koja su naravno i mnogo bolje opremljena od nas. Mi smo mala škola, nismo proizvodna organizacija, ali smo u stanju te poslove koje nudimo odraditi po nižim cijenama«, kaže ravnatelj Planić, te dodaje da Grafička radionica ipak stalno radi po neki posao, a jedan od posljednjih većih bio je tiskanje Bunjevačkog kalendara.

Mladi grafičari svoje znanje i sposobnosti iskazuju i kroz školski list »Poliinfo«, čije je dizajniranje i prijelom dio njihove praktične nastave. Upravo je tiskanje šestog

broja školskih novina bio i povod da se Politehnička škola na konferenciji za novinstvo predstavi Subotičanima sa svojim grafičarskim umijećima, ali i da pokaže najrazličitije talente svojih učenika iskazane kroz tekstove, teme, članke, fotografije. Poliinfo izlazi dva puta godišnje, u siječnju i lipnju, a

ovaj je posljednji broj tiskan uz potporu Fokus fondacije, zahvaljujući čemu je bolje i ljepše opremljen. Tekstove pišu učenici iz cijele škole koji su sa svojim profesorima i članovi redakcije.

»Sastajemo se po potrebi, izaberemo teme o kojima ćemo pisati, učenici sami predlažu i dolaze sa svojim idejama, potom zajednički dotjerujemo tekstove i tako nastanu lijepi i zanimljivi članci. Poslije toga biramo one koji će ilustrirati novine tako da su učenici uključeni u svaki segment nastajanja novina. Ovo je list koji budi kreativnost učenika naše škole dajući im šansu da iskažu svoje najrazličitije talente, a mislim da je važno što mladima na taj način dajemo priliku da progovore i o svojim problemima i shvaćanjima najrazličitijih društvenih pojava. Jako je važno potaknuti mlade ljude i probuditi u njima samopouzdanje i sigurnost«, kaže glavna urednica *Branka Jovičić*, profesorica srpskog jezika.

S. M.

U SUBOTICI SE ZAOŠTARAVA ODNOS DS-SVM

Koalicijski dogovor ispražnjen

Predsjednik Skupštine Grada Jenő Maglai podnio neopozivu ostvaku * Poslije smjene dvoje članova Gradskog vijeća, DS traži i opoziv direktora Direkcije za izgradnju grada

Jenő Maglai

Odmjeravanje snaga i zaostavanje političkih pozicija između Saveza vođanskih Mađara i Demokratske stranke u Subotici po svoj će prilici ipak završiti raspadom koalicije na lokalnoj razini. Prošloga tjedna sukob je kulminirao neopozivom ostavkom predsjednika Skupštine Grada *Jenőa Maglaija*, koja je bila izazvana prijedlogom gradonačelnika *Saše Vučinića* (DS) za opoziv ili smjenu direktora Direkcije za izgradnju grada, ili u suprotnom predstoji utapanje Direkcije kao posebnog odjela u Gradsku upravu. Jenő Maglai je na konferenciji za novinstvo kazao kako su za SVM takvi prijedlozi potpuno neprihvatljivi i »u njima vidimo samo daljnja nastojanja naših koalicijskih partnera da preuzmu sve poluge vlasti i upravljanje svim novčanim tokovima na razini lokalne samouprave.«

Istoga dana (29. siječnja) i gradonačelnik *Saša Vučinić* je održao konferenciju za novinstvo, neposredno prije SVM-a, na kojoj je rekao kako koalicija Za europsku Suboticu želi u punoj mjeri kontrolu nad onim što Direkcija radi, a kao moguća rješenja naveo je da

se ona u okviru Gradske uprave postavi kao agencija ili da dođe do kadrovskih smjena. On je također naveo kako koalicija Za europsku Suboticu ima puno zamjerki na rad Direkcije, a kao najvažniji da je tijekom cijele prošle godine radila bez plana i ideje, a da isto ne vidi niti za 2010.

PRITISCI UNUTAR STRANAKA

Podsjetimo, prema objašnjenju DS-a razlog nastalog sukoba je opstruiranje rada izvršne vlasti od strane SVM-a, zbog čeka grad već duže vrijeme stagnira, dok s druge strane SVM u tim potezima vidi kaznu zbog odluke svojih zastupnika da ne glasuju za republički proračun. Politički analitičari također ocjenjuju da je Subotica žrtva zbog neposlušnosti koalicijskog partnera, a da scenarij sukoba potječe iz vrha DS-a unekoliko govori i to što se već dva mjeseca od izglasavanja republičkog proračuna predsjednik SVM-a *István Pásztor* ne uspijeva sastati s predsjednikom *Borisom Tadićem*.

Od sjednice Skupštine Grada (18. siječnja) redaju se zahtjevi, s jedne strane za opozivom, i s druge strane ostavke. Najprije je DS tražio ostavke dvoje članova Grad-

skog vijeća iz redova SVM-a, a onda je SVM predao ostvake svih svojih članova Gradskog vijeća. Novi zahtjev je bio opoziv direktora Direkcije za izgradnju grada na što je iz SVM-a odgovoreno ostavkom predsjednika Skupštine. *István Pásztor* je tim povodom rekao kako s velikim žaljenjem primjećuje bezobzirnost i pohlepnost koalicijskih partnera u privlačenju »svih potencijala i poluga pod vlastitu kontrolu«, a također je i ponovio ranije izrečen stav da SVM neće od direktora javnih poduzeća, koji su delegirani s njihove strane, tražiti da daju ostavke, jer bi na taj način »potpuno ispraznili koalicijski dogovor«. Od Pásztor se međutim očekuje da pokaže odlučnost i prekine »igranku bez prestanka« povlačenjem svojih direktora, ali to neće ići lako što se može vidjeti na primjeru tajnika Skupštine Grada *Árpáda Svellera*, čiju je neopozivu ostvaku SVM tražio, čak je bila na konferenciji za novinstvo i najavljena, ali je ovaj na predsjedništvu stranke odbio potpisati. S druge strane, prema nekim gradskim govorkanjima, DS će ići do kraja i tražiti smjenu i ostalih direktora javnih i komunalnih poduzeća, i već su navodno imali pojedinačne razgovore s direktorima od kojih

su trojica spremni odreći se svoje stranke.

Čelnici obiju stranaka navodno sada imaju problem sa svojim članstvom: Vučinić s radikalnom strujom koja od njega zahtijeva da ne popušta i da ide do kraja, a Pásztor s dijelom članstva koje od njega očekuje manje principijelosti i kompromis s demokratima. Tako je počasni predsjednik stranke *József Kasza* javno kritizirao SVM zbog toga što nije dao podršku republičkom proračunu, te je sam optužio svoju stranku za opstruiranje rada izvršne vlasti u gradu. SVM je zbog toga pokrenuo protiv njega stegovni postupak, a Kasza je komentirao kako ga stranačke kolege mogu izbaciti iz stranke, ali ne mogu iz povijesti. On je također kazao: »Iz užeg vodstva SVM-a me mole da se vratim i ponovno preuzmem vođenje stranke. Isto tako traže da prihvatim ulogu u Nacionalnom vijeću Mađara, ali ne, bilo je dosta.«

MOGUĆI I IZVANREDNI IZBORI

Poznavatelji lokalnih političkih prilika ocjenjuju kako bi sukob SVM-DS mogao završiti izvanrednim lokalnim izborima, a takvu mogućnost nije isključio niti gradonačelnik Vučinić. On je na konferenciji za novinstvo na pitanje hoće koalicija Za europsku Suboticu u slučaju povlačenja SVM-a u oporbu vlast podijeliti sa strankama koje ih odnedavno podržavaju, rekao kako DS od početka ima potrebnu većinu od 34 vijećnika, ali da to nije većina s kojom se netko upušta u razdoblje od dvije i pol godine i to, naravno, znači razgovor s drugim političkim akterima u lokalnom parlamentu. »Međutim, ono što će biti pretpostavka za te razgovore jest da se prihvati sustav odgovornosti i rada u perspektivi«, rekao je Vučinić. »Doista ne mislim da tražimo nove partnere koji će imati nove 'zaštićene bijele medvjede' na pozicijama direktora i koji će u suštini biti samo personalne zamjene kadrovima Saveza vođanskih Mađara. Ukoliko je

Susret predstavnika DS-a i DSVM-a

U Subotici je u ponedjeljak, 1. veljače, održan razgovor gradskih i pokrajinskih dužnosnika Demokratske stranke (DS) i Demokratske stranke vođanskih Mađara (DSVM), iniciran od strane DS-a, kaže se u priopćenju DSVM-a u kojemu se naglašava kako je stranka *Andrása Ágostona* u tim razgovorima sudjelovala na osnovi svoje platforme. Cilj DSVM-a je mađarska autonomija, i s obzirom da Zakon o nacionalnim vijećima ne osigurava legitimnost nacionalnih vijeća, predlaže izmjenu ovog zakona. Prema DSVM-u, umjesto dragovoljnog upisivanja na birački popis, odgovarajuće rješenje bi bilo sastavljanje manjinskog popisa od strane države. Istovremeno, cilj DSVM-a je i zaustavljanje demađarizacije u Subotici, a u slučaju izmjene Zakona o nacionalnim vijećima DSVM bi prihvatio osiguravanje kadrova na čelo Skupštine Grada Subotice i za Gradsko vijeće.

cijena toga da netko podrži vlast – da se postave novi kadrovi po istom načelu koje je vladalo do sada, onda sam bliži opciji da idemo na nove izbore nego da imamo novih dvije i pol godine slične agone s drugim akterima.»

Da bi najbolje rješenje za nastalu situaciju bilo raspivanje izvanred-

nih izbora smatraju Demokratska zajednica Hrvata i Gradski odbor Srpskog pokreta obnove, stranke koje u ovom trenutku ne sudjeluju u gradskoj vlasti. Obje su u svojim priopćenjima osudile neprincipijelno ponašanje DS-a kojim se ne poštuje izborna volja građana. DZH podsjeća DS da je zanemarivanje

razmjerne zastupljenosti nacionalnih manjina u lokalnoj skupštini »grubo kršenje demokratskih i moralnih principa i načela, te nepoštivanje ljudskih i manjinskih prava u našem gradu«. SPO upozorava da »otvorenom kupovinom vijećničkih glasova, i to vijećnika koji su s potpuno suprotnim programom

ušli u gradsku skupštinu s minor-nom podrškom građana, tako što im se dijele dužnosti i visoke plaće na teret građana iz proračuna, DS u Subotici gazi principe proeuropske, demokratske i principijelne vlasti i tako ugrožava najvitalnije interese građana Subotice.«

S. M.

ODRŽANA SKUPŠTINA SUBOTIČKE PODRUŽNICE DSHV-A

Oštećeni u političkoj raspodjeli na lokalnu

Deveta redovita radna skupština subotičke podružnice DSHV-a održana je 28. siječnja, po prvi put u obnovljenim podrumskim prostorijama ove stranke. Subotička podružnica je najveća i najviše participira u izvršnim tijelima vlasti – od općinske, preko pokrajinske, do republičke razine.

O izvješću o radu podružnice u razdoblju od prošle skupštine, održane prije dvije godine, predsjednik *Martin Bačić* je, između ostalog, rekao: »Na izbornim skupovima subotička je podružnica bila vrlo aktivna, šireći među našim ljudima ono što je bio dogovor u koaliciji Za europsku Suboticu. Međutim, smatram da smo prilikom raspodjele dužnosti na razini lokalne samouprave oštećeni, naročito imajući u vidu posljednje zasjedanje lokalnog parlamenta i izbor direktora koji je tamo vršen. Od najvećeg je interesa za stranku ostvarivanje prava na ravnopravnu uporabu hrvatskog jezika u lokalnoj zajednici. Nažalost, mora se konstatirati da je lokalna infrastruktura gotovo u svim segmentima najnerazvijenija i najmanje je ulagano u kapitalne objekte upravo u naseljima gdje žive Hrvati.«

Jedna od najvažnijih točaka dnevnog reda bila je presjek stanja u svezi s prikupljanjem zahtjeva za upis u posebni popis birača hrvatske nacionalne manjine. Nositelj ove akcije unutar stranke je *Darko Sarić Lukendić*, koji kaže kako je DSHV do sada prikupio oko 6500 zahtjeva za upis.

»DSHV je do sada ukupno prikupio oko 6 i pol tisuća izjava što nije zanemariv broj. Znamo da je naša kvota negdje oko 10 tisuća i mi se nadamo da će se, ukoliko i ostali sudionici u ovom procesu urade svoj dio posla, proces uspješno završiti. Ostalo je još nešto više od mjesec dana. Ima naznaka da će se aktiviste koji rade na terenu plaćati 50 dinara po zahtjevu i na taj način ćemo u 'finišu' pokušati angažirati nešto veći broj ljudi, kako bismo maksimalno uradili svoj dio posla«, objasnio je Darko Sarić Lukendić.

Strah kod pripadnika hrvatske nacionalne zajednice glavni je razlog relativno malog broja do sada prikupljenih zahtjeva, rekao je predsjednik DSHV-a *Petar Kuntić*.

»Mi Hrvati preživjeli smo tu kalvariju koju drugi manjinski narodi nisu imali. Puno puta su se u prošlosti spominjali ti čuveni 'sendviči za odlazak' i sada kada imamo pravo i kad nam je država rekla: 'evo, sada vi sami uređujte', sada je dominantan strah. Vidjet ćemo što će se dogoditi, ja sam još optimist, nadam se da će i stranke građanske provenijencije, u prvom redu mislim na DS, pridonijeti bar s 10 do 15 tisuća potpisa, i onda bismo mogli imati tih 30 tisuća potpisa.«

Prikupljanje zahtjeva za upis u poseban popis birača nacionalnih manjina trajat će do 9. ožujka, kada će se, ovisno o broju upisanih pripadnika, odlučiti hoće li izbori za članove manjinskih nacionalnih vijeća biti izravni ili elektorski.

N. Skenderović

Cro Femina poziva na predavanje o Zakonu o prometu

Hrvatski ženski forum Cro Femina organizira predavanje na temu Zakon o prometu. Predavanje će biti održano 5. veljače (petak) u zgradi Nove općine, dvoran br. 1. Početak je u 19 sati.

TRADICIONALNO OKUPLJANJE U DSHV-U PRED POČETAK KORIZME

Poziv na »Debo četvrtak«

DSHV će i ove godine, već tradicionalno obilježiti »Debo četvrtak«, i to prijamom u Domu stranke u Subotici 11. veljače u 18 sati.

Istim povodom prijami će biti održani, po prvi put do sada, i u Sonti, Srijemskoj Mitrovici i Somboru. U Sonti i Srijemskoj Mitrovici prigodni skup zakazan je također za 11. veljače u 18 sati, a u Somboru za 12. veljače u 19 sati. Sve dodatne informacije mogu se dobiti u uredima DSHV-a u tim mjestima.

www.supijace.co.rs

OD NJIVE DO TRPEZE.

JKП Суботичке пијаце
Szabadkai Piacok KK
JKP Subotičke pijace

Borbe protiv Turaka

Piše: Dario Španović

Nakon što su Hrvati 1. siječnja 1527. godine izabrali *Ferdinanda Habsburškog* za svog vladara, Hrvatska se našla u sustavu Habsburške Monarhije. Turci su krajem 15. stoljeća sve više osvajali Europu i osvojili velike dijelove Ugarske i Hrvatske. »Ostaci ostataka«, kako je nekada moćno Hrvatsko Kraljevstvo nazivano, svedeno je na samo 17.000 četvornih kilometara.

Osvajački put Osmanlijskog Carstva uvijek je vodio preko Hrvatske. Želja Osmanlija za osvajanjem Rima, a kasnije i Beča, dovela je Hrvatsku u neprestano ratovanje protiv njih. Antemurale Christianitatis (predziđe kršćanstva) naziv je koji je papa *Lav X.* dao Hrvatskoj u 16. stoljeću, jer Hrvatska je uistinu predstavljala zid koji su Turci neprestano pokušavali probiti u pohodu na Europu. Godine 1566. sultan *Sulejman I.* sakuplja veliku vojsku od približno 90.000 vojnika i 300 topova i kreće u vojni pohod kojim želi osvojiti Beč.

OPSADA SIGETA

Prva na udaru našla se tvrđava Siget (mjesto Siget danas se nalazi u mađarskom dijelu Baranje), čiji je zapovjednik bio *Nikola Šubić Zrinski*. Saznavši za pohod i veliku sultanovu vojsku, Nikola Zrinski je s 2500 hrvatskih vojnika tvrđavu dobro opskrbio hranom i oružjem nadajući se kako će moći pružiti što dulji otpor, što bi dalo vremena habsburškom caru *Maksimilijanu II.* da spremi vojsku za obranu. Nikola Zrinski se zakleo svojim vitezovima i vojnicima riječima: »Ja, Nikola knez Zrinski, obećavam najprije Bogu velikomu, zatim njegovom veličanstvu, našem sjajnom vladaru, našoj ubogoj domovini i vama vitezovima, da vas nikada neću ostaviti, nego da ću s vama živjeti i umrijeti, dobro i zlo podnijeti. Tako mi Bog pomogao!«.

Prvog je kolovoza dočekao tursku opsadu. Sigetska tvrđava je bila dobro utvrđena i okopana s tri reda rovova što je omogućilo braniteljima da dugo odolijevaju turskim napadima te da im nanose velike gubitke. Turci nikako nisu uspije-

vali osvojiti tvrđavu. Ni obećanja da će mu dati vlast u dijelovima Hrvatske koje su osvojili, niti vijest da mu je zarobljen najstariji sin *Juraj* nisu pokolebali Nikolu Zrinskog u obrani.

Dana 4. rujna umro je u svom šatoru *Sulejman I.* Njegov vojskovođa *Mehmed-paša Sokolović* sakrio je sultanovu smrt, kako se iscrpljena i demoralizirana vojska, zbog velikih gubitaka, ne bi povukla.

POGIBIJA NIKOLE ZRINSKOG

Vidjevši kako zidine tvrđave neće moći još dugo odolijevati i da su zalihе hrane skoro iscrpljene, Nikola Zrinski se s preostalim vojnicima 7. rujna odlučio za juriš, bez obzira što je to značilo sigurnu smrt. Nakon što je spušten pokretni most tvrđave, *Juraj Horvat* je topom na-

branitelja su zarobljena dok su svi ostali poginuli. Car Maksimilijan je uz veliku svotu novca otkupio ranjene branitelje koji su kasnije na hrvatskom, njemačkom i latinskom jeziku opisali obranu Sigeta.

Bez obzira što su Turci na kraju osvojili Siget, gubitak od preko 25.000 vojnika za vrijeme opsade i sultanova smrt u potpunosti su demoralizirali vojsku koja je odustala od daljnjeg pohoda prema Beču. U spomen na junačku smrt Nikole Zrinskog u Sigetu je podignut veliki spomen-park, a od 1833. godine se, uz velike svečanosti, obilježava njegov juriš iz tvrđave.

BITKA KOD SISKI

Godine 1593. odigrala se bitka koja je označila kraj turskih osvajanja u Hrvatskoj i postupan povratak izgubljenih teritorija. Bila je to bit-

ke Kupe u Savu. Sisačka je tvrđava tada imala oko 300 iskusnih vojnika, ali to je bio premali broj nasuprot 12.000 Turaka, koji s krenuli u osvajanje. Shvaćajući važnost ove utvrde habsburški car *Rudolf II.* poslao je u pomoć 3000 njemačkih konjanika kojima se pridružilo još 2000 hrvatskih konjanika iz Zagreba i Karlovca. Dana 22. lipnja turska je vojska prešla na lijevu obalu Kupe i, ne znajući za pomoć koja pristiže, započela opsadu sisačke tvrđave. Iznenađeno je tursku vojsku zasula kiša strijela, a zatim je uslijedio juriš hrvatskih i njemačkih konjanika. Ovaj neočekivani napad u potpunosti je iznenadio tursku vojsku koja se pokušala vratiti preko mosta na desnu obalu Kupe, ali je posada iz tvrđave jurišom zauzela most. Turska vojska, koja se našla između rijeke Kupe i snažnih napada konjanika, u potpunosti je

pravio otvor u turskim redovima i Zrinski je krenuo u juriš, pucajući iz samokrijesa. Poslije su sabljama izazvali pometnju u turskoj vojsci koja je bila iznenađena jurišom, ali su ubrzo branitelji Sigeta bili svladani. Samo četiri teško ranjena

ka kod Siska. Turski vojskovođa *Hasan-paša* počeo je sakupljati u Bosni veliku vojsku kojom je želio osvojiti Zagreb i tako zauzeti ključno područje za daljnja turska osvajanja. Prva utvrda na tom putu bila je sisačka tvrđava na ušću rije-

uništena. Bitka kod Siska je znamenit događaj, jer je Sisak bio krajnja sjevero-zapadna točka do koje su Turci došli i nakon toga Hrvatska postupno kreće u povrat svojih područja.

(nastavit će se)

Podsjećanje na bogatu i nedovoljno poznatu prošlost

U organizaciji MO DSHV-a, u Vajskoj je u nedjelju, 31. siječnja, predstavljen 9. svezak Leksikona podunavskih Hrvata – Bunjevaca i Šokaca. U predstavljanju su sudjelovali: glavni urednik dr. sc. *Slaven Bačić* i suradnici Leksikona *Josip Dumendžić-Meštar* i *Zvonimir Pelajić*.

Skup u dvorani župnog ureda, kome je nazočilo 30-ak osoba iz Vajske, Bošana i Plavne, te Tova-riševa i Bačke Palanke, otvorio je član IO HNV-a zadužen za kulturu *Željko Pakledinac*.

Glavni je urednik Leksikona dr. *Slaven Bačić* pojasnio kako je nastala ideja o Leksikonu i kako se radi o višegodišnjem projektu u kome sudjeluju brojni suradnici različitog obrazovanja i zanimanja. »Prikupljanje faktografskih podataka i rad na ovom djelu vrlo je zahtjevan i složen, te je zbog toga od 2004. godine do danas objavljeno 9 svezaka«, rekao je Bačić. »U 9. je svesku obrađeno 190 natuknica, koje počinju slovom H. U izradi ovoga sveska, koji je do sada naj-

Zvonimir Pelajić, Željko Pakledinac, Slaven Bačić i Josip Dumendžić

opsežniji, sudjelovala su 54 autora, a obrađeno je čak 110 pojmova, koji počinju izvedenicama od riječi hrvatska. To su, prije svega, naselja, međuratni i suvremeni tisak, nekadašnje i suvremene udruge i životopisi. Leksikon piše i o pozitivnim i negativnim značajkama pojedinih ličnosti, a u njemu su zastupljene i osobe drugih nacionalnosti, koje su svojim radom značajne za našu zajednicu. Dobra je osobina Leksikona što je pristupačan širim slojevima, a ne samo akademski obrazovanim, te se njime može lako služiti

svatko koga zanima ova tematika.«

Zvonimir Pelajić je istaknuo kako bi Leksikon trebao popuniti dosadašnje praznine u našoj zajednici, nastale ne samo zbog nedovoljne istraženosti, nego i zbog namjernog prešućivanja, umanjivanja važnosti ili iskrivljavanja podataka. »Da nije vjetro, pauci bi nebo premrežili«, stara je poslovice, koja oslikava stanje u ovim krajevima: pauci su već dobro postavili mreže u našem pamćenju, našoj povijesti, identitetu. Zadaća je Leksikona da tu paučinu skine, popuni praznine, podigne

važnost i ispravi kriva tumačenja«, rekao je Pelajić.

Josip Dumendžić-Meštar je govorio o Leksikonu kao kapitalnom djelu za naš narod, koje prati povijest Hrvata u Podunavlju ali i šire. Dobro je, rekao je, što su u Leksikonu zastupljeni i ljudi drugih naroda koji su pridonijeli istraživanju naše prošlosti. U svom je izlaganju dodao kako treba čuvati svoj jezik, kako književni tako i naš dijalekt, koji se na ovom prostoru sve manje čuje.

Vlč. *Josip Štefković* rekao je kako u župnom arhivu pronašao knjige s početka XVI. stoljeća, te je pozvao sve na suradnju, istraživanje i skupljanje starih knjiga, kalendara, novina i drugih podataka kako bismo očuvali svoj identitet i baštinu.

Leksikon bi trebao dospjeti u što više domova, da njihovim stanovnicima prikaže bogatu i nedovoljno poznatu prošlost, da ih podsjeća na sadašnjost i bude im poticaj u budućnosti – zaključak je i poruka s ovog skupa.

P. Z.

»MATOŠ« NA SVEČANOSTI U OŠ »IVO LOLA RIBAR« U PLAVNI

Uskliknimo s ljubavlju

Na Svetosavskoj priredbi u srijedu, 27. siječnja, u holu OŠ »Ivo Lola Ribar« u Plavni sudjelovali su po prvi put »Matoševi« najmlađi folklorasi uz pratnju obnovljenog tamburaškog sastava. U prigodnom kulturno-umjetničkom programu posvećenom svetom Savi, utemeljitelju Srpske pravoslavne crkve i prosvjete, nastupili su osim »Matoševaca« i učenici škole te KUD »Palona«.

Z. P.

KONCERT GRADSKOG TAMBURAŠKOG ORKESTRA »BRANKO RADIČEVIĆ« IZ RUME

Četiri desetljeća s publikom

U nedjelju, 31. siječnja, u Velikoj dvorani Kulturnog centra u Rumi održan je koncert Gradskog tamburaškog orkestra »Branko Radičević« iz Rume, a u povodu 40. obljetnice postojanja i rada. Koncert je održan pod nazivom »40 godina s vama«, a uz orkestar domaćina nastupili su i članovi pjevačkog zbora Srpskog narodnog pozorišta iz Novog Sada, kao i vokalni solisti *Danka Stojiljković*, *Senka Nedeljković* i *Slavoljub Kocić*. Koncert je održan pod pokroviteljstvom općine Ruma. Tijekom večeri mnogobrojna je publika imala prilike čuti mnoge skladbe, kako izvorne narodne, tako i klasične i filmske.

N. J.

DANI PČELARSTVA U BAČKOM MONOŠTORU

Pčelinji proizvodi i zdravlje

Prvi pisani podaci o pčelarstvu s ovih prostora pronađeni su u Narodnom arhivu u Somboru, a potječu iz davne 1827. godine. Pčelarsko društvo »Pčela« iz Bačkog Monoštora počelo je organizirati raditi 1936. godine. Danas društvo broji oko 30 članova, od kojih su njih 6 počasni, odnosno stariji od 75 godina.

Tip košnica kojima pčelari raspolažu su uglavnom košnice-klještare (raznih dimenzija okvira), a neznatan je broj ostalih tipova košnica. Broj samih košnica kojima pčelari u Bačkom Monošturu pčelare je od 2000-2500, a što ujedno ovisi i o godini. Kada se ovaj broj košnica podijeli s brojem stanovnika sela, na jednog mještana u prosjeku dođe pola košnice, za što poznavatelji kažu da je dobar odnos.

Pčelarsko društvo u Monošturu vrlo je aktivno te organiziraju i predavanja na koja dolaze eminentni stručnjaci iz pčelarske znanosti i prakse.

U prostorijama seoske knjižnice održani su Dani pčelarstva, koji spadaju u redovite aktivnosti ovog društva. Uz domaće pčelare bili su i gosti iz cijelog Zapadnobackog okruga. Predavač dr. *Vidoja Kulić*, koji se i sam bavi pčelarstvom, održao je predavanje s temom »Pčelinji proizvodi i zdravlje«.

A. Đipanov

KATARINA ČELIKOVIĆ, RAVNATELJICA HRVATSKE ČITAONICE IZ SUBOTICE

Hrvatska čitaonica sa sjedištem u Subotici djeluje u nekoliko sekcija: dramskoj, literarnoj i recitatorskoj. O radu i problemima s kojima se susreću u ovoj udruzi razgovarali smo s ravnateljicom *Katarinom Čeliković*.

Što je Hrvatska čitaonica uradila u protekloj godini?

Hrvatska čitaonica prošlu godinu po rezultatima svoga rada može

ocijeniti vrlo uspješnom. Uspjeli smo organizirati Književno prelo, koje je dobilo svoju stalnu i brojnu publiku, sedmi po redu Pokrajinski susret pučkih pjesnika »Lira naiva 2009.« u Plavni, petodnevni ljetni etno kamp za djecu, najveću književnu manifestaciju Hrvata u Vojvodini i Srbiji – osme po redu Dane Balinta Vujkova, glumci Male scene imali su šest nastupa i dobili nagrade za svoj rad, upravo je realizirana i osma po redu Pokrajinska smotra recitatora na hrvatskom jeziku (odgođena zbog epidemije gripe). Posebno naglašavam nakladničku produkciju, jer smo u suradnji s Katoličkim institutom za kulturu, povijest i duhovnost »Ivan Antunović« u Subotici i hrvatskim uredništvom Radio Subotice uspjeli publicirati čak 4 knjige (»Lira naiva 2009.«, »Cvi-

će i kamen« B. Vujkova, »Zimske mirakule« i »Disnotor i prelo« – 2. izdanje *Nedeljke Šarčević*) i jedan CD (»Slike XX. stoljeća«). U općoj financijskoj krizi za nas je ovo podvig, a vjerujemo da je to rezultat povjerenja i ustrajnog rada, jer nam se stalno obraćaju pisci i sami spremni financijski pomoći tiskanje knjiga.

Koji su planovi u ovoj godini i na koje i kakve probleme nailazite u radu?

Najveći su problemi bili u pristizanju novca dodijeljenog na natječajima na koje smo se prijavljivali. Često nismo znali ni koliko smo dobili, a kamoli kada će taj novac stići.

Drugi je problem preregistracija udruga koja nam je trenutačno jedan od važnijih zadataka. Srećom, imamo dobru suradnju s

Hrvatskim nacionalnim vijećem te se njima obraćamo za pomoć. I napokon je kalendar nekih stalnih manifestacija ipak prisutan u javnosti te očekujemo da ćemo sa Zavodom za kulturu vojvodanskih Hrvata uspjeti uskladiti vrijeme održavanja većih priredbi. Vjerujem da je poseban problem svim udrugama održavanje vlastitih prostorija i plaćanje režijskih troškova. To mora ući u godišnju, planiranu financijsku obvezu, kako bismo uopće opstali.

Hrvatska čitaonica će ovu godinu posvetiti procesu preregistracije, motiviranju i uključivanju što više nastavnika i roditelja u rad s djecom i mladima te objavljivanju nekoliko izuzetno važnih publikacija, stručnih i usmjerenih prema nastavi na hrvatskom jeziku.

M. K.

LADISLAV SUKNOVIĆ, PREDSEDNIK HKPD-A »MATIJA GUBEC« IZ TAVANKUTA

Opstanak društva u izravnoj svezi s opstankom hrvatske zajednice

smo dobili financijsku potporu, dok smo dva projekta realizirali na samom koncu godine budući da su i projektna sredstva pristigla kasno, u drugoj polovici prosinca.

Manifestacija koju započinjete u ovoj godini je Gupčev bal. Što slijedi?

Uz dobru suradnju s osnovnom školom u Tavankutu zajedničkim smo snagama organizirali prvi bal prošle godine, koji smo vremenski uskladili s proslavom Dana škole u Tavankutu. Na ovaj smo način umnogome smanjili troškove, a partnerski se ispomogli. Moram priznati kako je Gupčev bal naišao na veliki interes, i to ne samo Tavankučana.

Vrlo skoro iz tiska treba izaći »Gupčeva lipa«, informativno-kulturni godišnjak našeg društva. Ove nas godine očekuju dvije vrlo značajnije obljetnice: prva je XV. festival dječjeg folklora »Djeca su ukras svijeta«, manifestacija od

pokrajinskog značaja koju je 2003. godine tadašnja Srbija i Crna Gora uvrstila u državno izvješće Vijeću Europe, kao manifestaciju nacionalnih manjina od šireg značaja; druga je u srpnju, XXV. saziv prve kolonije naive u tehnici slame. Veliki događaj koji s nestrpljenjem iščekujemo je i premijera dokumentarnog filma »Od zrna do slike« redatelja *Branka Ištvančića*, a čija je trailer verzija u HD rezoluciji već dostupna na internetskim stranicama društva www.mati-jagubec.org.rs i svjedoči velikim brojem posjeta.

Na koje se probleme nailazi u radu društva?

Kao i kod svih udruga konstantan problem je nedostatak novca za planove i manifestacije. Naša udruga korisnik je prostorija pri Domu kulture u površini od oko 50 četvornih metara, koje su zbog općeg stanja zgrade vrlo loše, bez osnovne infrastrukture.

Imajući u vidu veliki broj umjet-

nina, nošnji i drugih vrijednosti koje naša udruga posjeduje, prošle smo godine priredili projekt i započeli aktivnosti na otkupu nekretnosti koja se nalazi u središtu Tavankuta, čime bismo riješili pitanje smještaja ovih umjetnina i osigurali osnovne uvjete za rad i smještaj cjelokupne udruge i, naravno najvažnije, formiranje jedne jedinstvene galerije slika od slame, koja po mjestu nastanka ove umjetnosti treba biti locirana upravo u Tavankutu.

Ove godine, nakon višedesetljetnog boravka izvan društva, dopremili smo vrijedne skulpture koje su nastale na našoj koloniji sredinom osamdesetih godina. Dakle, trenutačno najveći problem nam je objedinjavanje svih umjetnina i smještaj u jedan jedinstveni prostor, koji bi kao takav bio dostupan i javnosti, a što bi dijelom pridonijelo i razvoju turističke ponude.

M. K.

Hrvatsko kulturno-prosvjetno društvo »Matija Gubec« iz Tavankuta utemeljeno je 1946. godine i broji preko 400 članova. Djeluje u sljedećim sekcijama: literarnoj, tamburaškoj, dramskoj, istraživačkoj, slamarskoj i folklornoj. O radu društva razgovarali smo s predsjednikom *Ladislavom Suknovićem*.

HKPD »Matija Gubec« značajno djeluje na polju kulture u hrvatskoj zajednici. Jesu li ostvareni svi planirani projekti u prošloj godini?

Svi tradicionalni projekti koji se organiziraju u našem društvu tijekom godine ostvareni su prema planu i u okvirima dopuštenih financijskih mogućnosti. Jedan dio planiranih novih projekata i manifestacija odgođen je jer ni-

U POSJETU KOD MANDE I MATIJE PERIŠKIĆ IZ BEREKA KOJI SU NAM GOVORILI O PRELIMA, DIVANIMA, IGRANKAMA, VJENČANJIMA I VREMENIMA KOJA SU DAVNO PROŠLA

Kada krenu uspomene

Vrijeme je prela i balova. U želji da saznamo kako se nekad išlo na prela, kako se nekad živjelo, otišli smo u Bački Breg – Breg kod *Mande i Matije Periškić* znajući da su oni odlični sugovornici koje novinari često posjećuju. Također, oni su među najstarijim članovima HKPD-a »Silvije Strahimir Kranjčević« iz Brega, jedino je od njih u društvu stariji negdašnji seoski crkveni kantor *Marko Gorjanac*, koji je rođen 1931. godine, dok su Manda i Matija oboje 1933. godište.

Lijep sunčan dan i snijegom prekriveni bereški sokaci bili su odlične kulise za putovanje u neko drugo vrijeme. Manda i Matija Periškić kažu kako je prije bilo više snijega i nije bilo zime bez njega. Bilo je drukčije, veselije i ljepše nego danas. Pitamo ih zašto sada nije tako, a oni odgovaraju da se nekako brže živi. Svi nekud žure, jure za poslovima, mladi su opterećeni školama, a i broj stanovnika u Bregu se prepolovio u odnosu na vrijeme kada su oni bili mladi. A nekada se sa svih strana sela čula pjesma: u Čokotu, Zemunu, Čepinu, na Širokom sokaku, ma svugdje se pjevalo i svi su bili nasmijani.

BEREŠKA PRELA I DIVANI

»S proljeća se šetalo po selu, veselilo se i pjevalo, a igrala se i jedna interesantna igra koja se zvala 'podvoj', započinje priču Matija Periškić.

»To su bila lijepa vremena. Sva kuća je imala uvučena drvena vrata do sokaka, u kojima je uvijek netko sjedio. Tu se razgovaralo i družilo, bilo je naroda. Najljepše su bile igranke nedjeljom. Svirao je ča *Mika Ivošev Kuzma* sa svojom bandom, a prvo kolo se nije smjelo propustiti. Cure su u kolu pjevale bečarce, a momci su se gurali između njih«.

Teta Manda nam opisuje kako su se mladi provodili u zimskom periodu.

»Već se za blagdan Svih svetih, ili za Mrtvi dan dogovaralo u kojoj će se kući preko zime praviti prela. Kuća se iznajmi, najveća prostorija se isprazni, a oko se poredaju

stolci. Na prelima, ili divanima, kako smo zvali ova druženja, cure su se zanimale ručnim radovima, štrikanjem i pletenjem, a momci su se kartali. I mi smo im se kadkada znale pridružiti, tako da nije bila rijetkost vidjeti djevojke kako se kartaju s momcima. Bilo su to svakodnevna druženja, a najljepše je bilo nedjeljom. Od kuće bi svatko ponio pomalo od onog što je bilo kod kuće za jelo, a na tu je zabavu dolazio seoski harmonikaš koji nas je veselio, dok bi se navečer zabava organizirala u Domu.«

Nakon prela, koje nije trajalo dugo zbog poslova koji su ih čekali u ponedjeljak ujutro, svi zajedno bi pošli kućama. I tu je bilo svega, kaže teta Manda. Momci su se udvarali curama, a nekada su se oko njih znali i potući. Osobito je bilo lijepo i veselo za poklade, kažu, sve do Čiste srijede, kada se prestajalo sa svakim veseljem, jer je počinjao korizmeni post.

BURME OD NOVČIĆA

Davne 1952. godine Manda i Matija Periškić su se vjenčali, a 2002. proslavili zlatno vjenčanje s djecom, unucima, prauuncima, rodbinom, prijateljima i, naravno, tamburašima. Teta Manda se prisjeća kako joj je jedna žena, koja je davno umrla, rekla dok je još bila djevojka da će se udati za Matiju Periškića, jer se on uvijek stvorio gdje je bila i ona, bio je u kolu pokraj nje, sjedio bi gdje je i ona sjedila. Ta žena je bila u pravu, vjenčali su se i do sada proživjeli 58 godina skladnog braka. I prosidbe i vjenčanja su se dosta razlikovala od današnjih. Bio je običaj da se budućoj mladoj donese kapara – jabuka na štikanom rupcu na kojem su bile poredane novčanice u krug, na vrhu kojih je bila lijepa mašnica u obliku cvijeta, odnosno »škovrtlja«, kako su ondašnji Šokci tu mašnu zvali. Kada bi svećenik na svetoj misi navještao vjenčanje, običaj je bio da mlada škovrtlju prsloni na grudi, kao znak da joj je buduću mladoženja na srcu.

»Ponedjeljkom i srijedom svatove su pravili Šokci, a utorkom Švabi«, kaže teta Manda. »Htjeli smo

se vjenčati u srijedu, ali su nam zabranili iz mjesne zajednice, jer je to bilo uoči prvoga svibnja, kada se u selu organizirala bakljada. Mi smo se zbog toga vjenčali u utorak, a čauši su svatove pozivali u petak, kako nije bio običaj kod Šokaca u Bregu«, s ponosom govori teta Manda, dok se čika Matija nadovezuje na priču o njihovom vjenčanju:

»Nisu se kao danas birale burme u zlatarnicama. Nama je burme, odnosno prstene, radio jedan majstor iz Bezdana od najobičnijih novčića. Tako je bilo, nije bilo novca za kupovinu zlata.«

VOLJA I LJUBAV

Vidljivo sretni i zadovoljni Manda i Matija se i danas ne daju. Matija još uvijek ide na folklor, pjeva i pleše dok Manda ne može zbog bolesti, ali je vesela u srcu. Novu su godinu dočekali sami kod kuće, pjevali

su stare pjesme. Čika Matija kaže kako je za folklor potrebno imati volju, ali ništa se ne može bez ljubavi.

»Neki mladi na folklor dolaze zato što ih roditelji natjeraju i to se vidi. Oni brzu odu. Ali hvala Bogu, imamo dosta mladih koji to iskreno vole i tu ostaju, tu su našli svoje mjesto. I ja se osjećam mlade uz njih, a folklor me i održava.«

Ponosni su na svoje dvije kćerke koje žive u Kolutu i u Novom Sadu, na svoje dobre zetove, na četvero unučadi i dvoje prauučadi. Običaj je da se za Uskrs svi okupe kod njih, a ove će godine, kažu, s tavana skinuti drugi, veći stol, jer je ovaj u kuhinji postao premali – što ih posebno veseli. Pitam ih – hoće li ove godine ići na Šokačko prelo u Dom kulture, a oni u čudu što ih to uopće i pitam jednoglasno odgovaraju: »Pa naravno!«

Zlatko Gorjanac

MASKENBAL

Dana 13. 02. 2010. Ulaz _____
Fiskulturna Sala Osnovne škole „23 oktobar“ Golubinci početak 19 h
Prijava maski do 11. 02. 2010. u prostorijama Društva HKPD „TOMISLAV“

KARNEVAL

Dana 14. 02. 2010. Početak 13 h
Ispred katoličke porte Đurđevska 6
Prijava organizovanih grupa do 10. 02. 2010
Organizator HKPD „TOMISLAV“ Golubinci

Poklade označavaju početak korizmenog vremena, priprave za Uskrs. Mnogi elementi koji karakteriziraju poklade potječu iz predkršćanskog razdoblja, a u određenim oblicima sačuvani su do današnjih dana. Crkva ih smatra poganskim običajima. Maškare i mačkare (kako se u Golubincima zovu) drugi su naziv za poklade, a izraz potječe od latinske riječi *masca* što znači maska. Maska se upotrebljava od davnina u raznim prilikama, prilikom svečanosti, zabava i karnevala, u cilju skrivanja identiteta. Dobar dio stanovnika srijemskog mjesta Golubinci podrijetlom je s područja Dalmacije te su običaj i riječ maškare donijeli iz tih krajeva. Kasnije je u narodu ovaj običaj nazvan mačkare, tako da se danas koriste oba naziva.

U odnosu na druga mjesta u Srijemu i Vojvodini, običaj mačkara je u najmasovnijem obliku zadržan upravo u Golubincima i ono je sigurno jedinstveno mjesto koje je očuvalo tradiciju održavanja hrvatskih pokladnih običaja. Kako datumski stiže poslije zimskih svetkovina, nakupljenu energiju Golubinci su uvijek koristili za izradu maski, koje obično prate aktualnu tematiku iz vremena u kojem se živi. Po kućama se oku-

pljaju skupine koje vrlo često u tajnosti izrađuju svoje maske i time iznenađuju mještane u danima mačkara. U samim mačkarama uvijek je bilo dvije vrste maskiranih skupina koje su se kretale selom. Ružne ili gadne mačkare činile su da se ljudi nagarave, okreću odjeću naopako, opasivali se lancima, kitili peruškama i komušinom. Pomalo su ih se svi plašili zbog zastrašujućeg izgleda, ne znajući što im je namjera. Lijepe mačkare predstavljale su žene. One su se prigodno oblačile i ponašale, a od rekvizita nosile su samo metlice i nisu bile grube i napadne.

TRI DANA SLAVLJA

Iako se pokladni običaji u Golubincima održavaju godinama, ipak najveću masovnost i popu-

POKLADNI OBIČAJI U GOLUBINCIMA

Maškare, mačkare

Za 13. veljače zakazan je maskenbal, a 14. veljače u 13 sati početak karnevala, pa tko je god u prilici ili u blizini Golubincima neka svrati i osobno se uvjeri je li istinita krilatica »Što je Rio za svijet, to su Golubinci za Srijem«

larnost dostižu kada Kulturno-prosvjetno društvo »Vladimir Nazor« preuzima organizaciju i pokroviteljstvo nad ovim običajem. Tako od 1963. godine počinje organizacija maskenbala i bala pod maskama i tada su mačkare održavane tri dana.

Nedjelja je bio dan za male mačkare, kada su djeca išla od kuće do kuće noseći lutke u kolicima zamotane u krpe, pokazivali ih domaćinima i za to dobivali voće, jaja, a ponegdje čokoladu ili nešto novca. Istoga dana navečer organiziran je bal pod maskama – ples na kojem se proglašavao najljepši plesni par, a za sve maskirane ulaz je bio besplatan.

Ponedjeljkom su maskirane skupine šetale ulicama i izvodile svoje tačke uz prigodne pjesme, najduže se zadržavajući uglavnom na raskrižju kod katoličke crkve. Mnogi su i u kavanama ludovali do večernjih sati i početka maskenbala. Sve maske koje su specijalno pravljene za tu priliku predstavljale su se na bini publici i žiriju koji je na kraju proglašavao najuspješnije i najbolje maske, koje su vrlo često bile dobro nagrađene.

U utorak se nastavljalo na ulicama uz maske s maskembala, koje su tada prvi put izlazile na ulice kako bi ih pogledali i oni koji večer prije nisu mogli ući u prepunu dvoranu.

OBNOVA OBIČAJA

Tako je bilo nekad, do 1991. godine. Tada u Golubincima nastaje razdoblje kulturnog zatišja i nestajanja mnogih vrijednosti, pa

skoro i običaja mačkara. Statutom HKPD-a »Tomislav«, koji je registriran 2002. godine, regulirano je očuvanje tradicije i običaja Hrvata u Golubincima. Društvo u svoju obvezu stavlja i očuvanje običaja mačkara i sljedeće, 2003. godine organizacijom maskembala – mačkare se vraćaju u Golubince. Do 2009. održavan je samo maskenbal, a te godine, prvi put poslije 18 godina, mačkare su izašle na ulice u obliku karnevala koji je nadišao očekivanja organizatora.

Za 13. veljače 2010. zakazan je maskenbal, a 14. veljače u 13 sati počinje karneval, pa tko je god u prilici ili u blizini Golubincima neka svrati i osobno se uvjeri je li istinita krilatica »Što je Rio za svijet, to su Golubinci za Srijem«.

Ambijent i identitet

»Selo ne treba imitirati urbanu kulturu. Ono ima svoj ambijent i identitet. Shvatili smo da ono što je naše i originalno, tradicionalno, moramo čuvati i od toga stvarati kult«, piše, među ostalim, u seminarskom radu studentice Dubravke Čačić s temom: Pokladni običaj u Golubincima.

Naravno, osim što se običaj prenosi s koljena na koljeno, potrebno je to negdje i zapisati, kako bi ostalo i pisano svjedočanstvo o postojanju kulture jednog naroda na ovim prostorima. Upravo je to uradila Dubravka Čačić, koja etnomuzikologiju studira na Sveučilištu u Novom Sadu. Za svoj seminarski rad odabrala temu: Pokladni običaj u Golubincima. Mnogi dijelovi tog seminarskog rada korišteni su u ovom tekstu.

Ivan Radoš

U BAČU ODRŽAN ŠOKAČKI BAL, ČETVRTI PO REDU

Ne zaboravljamo ni tko smo niti što smo!

Bit našeg postojanja je očuvanje običaja, kulture i jezika Hrvata Šokaca na ovim prostorima, kazala je predsjednica HKUPD-a »Mostonga« Dara Filipović

Četvrti po redu Šokački bal u organizaciji HKUPD-a »Mostonga« iz Bača održan je u petak, 29. siječnja, u velikoj dvorani hotela »Centrallux« u Baču. Za ovaj događaj bački se Šokci pripremaju tijekom cijele godine, te je ta manifestacija iz godine u godinu sve popularnija i posjećenija.

Bal su već po tradiciji otvorili članovi HKUPD-a »Mostonga« prigodnim programom koji je najavio predsjednik organizacijskog odbora Antun Šamanović. Predsjednica društva Dara Filipović pozdravila je goste i uzvanike istaknuvši kako je »bit našeg postojanja očuvanje običaja, kulture i jezika Hrvata Šokaca na ovim prostorima«.

Prvi čovjek Općine Bač Tomislav Bogunović pozdravljajući nazočne, a posebice one koji žive negdje daleko, koji su se sjetili svojih kori-

jena i došli proveseliti se sa svojim znancima i prijateljima, iskoristio je prigodu i pozvao Hrvate, a i ostale nazočne drugih nacionalnih manjina da se upišu u poseban popis birača. Predsjednici »Mostonge« uručio je Zlatnu plaketu Općine Bač, a gostima iz Subotice prigodne suvenire Turističke organizacije Općine Bač.

Uručene su zahvalnice najzaslužnijim članovima društva u protekloj godini: bivšem predsjedniku Stjepanu Čobanu, zatim Željku Lovriću, Elizabeti i Vladimiru Penavinu, Željki i Darku Vađini i Eleonori i Marinu Matinu.

Balu su, uz Tomislava Bogunovića, nazočili i konzulica savjetnica Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Subotici Vesna Njikoš-Pečkaj, član IO HNV-a Željko Pakledinac, ravnatelj Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata Tomislav Žigmanov i

Plakete najzaslužnijim članovima društva

predstavnici kulturnih udruga bačkog Podunavlja.

Za dobro raspoloženje pobrinuli su se tamburaši »Zlatnih zvuka« iz Sombora, a za bogatu tombolu zaslužni su sponzori koji su već četvrtu godinu zaredom bili široke ruke.

Bački Šokci nastoje sačuvati svoje običaje, kulturu i tradiciju,

ne smiju zaboraviti ni tko su, niti što su. Ponosno moraju pokazivati i njegovati ono što su naslijedili od svojih predaka, a naslijedili su puno. A najviše moraju njegovati svoj jezik i onu lijepu šokačku ikavicu – pa makar je samo u »pismama pivali«!

S. Čoban

ZIMSKO OKUPLJANJE ČLANOVA ZAVIČAJNOG KLUBA U ZAGREBU

Zajedništvo raseljenih Beščana

Beščani svojim vjerskim i nacionalnim zajedništvom uspješno pobjeđuju sva iskušenja i teškoće u životu

Zavičajni klub Beščana jedan je od devet zavičajnih klubova u sastavu Zajednice protjeranih Hrvata iz Srijema, Bačke i Banata, sa sjedištem u Zagrebu, i jedini je klub koji u sklopu svojih brojnih aktivnosti organizira »godišnje« zajedničke susrete svojih članova čak dva puta godišnje, takozvana zimska i ljetna okupljanja.

Zimski susret iseljenih Beščana održan je i ove godine u glavnom gradu Hrvatske 27. siječnja, a tradicionalno je započeo svetom misom u župnoj crkvi u novozagrebačkom naselju Sveta Klara koju su služili bivši župnik crkve svete Male Terezije u Beški prečasni Tomislav Radišić, današnji župnik prečasni Božidar Lusavec i đakon župe u Svetoj Klari Stanko Mikuilić.

Preč. Božidar Lusavec je izrazio svoje zadovoljstvo istinskim zajed-

ništvom Beščana i radošću zajedničkog susreta te ukratko upoznao svoje bivše župljane s trenutačnim stanjem u župi spomenuvši kako je, nažalost, u Beški sve više sprovoda a sve manje krštenja i vjenčanja.

Početak devedesetih godina prošlog stoljeća, za vrijeme masovnog egzodusa Hrvata i ostalog nesrpskog stanovništva iz Srijema,

Beška je ostala bez dvije trećine svojih katoličkih vjernika. Od 2150 vjernika, po popisu iz 1991. godine, župa je ostala bez 1500 svojih župljana, koji su se raselili širom Hrvatske i svijeta. Neki su prognani, neki su dobrovoljno zamijenili kuće i otišli, tako da je u Beški ostalo tek negdje oko 650 katoličkih vjernika. U međuvremenu je dosta starijih stanovnika

umrlo, dok mladi uglavnom motivirani ekonomskim razlozima i dalje kontinuirano odlaze iz Beške, tako da je od te 1995. godine, od završetka ratnih djelovanja na ovim prostorima, župa Beška od tadašnjih 650 danas spala na 550 vjernika.

Nakon svete mise bivši su stanovnici ovog najvećeg srijemskog sela, smještenog na istočnim obroncima Fruške gore, na desnoj obali Dunava, nastavili svoje druženje uz zajedničku večeru u restoranu »Zlatna medalja« u vlasništvu Beščanina Smiljka Barišića.

Mato Jurić, predsjednik Zajednice protjeranih Hrvata iz Srijema, Bačke i Banata, član Glavnog odbora Zavičajnog kluba Beščana i organizator ovog »zimskog« susreta, iskoristio je prigodu i najavio ljetni skup Beščana u lipnju ove godine, također u Zagrebu.

Z. Žužić

Beščani na svetoj misi

Praznik zajedništva

Titulu najljepše prelje ponijela je Kristina Ivković, dok je za najbolju preljsku pjesmu proglašena »Vrime prela« autorice Nedeljke Šarčević

U organizaciji Hrvatskog kulturnog centra »Bunjevačko kolo« prošle je subote, 30. siječnja, u Dvorani sportova u Subotici održano Veliko prelo, najveća pokladna manifestacija u bačkih Hrvata. Prelo je otpočelo uz zvuke »himne« »Kolo igra, tamburica svira«, premijerno izvedene na prvom Velikom prelu još davne 1879. godine, koju je ovom prigodom otpjevala Antonija Piuković u pratnji ansambla »Hajo«.

Okupljene je pozdravio predsjednik HKC »Bunjevačko kolo« Ivan Stipić, istaknuvši kako prelo osim što je prigoda za druženje i razgovor,

ima još jedan razlog: podsjetiti se onoga što su nam naši stari htjeli reći kroz jedno ovakvo okupljanje. »A govore nam: samo kad smo skupa, kada dijelimo sreću i tugu, kad darujemo sebe jedno drugom, može nam biti lijepo. Siguran sam da ćemo i za stotinu godina biti tu, naravno u nekoj drugoj dvorani, s nekim drugim pjesmama i preljam, ali s istom vjerom i namjerom«, rekao je Stipić.

Prelo je službeno otvorio gradonačelnik Subotice Saša Vučinić, poželjevši nazočnima dobrodošlicu na »još jedan praznik zajedništva i čuvanja lijepe tradicije«.

»Veliko prelo je posebno po tome što nastavlja tradiciju okupljanja i običaja, te daje značajnu poruku zajedništva. Prelo je nekada bila prilika da se ljudi okupe i vide, da dođu iz daleka, iz drugih krajeva kako bi se družili, međusobno ispomagali i dobro zabavili. Vremenom je taj element rada nestao, ali kroz zabavu i druženje čuva se tradicija i jedan lijepi običaj«, rekao je gradonačelnik.

Tradicionalno, održan je i izbor za najljepšu prelju te proglašena najbolja preljska pjesma.

Po izboru publike, titulu najljepše prelje među 17 kandidatkinja ponijela je Kristina

Voditeljski par: Željka Vukov i Branko Uvodić

Davor Dulić i Nedeljka Šarčević

Ivković (1991.), učenica Srednje ekonomske škole, smjer turistički tehničar. Za prvu pratilju odabrana je *Amalija Sabanov*, dok je druga pratilja *Vedrana Cvijin*. S druge strane, za najbolju preljsku pjesmu, glasovima stručnog povjerenstva proglašena je »Vrime prela« autorice *Nedeljke Šarčević*.

Tijekom večeri nastupili su i folklorci HKC »Bunjevačko kolo«, a gosti su se do kasno u noć zabavljali uz glazbu tamburaških ansambala »Ravnica« i »Hajo«, dok je kao glavna zvijezda večeri nastupio hrvatski pop pjevač *Boris Novković*.

Voditelji programa bili su naša kolegica *Željka Vukov* i *Branko Uvodić*, autor i voditelj emisije »Lijepom našom« koji je ovom prigodom najavio snimanje emisije upravo u Subotici, na kojoj bi sudjelovale hrvatske folklorne udruge iz Vojvodine, a koja bi nosila naziv »Kolo igra, tamburica svira«.

Velikom prelu u Subotici, između ostalih, nazočili su predstavnici hrvatske diplomacije, lokalne samouprave, Vukovarsko-srijemske županije, Grada Osijeka, Hrvatske turističke zajednice, hrvatskih institucija, ustanova i udruga kulture iz Vojvodine, te Katoličke crkve.

D. B. P.

Manje gostiju nego lani

Ovogodišnje Veliko prelo okupilo je oko 800 gostiju, što je nekoliko stotina manje gostiju u odnosu na prijašnjih nekoliko godina. Predsjednik organizacijskog odbora Velikog prela Davor Dulić slabiji posjet vidi kao posljedicu ekonomske krize, ali i sve većeg broja drugih prela u Subotici i okolici. »Upravo zbog toga smo ponosni na sve koji su se potrudili u svojim kućnim budžetima naći novca za ulaznice, te doći na prelo i pomoći da se tradicija održi. Ovo je dokaz da i u doba krize znamo prepoznati naše vrijednosti. S druge strane, moram napomenuti kako ni nama organizatorima nije bilo lako naći sponzore«, kaže Davor Dulić dodajući kako se nada da će broj sudionika već iduće godine biti veći.

Naljepše prelje: Vedrana Cvijin, Kristina Ivković i Amalija Sabanov

Veliko kolo

Zvijezda večeri Boris Novković

KRONOLOGIJA OD 30. SIJEČNJA DO 5. VELJAČE

30. VELJAČE 1743.

Rimokatolička općina Subotičkog vojnog šanca izvijestila je kralja Ugarske da je prije stjecanja privilegija o povlaštenoj kraljevsko-komorskoj varoši Szent Mária – ranije zvane Szabadka, Subotica – izabrala svoj prvi Magistrat (Gradsko vijeće) od 13 članova. Ovaj izbor je naknadno potvrđen kraljevskom poveljom. Prvu sjednicu održao je tek poslije inauguracije, 2. kolovoza 1743.

30. SIJEČNJA 1839.

Rođen je *Blaž Modrošić*, pjesnik, prozaik, publicist, svećenik. Bio je gorljivi sudionik preporodnog pokreta *Ivana Antunovića*, jedan od glavnih suradnika »Bunjevačkih i šokačkih novina« i »Bunjevačke i šokačke vile«. Znakovita je njegova poticajna djelatnost na razvijanju regionalne književnosti. Umro je 20. lipnja 1900. godine.

31. SIJEČNJA 1920.

Prošireni senat grada Subotice dodijelio je 2 milijuna kruna na ime pomoći nezaposlenima, čiji je broj tada čak 18,5 tisuća. Naime, mnogi su Subotičani izgubili posao kod veleposjednika, a usto žene uposlene tijekom Prvog svjetskog rata nisu htjele napustiti svoja radna mjesta.

31. SIJEČNJA 2003.

Diljem Vojvodine, kod kolportera i na kioscima pojavio se 1. broj informativno-političkog tjednika »Hrvatska riječ«. Utemeljivač ove

tiskovine je Skupština Autonomne Pokrajine Vojvodine. V. d. ravnatelja i glavnog i odgovornog urednika je dipl. ekonomist i novinar *Zvonimir Perušić*. Tom je prigodom u Klubu poslanika u Skupštini Vojvodine predstavljen novi tjednik, a dan kasnije i na Otvorenom sveučilištu u Subotici.

1. VELJAČE 1809.

Umro je franjevac *Grgur Peštalić*, doktor filozofije, pisac, profesor na Visokoj filozofskoj školi i gvardijan samostana u Baji. Književna je djela pisao na »slovinskom« ili »ilirskom« (hrvatskom) jeziku, a filozofska na latinskom. Među djelima na narodnom jeziku posebno mjesto pripada spjevu »Dostojna plemenite Bačke starih uspomena. Sadašnji i drugi slovinske kervi deliah slava...«. Rođen je 27. lipnja 1775.

1. VELJAČE 1885.

Rođen je *Isidor Milko*, poznatiji po književnom pseudonimu Baedeker, doktor pravnih znanosti, pripovjedač, publicist, esejist i memoarist, organizator književnog života u Subotici, autor 15-ak djela različitog žanra i bibliofil, čija knjižnica broji preko 12.000 tomova, a pripala je subotičkoj Gradskoj knjižnici. Umro je 21. travnja 1932. godine.

1. VELJAČE 1977.

Radio Subotica počinje emitirati prijedpodnevi program na srpsko-hrvatskom jeziku, u trajanju od četiri sata – od 8 do 12 sati.

2. VELJAČE 1879.

Subotička »Pučka kasina« je u hotelu »Pešta« priredila prvo Veliko bunjevačko prelo. Ovo slavlje je utemeljeno na tradicionalnim običajima bačkih bunjevačkih Hrvata. Isprva je njegovano i razvijano u obiteljskom okruženju, ali je vremenom izraslo u veliku, javnu narodnu zabavu. Za ovu sjajnu svetkovinu student, mladi pjesnik *Nikola Kujundžić*, spjevao je rukovet preljaskih pjesama, među njima i »Kolo igra tamburica svira«. Uglazbio ju je student *Stipan Mukić*. Na početku programa prela, pjesmu je svirao zbor od 24 tamburaša.

2. VELJAČE 1935.

Pokrenut je časopis za politička, kulturna i društvena pitanja »Neven«. Vlasnik, nakladnik i urednik bio je pisac i publicist *Joso Šokčić*. Ugašen je potkraj 1940. godine.

2. VELJAČE 1998.

Umro je *Vojislav Evetović Doca*, glasoviti gospodarstvenik, borac VIII. vojvođanske udarne brigade, imenovani direktor Tvornice električnih strojeva »Sever«. Tu je dužnost obnašao do umirovljenja. Od male radionice stvorio je veliko industrijsko poduzeće, sastavljeno iz četiri tvornice, s oko šest tisuća zaposlenika.

3. VELJAČE 1739.

Sredinom lipnja 1738. epidemija kuge zahvatila je teritorij Subotice. Do početka veljače iste godine dobrano je desetkovan živalj Subotičkog vojnog šanca. Prema franjevačkom ljetopisu kuga je odnijela 313 života, stoga vojne vlasti naređuju da se grobovi pomrlih imaju prekriti gašenim vapnom, a opustjele nastambe – spaliti!

3. VELJAČE 1880.

Svečano je posvećena i svojoj namjeni predana »Kalvarija« (Križni put) kod Somborske kapije.

Ovo svetište je podignuto priložima vjernika, a Kalvarija koja je prethodila nalazila se nedaleko od franjevačke crkve, ali morala je biti izmještena zbog postavljanja željeznih tračnica.

3. VELJAČE 1910.

Rođen je *Blaško Vojnić Hajduk*, pjesnik, publicist, bibliograf, leksikograf, dugogodišnji ravnatelj subotičke Gradske knjižnice. Uz

dvije zbirke pjesama: »Pupoljci« (s *Franjom Bašićem* i *Balintom Vujkovićem*) i »Kapi srca«, objavio je i djelo »Moj grad u davniini – Subotica 1391. – 1941. Pet stotina pedeset godina grada« (1971.). Umro je 24. rujna 1983. godine.

4. VELJAČE 1716.

Ured Carskog dvora u Beču potvrdio je plemstvo obitelji *Pankarcija Šomšića*, čiji su članovi tijekom XVIII. i XIX. stoljeća imali zapaženu ulogu u javnom životu Bačke. Obiteljski posjed im se prostirao u okolici Subotice, s obje strane željezničke pruge za Novi Sad. Toponim Šomšić i danas se rabi.

4. VELJAČE 1784.

Kraljevskim ediktom, prava srpskih pravoslavnih popova izjednačena su s pravima rimokatoličkih svećenika. Sedam godina kasnije, odlukom Zemaljskog sabora Ugarske, Srbima su na cijelom teritoriju zemlje dana puna građanska prava.

5. VELJAČE 1890.

U večernjim satima, na četvero-krakim kandelabrima ispred hotela »Pešta« u središtu grada Subotice, zatim kod Željezničkog kolodvora, ispred ponekih kavana, prodavaonica i drugdje, svečano su upaljene prve plinske svjetiljke. Plin je osiguravala Gradska plinara, čija je gradnja započela 1886. godine. Do tada su javnu rasvjetu gradu davale slabe uljne lampe.

5. VELJAČE 1919.

Veliki župan slobodnog kraljevskog grada Subotice dr. *Stipan Matijević*, priopćio je sadržaj naredbe ministra pravde iz Beograda, u kojoj se kaže kako nova država Južnih Slavena ima naziv – Kraljevina Srba, Hrvata i Slovenaca, te da se taj naziv ne smije rabiti u nekom drugom obliku.

5. VELJAČE 1982.

Sto pedeset i devet Subotičana prijavilo je prihode iznad 357.000 dinara u minuloj godini. Najviše je zaradio jedan trgovački putnik – 708.000 dinara. Slijedili su ga: profesori, liječnici, inženjeri i drugi.

Natječaji Pokrajinskog tajništva za kulturu

NOVI SAD – Pokrajinsko tajništvo za kulturu raspisalo je natječaje za sufinanciranje kulture i umjetničkog stvaralaštva u 2010. godini. Natječaji su otvoreni od 1. do 15. veljače 2010. godine, a možete ih naći na internetskim stranicama tajništva (www.kultura.vojvodina.gov.rs).

Tajništvo je raspisalo sljedeće natječaje: za sufinanciranje manifestacija od pokrajinskog značaja, za snimanje dugometražnih igranih filmova u AP Vojvodini, za proizvodnju kratkometražnih, dokumentarnih, dokumentarno-igranih i animiranih filmova, za sufinanciranje objavljivanja knjiga od značaja za kulturu i umjetnost u AP Vojvodini

i sufinanciranje prevođenja značajnih djela, za sufinanciranje časopisa koji su od posebnog značaja za razvoj kulture i umjetnosti u AP Vojvodini u 2010. godini, za izbor projekata međuregionalne suradnje iz područja AP Vojvodine

u 2010. godini, za sufinanciranje projekata u području zaštite kulturnog naslijeđa, za sufinanciranje programa i projekata u području tradicionalnog kulturnog i umjetničkog stvaralaštva nacionalnih zajednica u AP Vojvodini u 2010. godini, za sufinanciranje programa i projekata u području suvremenog umjetničkog stvaralaštva od pokrajinskog značaja, za kulturno-umjetničke programe Srba u Rumunjskoj, Hrvatskoj i Mađarskoj u 2010. godini, za sufinanciranje projekata tradicionalnog narodnog umjetničkog stvaralaštva Srba u AP Vojvodini u 2010. godini, te za financiranje ili sufinanciranje tekućih popravaka i održavanja zgrada, objekata i opreme i nabavu nove opreme za ustanove kulture na teritoriju AP Vojvodine.

Pokrajinsko tajništvo za kulturu objavilo je i javni oglas za sufinanciranje otkupa knjiga i matičnu djelatnost knjižnica u AP Vojvodini u 2010. godini, koji je također otvoren do 15. veljače.

Predstavljanje Leksikona u Segedinu

SEGEDIN – Danas (petak, 5. veljače) u knjižnici Somogyi (glazbena dvorana) u Segedinu bit će predstavljen 9. svezak »Leksikona podunavskih Hrvata – Bunjevaca i Šokaca«. Početak je u 17 sati. Sudjeluju: dr. *Slaven Bačić*, predsjednik Hrvatskog akademskog društva i *Tomislav Žigmanov*, ravnatelj Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata. Organizatori su Hrvatska manjinska samouprava Segedin i Hrvatsko-mađarska kulturna udruga »András Dugonics« iz Segedina.

Veliko prelo »Pučke kasine 1878.«

SUBOTICA – »Pučka kasina 1878.« organizira Veliko prelo, koje će biti održano u subotu, 6. veljače, u dvorani KTC-a u Subotici. Početak je u 19 sati i 30 minuta, a tijekom večeri goste će zabavljati ansambl »Ravnica«.

Cijena ulaznice s konzumacijom iznosi 1 500 dinara. Za rezervaciju ulaznica, kao i druge obavijesti u svezi s Velikom prelom »Pučke kasine 1878« 2010., možete se javiti na broj telefona 063/18-23-332.

Šokačko prelo u Beregu

BAČKI BREG – Trinaesto po redu Šokačko prelo bit će održano 6. veljače u Domu kulture u Bačkom Bregu u organizaciji tamošnjeg HKPD-a »Silvije Strahimir Kranjčević«. Goste će zabavljati *Šima Jovanovac* i tamburaški sastav »Kristali«. Ove će godine na prelu gostovati i KUD iz Nuštra, iz Republike Hrvatske.

Gupčev bal u Tavankutu

TAVANKUT – HKPD »Matija Gubec« po drugi put organizira Gupčev bal koji će biti održan u subotu, 6. veljače, u prostorijama Osnovne škole »Matija Gubec« u Tavankutu. Organizatori pozivaju zainteresirane članove i simpatizere da pravodobno rezerviraju ulaznice, jer je njihov broj ograničen. Cijena ulaznice iznosi 1 000 dinara, u što je uračunat aperitiv, predjelo, glavno jelo i piće tijekom cijele večeri. Ulaznice se mogu nabaviti na broj telefona 064/201-5274.

Goste na balu zabavljat će tamburaški sastav »Grofovi« iz Velike (Hrvatska), te tamburaši HKPD-a »Matija Gubec« iz Tavankuta.

Marinski bal u Lemešu

SVETOZAR MILETIĆ – HBKUD »Lemeš« organizira preljsku manifestaciju Marinski bal, koji će biti održan 6. veljače u Domu kulture s početkom u 20 sati. Goste će zabavljati tamburaški sastav »Zlatni zvuci« iz Sombora, a bit će organizirana i tombola.

Cijena ulaznice je 1000 dinara, u što su uračunati – aperitiv, večera i fanci. Sve informacije se mogu dobiti na telefon: 063/71-72-043. Rezervacija je obavezna, jer je broj gostiju ograničen.

Književno prelo u HKC-u »Bunjevačko kolo«

SUBOTICA – Hrvatska čitaonica organizira četvrto »Književno prelo«, koje će biti priređeno u petak, 12. veljače, u HKC-u »Bunjevačko kolo« u Subotici.

Na prelu će biti predstavljene nove knjige u nakladi Hrvatske čitaonice: »Cviće i kamen« *Balinta Vujkova* i »Zimske mirakule« *Nedeljke Šarčević*.

U programu će sudjelovati recitatori i glumci Male scene Hrvatske čitaonice, te tamburaši, pjevači i autori. Tijekom večeri bit će izvedena i premijera predstave »Novi doktor« *Marjana Kiša*. Početak je u 19 sati.

Akreditirani seminari Zavoda za kulturu Vojvodine

NOVI SAD – Zavod za kulturu Vojvodine u suradnji s Centrom za kazališna istraživanja, Pedagoškim zavodom Vojvodine, Pokrajinskim tajništvom za kulturu i Pokrajinskim tajništvom za obrazovanje, organizira i ove školske godine seminare u obliku vikend-radionica, počev od veljače 2010. godine.

Cilj seminara je pomoći prosvjetnim djelatnicima u organiziranju i radu dramskih i recitatorskih sekcija, pripremi učeničkih predstava i recitatorskih nastupa djece, uvođenju kulture govora i elemenata kazališnog odgoja u nastavu, kao i unapređenju zbornog i folklornog stvaralaštva u školama i KUD-ovima. Seminari se organiziraju iz četiri područja: seminar za voditelje recitatorskih sekcija (6. i 7. veljače), specijalistički seminar za voditelje folklornih ansambala (13.-19. veljače), seminar za redatelje dječje drame (u ožujku), specijalistički seminar za dirigente zborova (od 8.-10. travnja).

Voditelji seminara su visokokvalificirani muzikolozi, dirigenti, redatelji, glumci, kazališni pedagozi, predavači i profesori Akademije umjetnosti u Novom Sadu. Seminari su akreditirani od strane ZUOV-a Beograd, Katalog pod br. 249 i 271. Seminari će se održavati u Novom Sadu.

Kontakt osobe: *Vladimir Ris* i *Savo Mučibabić* 021/457-525, 021/4754-128

OKRUGLI STOL »KOLEBANJA IDENTITETA MEĐU HRVATIMA U VOJVODINI« U ORGANIZACIJI MATICE HRVATSKE U SUBOTICI

Bunjevačkim Hrvatima se i danas manipulira

Jedan od izlaza je promišljeno uklapanje ikavice kao važne zavičajne osebnosti u manjinske nastavne sadržaje, dok se s druge strane upravo uz pomoć ikavice mogu relativno lako objasniti veze s većim dijelom hrvatskoga jezičnog i etničkog prostora na temelju činjenice da su većina Hrvata ikavci, čulo se među ostalim na skupu

U Srbiji još uvijek značajan broj bačkih Hrvata dvoji ili strahuje od javnog očitovanja svoje pripadnosti, pa se deklariraju kao Bunjevci ili Jugoslaveni, ukazali su sudionici okruglog stola »Kolebanja identiteta među Hrvatima u Vojvodini«, održanog prošlog četvrtka i petka u Subotici. »Događa se da se članovi iste obitelji različito izjašnjavaju – jedni kao Hrvati, drugi kao samo Bunjevci ili Jugoslaveni, a neki se odbijaju izjasniti o nacionalnoj pripadnosti. Zanima nas zašto je to tako«, rekao je uvodno *Stipan Stantić*, predsjednik subotičkog ogranka Matice hrvatske. Dodao je kako su organizaciju okruglog stola temeljili i na rezultatima istraživanja što su ga 2005. godine proveli sociolozi *dr. Zlatko Šram* i *mr. Jasminka Dulić*, a za potrebe Hrvatskog nacionalnog vijeća.

MANJINE RANJIVE AKO SU MALE

»Pokušali smo utvrditi postoje li kod bunjevačkih Hrvata dvije homogene dimenzije etničke svijesti, za što su konstruirane dvije skale. Rezultati su pokazali kako one postoje. Jednu smo definirali kao bunjevačko etničko samoodređenje, a drugu kao hrvatsku nacionalnu samosvijest. Međutim, ustanovili smo kako ove dvije dimenzije etničke svijesti nisu u onoj mjeri suprotstavljene kako bi se očekivalo, imajući u vidu njihovo političko-nacionalno značenje. Naime, kod dijela ispitanika koji su se nacionalno izjasnili samo kao Bunjevci postoji hrvatska nacionalna samosvijest, a i kod onih koji su se izjasnili kao Hrvati postoji bunjevačko etničko samoodređenje«, rekla je, među ostalim, tim povodom *mr. Jasminka Dulić*.

Otvarajući skup generalna konzulica Republike Hrvatske u Subotici *mr. Ljerka Alajbeg* istaknula je kako je dobro upoznata s prilikama u hrvatskoj dijaspori diljem svijeta i da je situacija u Vojvodini

specifična, napose kada je riječ o Bunjencima.

»Ovo je prvi put da sam se susrela sa zajednicom, tj. etnosom koji još uvijek nije u potpunosti definiran između sebe. Ovdje je jedna specifična situacija i ono što se i površno može primijetiti jest da je podvojenost između jednog i drugog korpusa, pa čak i unutar jednog ili drugog, zapravo plod stalne manipulacije ovdašnjim hrvatskim življem od strane svih režima, od *Marije Terezije* do danas«, navela je *Ljerka Alajbeg*.

Dodala je kako je ovakve skupove potrebno održavati upravo u sredinama gdje ovakvi problemi postoje.

Dijalektologinja iz Zagreba *doc. dr. Sanja Vulić* istaknula je kako

u prošlosti tako i u novije vrijeme«, rekla je ona.

Dopredsjednik Matice hrvatske *Stjepan Sučić* u uvodnoj je riječi sudionicima skupa istaknuo kako nema hrvatskoga kraja i prostora koji nije dao ključni doprinos ustroju hrvatske države.

»Pa tako i bački Hrvati – Bunjevci, kao i Šokci, dali su u većoj ili manjoj mjeri doprinos stvaranju najvažnijih institucija hrvatske države«, istaknuo je među ostalim *Sučić*.

Književnik i povjesničar *Đuro Vidmarović* rekao je kako su manjine posebno ranjive ako su brojčano male ili arhipelaški locirane.

»Još prije 40 godina pisali smo tekstove i upozoravali da će subetničke grupe u Mađarskoj, koje su

dobila, jer ih ti ljudi nisu mogli ugroziti, niti je Hrvatska imala bilo kakvih ambicija osvajati mađarski teritorij. Ali, nestao je jedan mikrokozmos, jedan kulturološki fenomen, jedna psihologija, znanost, lingvistika.«

BOLJE POZNAVATI VLASTITU POVIJEST

»U traženju odgovora na zadanu temu moramo bolje poznavati vlastitu povijesnu i kulturnu tradiciju, te nadvladati poluinformiranost, gdje kada realno opasniju od neinformiranosti«, smatra književnik *Milovan Miković*. »Također, uz puno poštovanje za manifestativnu kulturu obilježenu mahom folklornim značajkama, u reprezentiranju

Okrugli stol okupio je sudionike iz Srbije i Hrvatske

bački Hrvati ne bi imali identitetskih kolebanja da je »hrvatska država bila jaka, samostalna u 19. stoljeću, kada su se u modernom smislu formirale nacije i kada su one obuhvaćale i njezine rubne dijelove. Hrvatska je u to vrijeme jedva imala snage očuvati svoj središnji dio zbog tadašnjih političkih prilika. Uz to, bački Hrvati su bili meta različitih manipulacija, kako

malene i arhipelaški locirane, bez skrbi matične države i većinskog naroda u Mađarskoj – nestati. I doista, danas više nema Hrvata Tota, a kada smo mi to pisali bilo ih je. Nestao je cijeli prsten Hrvata Ilira oko Budimpešte; Dalmatina nema, racki govori još samo nekoliko ljudi, a Bošnjaci oko Pečuha su također pred nestankom, tj. asimilacijom. Mađarska time ništa nije

zajednice prije svega je potrebno usredotočiti se na adekvatnu zastupljenost visoke kulture, kao i na rezultate znanstvenog proučavanja svih aspekata postojanja hrvatske zajednice u ovom podneblju.« *Miković* je ocijenio kako je neophodna rekonstrukcija urbane kulture Hrvata i kako »u tom svjetlu moramo najzad javno artikulirati svoj stav prema teatru i izraditi koncep-

ciju obnove Hrvatskog narodnog kazališta u Subotici, a također i svoje interese i potrebe glede glazbene i likovne scene...»

Predsjednik ogranka Matice hrvatske u Subotici *Stipan Stantić* ukazao je kako broj Hrvata i broj upisane djece u hrvatske odjele ni izbliza nije u očekivanom razmjeru: »Nema nastave u svim naseljima gdje je zabilježen veći broj Hrvata, a nastava na hrvatskom odvija se prema dvama modelima: prema prvom su svi predmeti na hrvatskom (ovako je samo u subotičkoj općini), a prema drugom se izučava samo hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture. Problem niske razine identiteta u nekih Hrvata je uočljiv i pri upisu u škole, gdje izjašnjeni Hrvat upisuje dijete na srpskom nastavnom jeziku. Pri tome je potrebno istaknuti kako se u obitelji ikavica više gotovo uopće ne govori«, rekao je Stantić i dodao, kako čak niti ondje gdje je u naselju većinsko hrvatsko stanovništvo, kao u Sonti primjerice, i gdje se izučava hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture, do sada nije bilo zainteresiranih za nastavu na hrvatskom jeziku, te je upozorio kako je zbog toga neophodno što prije izraditi strategiju

razvoja obrazovanja na hrvatskom jeziku u Vojvodini, što je zadaća Hrvatskog nacionalnog vijeća i njegovih tijela.

ULOGA NOVOŠTOKAVSKE IKAVICE

Mons. dr. *Andrija Kopilović* je, razmatrajući što čini hrvatski identitet u europskom identitetu, na ovom skupu među ostalim istaknuo: »Identitet Europe je novi humanizam, novo društvo komunikacije u duhu, ali tvorac identiteta je samo cjeloviti čovjek, u kojem se ostvaruje susret vjere i razuma. Iz tih razloga Crkva, dajući doprinos budućnosti, unosi evanđelje u prostor znanosti i kulture, budući da zajedništvo s Bogom donosi milost i smisao života. Uz jezik, kulturu i povijesni hod, hrvatski je identitet, unutar europske zajednice, utemeljen na vrednotama kršćanstva, stoga je teško razmišljati o hrvatskom identitetu, hrvatskoj kulturi i tradiciji a da se nema u vidu upravo ta činjenica o kršćanskim korijenima. Kao što ni civilno društvo, koliko god bilo pojam našeg vremena, ne može apstinirati od tih vrednota koje konstituiraju identitet.«

Govoreći o pitanju identiteta

bačkih Hrvata *mons. Stjepan Beretić* je kazao kako tvrdnja prema kojoj su Bunjevci iz Bačke odlazili u Zagreb kao Bunjevci a vraćali se kao Hrvati ne stoji, već da je hrvatski identitet stjecan prvenstveno u obiteljima. Ukazao je i na povijesne okolnosti ali i na osobiti mentalitet bunjevačkih Hrvata koji su pridonosili uzmičanju hrvatstva pred snažnijim identitetima na ovim prostorima.

O ulozi novoštokavske ikavice u oblikovanju i očuvanju nacionalnog identiteta bunjevačkih Hrvata u Bačkoj govorio je prof. dr. *Marko Samardžija*, šef katedre za hrvatski standardni jezik na Filozofskom fakultetu u Zagrebu.

»Do Prvog svjetskog rata bački su Hrvati živjeli u državi u kojoj je većinski jezik bio mađarski, koji je prema hrvatskom u *Abstand* odnosu, tj. po svemu su toliko različiti da ih u praksi 'nitko' ne brka, tj. 'svi' ih razlikuju. Nasuprot tomu, nakon Prvoga svjetskog rata u Kraljevstvu/Kraljevini SHS većinski jezik je postao srpski, koji je s hrvatskim u *Ausbau* odnosu, tj. u odnosu koji istodobno karakteriziraju podudarnosti, sličnosti i razlike, što otežava razgraničenje 'našega' i 'njihovog', utoliko više što

je službeno postojao samo jedan 'troplemeni narod' i što je službeni jezik bio 'srpsko-hrvatsko-slovenački'. Kako se uz to počelo 'dokazivati' da su Bunjevci zapravo Srbi katoličke vjere ili poseban etnikum, a ne Hrvati, moralo se sve to odraziti i na izbor jezičnoga koda bačkih Bunjevaca«, kazao je među ostalim profesor Samardžija. U današnje vrijeme ikavica se ponovno našla u »komunikacijski stiješnjenom prostoru« kod bunjevačkih Hrvata zbog nacionalne identifikacije preko hrvatskoga standardnog jezika, istaknuo je dr. Samardžija te poručio, kako za sada ima dva izlaza iz te situacije: jedan je promišljeno uklapanje ikavice kao važne zavičajne osebnosti u manjinske nastavne sadržaje, dok se s druge strane upravo uz pomoć ikavice mogu relativno lako objasniti veze s većim dijelom hrvatskoga jezičnog i etničkog prostora na temelju činjenice da su većina Hrvata ikavci!

Okrugli stol »Kolebanja identiteta među Hrvatima u Vojvodini« organizirao je ogranak Matice hrvatske u Subotici uz potporu Veleposlanstva RH u Beogradu i Generalnog konzulata RH u Subotici.

J. S.

U SUBOTICI PREDSTAVLJENA »NOVA MISAO«, ČASOPIS ZA SUVREMENU KULTURU VOJVODINE

Potpura manje vidljivim umjetničkim projektima

Pokrenut krajem prošle godine i s dosad tri objavljena broja, časopis za suvremenu kulturu Vojvodine »Nova misao« predstavljen je u utorak, 2. veljače, u čitaonici Gradske knjižnice u Subotici.

Glavni urednik »Nove misli« *Mirko Sebić* kaže kako časopis nastoji zaokružiti kulturni prostor Vojvodine i u njemu ocrtati kartu njegovih kreativnih energija. Jedna od specifičnosti časopisa je da se kulturom bavi na integralan način, povezujući njezine različite sfere. »Nadam se da će ovaj projekt pokrenuti razmjenu kreativnih energija i komunikaciju te dati medijsku potporu onim manje vidljivim kulturnim kretanjima i projektima«, rekao je Mirko Sebić. Časopis izlazi uz potporu Pokrajinskog tajništva za kulturu, budući da se uklapa u koncept kulturne politike koju to tajništvo provodi. »Cilj nam je da suvre-

menu kulturu Vojvodine učinimo dijelom umjetničkih tokova u svijetu, izvorom kreativnosti i

je pokrajinski tajnik za kulturu *Milorad Đurić*. »Nastojimo dopuniti kulturnu ponudu onim što je

proizvoda i komunikacija.«

Po Đurićevim riječima, jedna od uloga takve kulturne politike je i demetropolizacija kulture, što znači da ljudima neće biti teško preći 100 kilometara kako bi nazočili nekom kulturnom događaju. Ispred suorganizatora predstavljanja, o časopisu »Nova misao« govorili su sociolog i direktor Fondacije Fokus mr. *Branislav Filipović* i ravnatelj Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata *Tomislav Žigmanov*.

Ovom prigodom najavljen je i izlazak četvrtog broja ovoga dvomjesečnika koji će se pojaviti krajem mjeseca i bit će posvećen stvaralaštvu filmskog redatelja *Želimiru Žilnika*. Časopis »Nova misao« se za sada može kupiti u novosadskim knjižarama, a uskoro će se moći naći u drugim gradovima Vojvodine, u bolje opremljenim knjižarama i knjižnicama.

D. B. P.

Branislav Filipović, Mirko Sebić, Milorad Đurić, Dragan Rokvić i Tomislav Žigmanov

da angažiramo sve one kreativne potencijale koje imamo, a koji nisu dovoljno artikulirani«, rekao

živo i suvremeno, te one potencijale koje imamo u raznolikosti iskoristiti za kreiranje novih kulturnih

Republika Srbija – Autonomna Pokrajina Vojvodina
POKRAJINSKO TAJNIŠTVO ZA PROPISE, UPRAVU I NACIONALNE MANJINE
21000 NOVI SAD
Bulevar Mihajla Pupina 16
Tel.: +381 21 487 46 06
Broj: 90-00001/2010 Dne: 05.01.2010.godine

Temeljem članka 6. Odluke o raspodjeli proračunskih sredstava Pokrajinskog tajništva za propise, upravu i nacionalne manjine, organima i organizacijama u čijem radu su u službenoj uporabi jezici i pisma nacionalnih manjina, Pokrajinsko tajništvo za propise, upravu i nacionalne manjine **r a s p i s u j e**

NATJEČAJ

**za raspodjelu proračunskih sredstava tijelima i organizacijama u Autonomnoj Pokrajini Vojvodini
u čijem radu su u službenoj uporabi jezici i pisma nacionalnih manjina za 2010. godinu**

Sredstva u iznosu od 10.700.000,00 (slovima: desetmilionasedamstotisućadinara) dinara će se koristiti za sufinansiranje projekata čiji je cilj promidžba prava na službenu uporabu jezika i pisama nacionalnih manjina u Autonomnoj Pokrajini Vojvodini.

Pravo sudjelovati u natječaju imaju:

- tijela općine i grada na teritoriju Autonomne Pokrajine Vojvodine, u kojima je Statutom utvrđena službena uporaba jezika i pisama nacionalnih manjina na cijelom teritoriju općine ili grada ili naseljenim mjestima na njihovom teritoriju;
- mjesne samouprave na teritoriju općina i gradova iz prethodne alineje;
- druga tijela, organizacije, službe i ustanove na teritoriju općina i gradova iz alineje jedan.

Sredstva se dodeljuju za financiranje, odnosno sudjelovanje u financiranju:

- osposobljavanja zaposlenika u tijelima i organizacijama gdje se koriste jezikom nacionalne manjine koji je utvrđen kao jezik u službenoj uporabi, a posebice na radnim mjestima na kojima se ostvaruje kontakt sa strankama (sudjelovanjem na tečajevima, seminarima i drugim načinima organiziranja u tu svrhu) i za razvitak sustava elektroničke uprave za rad u uvjetima višejezičnosti;
- troškove izrade i postavljanja ploča sa nazivom tijela i organizacija, nazivom naseljenog mjesta na cestovnim pravcima, nazivom ulica i trgova ispisanih i na jezicima nacionalnih manjina koji su u službenoj uporabi u općini, gradu i naseljenom mjestu i za tiskanje dvojezičnih ili višejezičnih tiskanica kao i za tiskanje službenih glasila i drugih javnih publikacija.

Visina sredstava za raspodjelu utvrđuje se na temelju sljedećih kriterija:

- broj jezika i pisama koji su u službenoj uporabi na cijelom teritoriju općine, grada i naseljenog mjesta;
- postotni udio pripadnika nacionalnih manjina čiji su jezici i pisma u službenoj uporabi u ukupnom broju stanovništva;
- ukupni materijalni troškovi nužni za realiziranje projekata;
- postojanje drugih izvora financiranja projekata;
- kontinuitet u financiranju projekata od strane Tajništva, odnosno da li se sredstva traže prvi put.

Rok za podnošenje prijave na natječaj je do 28. veljače 2010. godine.

Prijave na natječaj se podnose isključivo na natječajnim tiskanicama Tajništva. Kompletan natječajna dokumentacija može se preuzeti u prostorijama Tajništva ili na internet stranici: www.puma.vojvodina.gov.rs.

Prijave na natječaj se podnose na srpskom jeziku ili na jeziku nacionalne manjine koji je u službenoj uporabi u Autonomnoj Pokrajini Vojvodini. Prijave se podnose osobno, predajom pisarnici pokrajinskih tijela uprave u Novom Sadu (zgrada Vlade APV) ili se upućuju poštom na adresu: Pokrajinsko tajništvo za propise, upravu i nacionalne manjine, Bulevar Mihajla Pupina 16, 21000 Novi Sad.

Prijave na natječaj se dostavljaju u dva primjerka s dvije izjave ovjerene i potpisane od ovlaštene osobe podnositelja prijave, ukoliko se natječe po jednoj osnovi, ukoliko se istodobno natječe i po drugoj osnovi i za ove potrebe dostavljaju se dva primjerka prijave na natječaj s izjavama.

Neće se uzeti u razmatranje nepravodobne ili nepotpune prijave, a nedostatak nije po upozorenju otklonjen, ili se ne odnose na natječajem predviđene namjene ili su podnijete od neovlaštenih osoba.

Korisnik se obvezuje da odobrena sredstva utroši samo za namjenu za koju su dodjeljena, a neutrošena sredstva da virtumanski vrati proračunu na odgovarajuću poziciju Pokrajinskog Tajništva za propise, upravu i nacionalne manjine. Korisnik se obvezuje da o utrošku dodjeljenih sredstava podnese izvješće odmah a najkasnije do kraja godine.

Pokrajinsko tajništvo za propise, upravu i nacionalne manjine zadržava pravo da od podnositelja prijave po potrebi zatraži dodatnu dokumentaciju odnosno ispunjenje dodatnih uvjeta ili izađe na lice mjesta. Prijave i priložena dokumentacija se podnositeljima ne vraćaju.

Rezultati natječaja se objavljuju na službenoj internet stranici Tajništva. Tajništvo nije u obvezi obrazlagati svoje odluke. Na odluku Tajništva ne može se uložiti žalba ili neko drugo pravno sredstvo.

Pokrajinski tajnik
Dr. Korhecz Tamás

Slijedeći – sljedeći

Piše: Miranda Glavaš-Kul

Postoje riječi koje su po obliku vrlo slične, a po smislu posve različite pa ih ljudi često miješaju. Naime, te se riječi razlikuju samo u refleksu »jata«, a najčešći su primjeri *slijedeći* i *sljedeći* ili *svijetleći* i *svjetleći*. *Slijedeći* je glagolski prilog sadašnji koji se uvijek vezuje uz predikat. Tvori se od nesvršenog glagola tako da se 3. osobi množine prezenta doda nastavak -ći. Na našem primjeru: slijediti- oni slijede-slijedeći. Stoga ćemo reći:

- Došla sam *slijedeći* Ivanu.

Što znači da sam slijedila Ivanu i tako došla nekamo.

Sljedeći je pridjev, a znači onaj koji

slijedi, koji je na redu, idući, naredni. Ovaj pridjev najčešće čujemo u čekaonici ili na nekom drugom mjestu gdje se prozivaju stranke.

Prema tome, sestra će u liječničkoj ordinaciji uzviknuti:

- Neka uđe *sljedeći* pacijent!

Isto vrijedi za glagolski prilog sadašnji *svijetleći* i pridjev *svjetleći*.

Evo primjera:

- *Trčala sam svijetleći džepnom svjetiljkom.*

Što znači da sam trčala i osvijetljavala si put džepnom svjetiljkom.

Pridjev *svjetleći*, baš kao i svaki drugi pridjev, stoji uz imenicu: *svjetleće* tenisice, *svjetleća* reklama...

POVIJEST HRVATSKE KNJIŽEVNOSTI

Petar Šegedin – književnik i rodoljub

Priređuje: Miranda Glavaš-Kul

Romanopisac, novelist, esejist i putopisac *Petar Šegedin* rođen je 1909. godine u Žrnovu na otoku Korčuli. Građansku je školu završio na radnom otoku, a učiteljsku u Dubrovniku. Studirao je na Višoj pedagoškoj školi i na Filozofskome fakultetu u Zagrebu. Nakon fakulteta se zaposlio kao učitelj u Račišću i Kuli Norinskoj na Korčuli. Godine 1936. odlazi u Zagreb gdje se zapošljava kao učitelj i uključuje se u poznati krug Krležinih suradnika, mladih »pečatovaca«. Javlja se »Odlomkom proze« u Krležinu časopisu

»Pečat« prema kojemu su i dobili naziv »pečatovci«. Stvarao je i pod pseudonimom Petar Kružić.

Tijekom dugog i plodnog života (1909.-1998.) obavljao je mnoge dužnosti u kulturnom i prosvjetnom sektoru. Od 1945. do 1947. godine bio je tajnik Matice hrvatske, središnje kulturne ustanove hrvatskog naroda. Matica mu je izdala prvi roman »Djeca božja« 1946., a zatim »Crni smiješak« 1949. i zbirku njegovih poznatih eseja »Svi smo mi odgovorni?« 1971. U dva je navrata bio na čelu Društva hrvatskih književnika (1953. godine i od 1968.

do 1970.), a 1989. godine izabran je za predsjednika Matice hrvatske. Neko je vrijeme radio kao savjetnik za kulturna pitanja SFRJ-a u pariškoj ambasadi. Bio je redoviti član HAZU-a i tajnik Leksikografskoga zavoda. Na kraju se potpuno posvetio književnome radu i ustrajnoj borbi za hrvatski jezik tijekom koje je ulazio u konflikte i razne polemike s političkim neistomišljenicima.

Pripadao je Šegedin grupi intelektualaca koji su svoju domovinu Hrvatsku željeli vidjeti kao slobodnu i demokratsku zemlju. Bio je nošen strasnom čežnjom za čistoćom, istinom, ljepotom i onim što objedinjuje sve tri navedene vrijednosti, a to je sloboda. Sloboda života i sloboda stvaranja bila je njegov vrhovni ideal i za nj je bio spreman podnijeti i osobne žrtve, pa i one najveće. Zbog njegova jasnog političkog uvjerenja savjetovano mu je da napusti zemlju kako bi izbjegao suđenje i tamnicu što je i učinio pronasavši utočište kod rodbine svoje supruge u Njemačkoj.

Šegedinov je osebjuni prozni opus trajno obogatio hrvatsku književnost. U životnoj je stvarnosti otkrivao ljudske sudbine koje su ga zanimale i privlačile kao pisca. Bili

su to većinom izgubljeni, slomljeni ljudi, koji su doživjeli prijevaru svojih ideala, pa im se sada osvećuju tako što žive u svojim snovima. Živjeti sanjajući život i sanjati živeti ga: to je posebni tip osamljenika i osobenjaka, koji nastanjuju u velikoj većini svijet Šegedinove proze. Njegovo je književno djelo izraslo je iz duboka osjećaja tragičnosti života, a taj osjećaj izrastao je iz duboke ljudske čežnje za srećom. Izražavao se gustim, prepoznatljivim i neponovljivim rečenicama. One svjedoče o duboku ponoru između junaka Šegedinove proze i svijeta u kojem oni žive, ponoru koji postaje još dublji kad ga neki od njih pokušaju premostiti. Stvarnost su toga svijeta strahovi, sumnje, samooptužbe, krivnje, krivnje za smrt i krivnje za život, koje se po težini zapravo i ne razlikuju, a po posljedicama gotovo izjednačuju. Šegedin je ponirao u ljudsku dušu dublje nego većina suvremenih pisaca, i to ne samo u okvirima hrvatske, nego i europske književnosti. Bio je vjerodostojan svjedok svoga vremena kao umjetnik i kao rodoljub, spreman na sve posljedice u obrani slobode, istine, ljudskih prava i hrvatskih interesa.

DROGA I OVISNOST NE DEŠAVA SE SAMO NEKOM DRUGOM

Opasnost vreba na svakom koraku

Zajednica Cenacolo, koja je velikom broju ovisnika omogućila rehabilitaciju, priredila je u Petrovaradinu susret roditelja, koji skupa sa svojom djecom prolaze teški put, sa skupinom mladića iz zajednice u Šarenggradu

Zajednica Cenacolo u Saluzzu (Italija), zahvaljujući utemeljiteljici *Elviri Petrozzi*, postoji od 1983. godine. U zagrljaju ove zajednice našao se veliki broj ljudi koji su na svom životnom putu, predajući se ovisnosti, iskusili pravi brodolom života. Uz pomoć zajednice, roditelja i samih ovisnika, koji su odlučili vratiti se normalnom životu, danas je veliki broj ovisnika rehabilitiran.

U prostorijama crkve sv. Jurja u Petrovaradinu, u subotu 30. siječnja održan je susret s članovima zajednice iz Šarengrada. Susretu, koji je predvodio vlč. *Ivan Jurić*, prisustvovao je veliki broj roditelja čija se dje-

Susret zajednice Cenacolo

ca nalaze u zajednici, kao i oni čija su djeca vani, te skupina mladića iz Šarengrada, koji su nekad bili dio te zajednice. Zajednica ima svoj program po kome funkcioniraju svi koji joj pristupe, ali da bi se oni mogli oporaviti potrebno je da ih njihovi bližnji prate na tom putu. Velečasni je, obraćajući se nazočnima, rekao kako je danas obiteljski stol prazan.

»Obitelj se više ne sreće s njim, nema te topline i razgovora, da nam se oči sretnu«, rekao je vlč. *Jurić*. »Što danas dajemo djeci? Novac. Novac ne može kupiti ljubav. U zajednici se živi istina života, naglašava se duhovni aspekt i zato se moramo sastajati jer pušu različiti vjetrovi. Moramo stalno pratiti našu djecu. Cenacolo je škola života, ovdje se učimo ponovno istinski živjeti, ljubiti i praštati«. On je ukazao na činjenicu da veliki broj ljudi iz Srbije dolazi u zajednicu i traži pomoć, kao i na činjenicu da u Hrvatskoj ima oko 100.000 narkomana. Tijekom susreta nazočni su imali priliku čuti različite ispovijesti onih koji su unutra, kao i onih koji su izvan zajednice. Ovom prilikom smo razgovarali s Antom S., mladićem iz Splita koji je u zajednici 5 i pol godina.

Veliki broj ljudi okrivljuje svoje životne okolnosti za to što su krenuli putem konzumiranja droge. Što je tebe navelo na to?

Nisam imao konkretnih problema. Dolazim iz katoličke obitelji koja je redovito išla u crkvu i gdje sam s 4 godine ministrirao u crkvi. Znao sam i što znači vjera i što znači obitelj. Međutim, živio sam u mjestu 5-6 km od Splita. U osnovnoj školi je sve bilo u redu, ali kada sam došao u Split s 14 godina, u grad koji je tada bio prepun droge, bilo mi je važnije dokazati se pred grupom u školi nego družiti se s djecom koja su učila. Bio sam pun kompleksa, slabog karaktera, pun strahova s kojima sam živio. Tako je i počelo, prvo sam krao novac od roditelja pa bih umjesto u školi bio u gradu s društvom. S 14 godina sam probao marihuanu i samo tri mjeseca poslije i heroin, a sa 17-18 godina sam prešao na iglu. Tada mi je to već postala potreba. Takvim životom sam živio dosta dugo.

Kada si ušao u zajednicu?

U zajednicu sam ušao 2002. godine u Italiji i tamo sam proveo 15 mjeseci.

No, ponovno sam pao. Ipak, nekako sam iznutra osjećao kako mi je mjesto u zajednici. Bio sam u Biogradu, Novigradu i sada sam u Šarenggradu već dvije i pol godine. U zajednici nemate potrebu biti netko drugi, lagati, nemate potrebu nekome se dokazivati. Nakon samo mjesec dana boravka to mi je bilo jasno. Ovdje je život satkan od molitve i rada, svaki dan molimo tri krunice, nismo ovisni o pomoći države, grada, bilo koga. Imamo svoje njive, traktore, sami proizvodimo pšenicu, sir, mlijeko, jaja... Sav taj rad nam pomaže da sazrijemo. Kroz odgovornosti koje preuzimamo vidi se kakav je naš karakter i jesmo li spremni mijenjati se. Ovaj put je težak i trnovit, ali to se na početku jasno kaže i momku i obitelji.

Stoji li tvoja obitelj na ovom putu uz tebe?

Oni su znali za moju ovisnost, ali sam ipak uspijevao neko vrijeme razuvjeriti ih različitim pričama. Međutim, mama je znala kako treba pričekati da padnem i zatražim njezinu pomoć da bi se tu nešto uradilo. Skupa smo prošli prvo pripreme koje podrazumijevaju da se fizički očistiš i onda uđeš u zajednicu. Obveza je obitelji biti uz vas i pratiti taj proces ozdravljenja. Danas je subota i isto ovako su i moji roditelji u Splitu na susretu. Svake subote pričaju s ljudima koji su prošli isto ili tek prolaze. Razdoblje od nekih 5 godina, koliko je otprilike potrebno za oporavak, je prošlo, ali ja to više ne gledam tako da što prije prođe, sada shvaćam kako je moje poslanje da ja nekome pomognem, kao što su drugi meni. Samo tako ću moći pomoći sebi, majci, ženi, djeci. Biti u stanju živjeti normalan život.

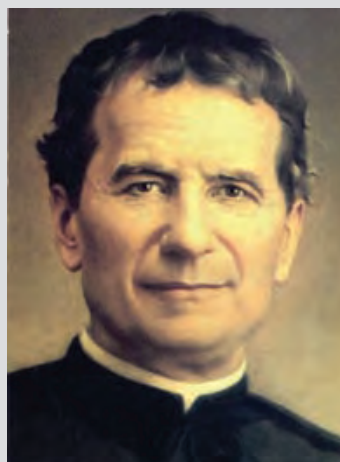
Želiš li to?

Želim, ali nisam opterećen time. Kada dođe vrijeme, doći će sve stvari na svoje mjesto.

Ankica Jukić-Mandić

OBIJEŽEN DAN SMRTI OSNIVAČA SALEZIJSKOG REDA

Don Boscova zabava

U prostorijama župnoga doma u Sonti, u nedjelju 31. siječnja župnik vlč. *Dominik Ralbovsky* i njegova sestra, katehistica *Kristina*, organizirali su za djecu župe Don Boscovu zabavu. Pjesmom, edukativnim igrama i gledanjem dokumentarnoga filma o životu i radu *Ivana don Bosca* obilježen je dan smrti ovoga sveca, osnivača Salezijanskog reda i velikoga pobornika i organizatora rada s mladima. U sjećanje na rad sv. *Ivana don Bosca* njegovi sljedbenici širom svijeta obilježili su ovaj dan prigodnim programima.

»Danas po cijelom svijetu salezijanci slave Don Bosca. Kako smo i mi pod njegovim okriljem, okupili smo se na proslavi ovoga blagdana. Prije podne djeca su pjevala na misi, a sada su došla na ovaj susret. Iako je vrijeme loše, u vjeronaučnoj dvorani se okupilo, što me osobito raduje, 70-ak djece školske i predškolske dobi«, rekao je vlč. *Dominik Ralbovsky*.

I. A.

PORUKA – SASTAVNICA ŽIVOTA NE GOVORI SE JEDAN PUT

Bog i danas priča svoju priču

Piše: mons. dr. Andrija Kopilović

Još uvijek traju poklade. Nisam više mlad, te se nostalgично vraćam u prošlost. Sjećam se ovih zimskih večeri na salašu, pa i u selu. Nije bilo dosadno. Svaku večer smo išli na drugi salaš. Svo susjedstvo. Susret je bio bez vremenskog ograničenja, ugodan i zanimljiv. Kao »dobar čitač« često sam dobivao zadatak da okupljenima pročitam poneku zanimljivu priču, dio knjige ili narodne pjesme. A onda se pričalo... pričalo do kasno u noć. Vjerujem da su ti susreti oplemenjivali ljude, odmarali duše i svakako pojačavali međusobne veze – da se više poštujemo, pomažemo i volimo. A kada dođe tijekom godine kakva nevolja, tko je prvi rođak negoli susjed. Tako je nastala poslovice »prvi rod je susjed«. Sve se to promijenilo. Neka. Možda tako treba biti. Međutim, mentalitet koji odgaja čovjeka ne bi se trebao mijenjati. Komunikacija među ljudima je temeljna dimenzija čovjeka. Ako se ne susrećemo, ako se ne razumijemo, ne možemo pomagati jedni drugima. U ovoj činjenici vidim negdje »tragediju našeg vremena«. Svatko trči ne samo u svojoj stazi – što je naravno – nego trči u drugom pravcu. Umjesto da gradimo iste putove, iste pravce, mi se »razliječemo« na sve strane, a nitko nema dovoljno vlastite snage da izgradi sam svoj put, a pogotovo da promijeni svijet ili poboljša mentalitet. Za ovu tezu, u želji da napišem ovaj članak, našao sam jednu zgodnu priču.

PRIČE O LJUBAVI

Bijaše jednom neki pripovjedač. Sretan sanjar, živio je siromašno, ali bezbrižno. No vanjski svijet mu se činio sivim, grubim, bezdušnim i nepodnošljivim. Zbog toga je silno trpio. Jednoga jutra, dok je prolazio trgov obasjanim suncem, dođe mu na pamet ova misao: »A da ljudima počnem pričati priče? Pričao bih im o dobroti i ljubavi, privodeći ih tako postupno sreći. Popeo se na klupu i glasno pripovijedao. Starci, žene i djeca zaustavili bi se načas, poslušali i produžili svojim putem. Znajući da se svijet ne može popraviti u jednom danu, pripovjedač se nije dao obeshrabriti. Sutradan je došao na isto mjesto i vjetru povjerio najnežnije riječi svoga srca. Neki su ga ljudi slušali, no ipak manje nego prethodnoga dana. Bilo je i onih koji su mu se smijali, i onih koji su ga smatrali ludim, ali on je i dalje neumorno pripovijedao. Bio je uporan. Svakodnevno je na trgu rijetkim znatiželjnicima

pripovijedao čudesne priče o ljubavi. Kad ni njih više nije bilo, dolazio je i pripovijedao oblacima i užurbanim sjenama prolaznika. No, nije odustajao. Otkrio je da ne zna i ne želi ništa drugo raditi negoli pripovijedati priče, pa čak i onda kad one nikoga ne zanimaju. Pripovijedao je zatvorenih očiju, iz čista zadovoljstva, ne opterećujući se time što ga nitko ne sluša. Ljudi su mirno prolazili pokraj čovjeka zatvorenih očiju. Prolazile su godine.

LJUBIM SVOJE BLIŽNJE

Jedne zimske večeri, dok je o zalasku sunca pripovijedao jednu od svojih čudesnih priča, osjeti da ga netko vuče za rukav. Otvori oči i ugleda dječaka. Dječak se kreveljio da mu se naruga: »Zar ne vidiš da te nitko ne sluša, nisu te ni dosad slušali, ni ubuduće te neće slušati. Zašto onda gubiš vrijeme?« »Ljubim svoje bližnje!«, odgovori pripovjedač. »Želim ih usrećiti.« »Pa jesu li postali sretniji, glupane?«, ismijavao ga je dječak. »Nisu«, odgovori pripovjedač, odmahujući glavom. »Čemu se onda trudiš?«, upita dječak osjećajući samilost. »Nastavljam pripovijedati, i to ću činiti do smrti. Nekoć sam pripovijedao da promijenim svijet ...« Zašutio je. No lice mu ponovno zasja: »Danas pripovijedam da svijet ne bi mene promijenio.«

»Bog je došao u naša srca, želi nam pomoći da budemo dobri«, zapisala je jedna djevojčica na satu vjeronauka. Vjeroučiteljica ju je upitala: »A što je s djecom koja Boga ne slušaju?« Djevojčica je širom otvorila oči, a zatim mirno rekla: »On onda opet ponavlja svoje.« Bog i danas, uporno i unatoč svemu, ponavlja svoju priču.

Kada se radi o vrednotama, priča o njihovoj vrijednosti je neprolazna. Kažu da je ponavljanje majka znanja. Da, ali ne samo ponavljanje izrekom nego nadasve svojim ponašanjem. Poruka koja treba postati sastavnica života, ne može se samo jednom reći. Ona se jednom izriče, ali se životom svjedoči i tako ponavlja dok ne postane »novi mentalitet«. Ja znam da sam nikako, a ni grupa ljudi ne može mijenjati skoro ništa. Može mijenjati sebe i to je vrlo važno. Ali mijenjati mentalitet vrednota možemo samo zajedno. Stoga će Bog još nebrojeno puta ponoviti svoju poruku da budemo jedno i da je to jedini znak ljubavi. »Ostanite u mojoj ljubavi«. Jedini znak po komu će ljudi znati da smo njegovi učenici, jest upravo to.

»Bog je došao u naša srca, želi nam pomoći da budemo dobri« zapisala je jedna djevojčica na satu vjeronauka. Vjeroučiteljica ju je upitala: »A što je s djecom koja Boga ne slušaju?« Djevojčica je širom otvorila oči, a zatim mirno rekla: »On onda opet ponavlja svoje.« Bog i danas, uporno i unatoč svemu, ponavlja svoju priču.

Prijedlog za nedjeljni ručak

... i još po nešto...

Glavno jelo - Puretina u pivu i kikirikiju

Potrebno: 800 g purećih prsa, 200 ml piva, 150 g kikirikija, oštro brašno, suhi bosiljak, vegeta, jedno jaje, 1 dcl mlijeka, ulje

Priprema: Puretinu narežite na tanje odreske, pospite vegetom, suhim bosiljkom, prelijte pivom i ostavite u hladnjaku preko noći. Sjedinite jaje, brašno, mlijeko i usitnjeni kikiriki. Puretinu ocijedite te uvaljajte u smjesu s brašnom. Pecite u vrelom ulju 5 – 8 minuta. Možete odreske redati i u naujeni pleh te peći u pećnici, također uz povremeno okretanje.

Prilog – grah s povrćem

Potrebno: 500 g graha, 150 g celera, 200 g poriluka, 2 češnja češnjaka, 150 g mrkve, 150 ml soka od rajčice, 2 žlice maslinova ulja, vegeta, sol, papar, crvena mljevena paprika

Priprema: Prethodno natopljen grah kuhati u blago posoljenoj vodi. Na maslinovu ulju kratko pirjati nasjeckani češnjak, dodati naribani celer, na ploške narezanu mrkvu i poriluk, pa sve zajedno pirjati. Kad povrće omekša, dodati rajčicu i vegetu.

U pirjano povrće umiješajte kuhani grah, dodajte papar i crvenu papriku, pa sve zajedno pirjajte još oko 5 minuta. Možete poslužiti uz kuhanu rižu.

Desert – Tiramisu

Potrebno: ½ l slatkog vrhnja, ½ kg svježeg sira, 200 g piškota, 100 g šećera u prahu, kava i kakao za posipanje

Priprema: Umutite slatko vrhnje, ali ne do kraja. U sir dobro umiješajte šećer, te ga polagano dodajte u šlag i sjedinite. Skuhajte kavu (može biti i obična turska ili bilo koja instant kava), te u još toplu

kavu umačite piškote i redajte ih na pladanj. S pola smjese dobivene od vrhnja i sira premažite piškote, zatim ponovite postupak s umakanjem i redanjem piškota. Na kraju sve premažite s ostatkom smjese i ostavite da se dobro ohladi. Hladni kolač po cijeloj površini pospite kakaom.

KAKO KRUH SAČUVATI SVJEŽIM?

Najbolje je da vam kruh stoji u kutiji koja je za to i predviđena. Kruh koji je upakiran u celofan ili papir, treba ostaviti u ambalaži do uporabe, a hrskavo pecivo držati u papirnoj vrećici. Tako će biti izloženo zraku i neće omekšati. Kruh nikako ne treba držati u hladnjaku, jer će se zbog vlage brzo pokvariti.

Kiselo tijesto sadrži gljivice kvasca i bakterije. Kako gljivice kvasca vole toplotu, a bakterije hladnoću, pekarstvo umijeće je u tome da i jednima i drugima osigura optimalne uvjete. Integralni kruh sadrži vitamine, minerale, nezasićene masne kiseline i vlaknaste materije. Zato je izuzetno zdrav i dugo drži sitost. Brašno od koga se priprema ova vrsta kruha sadrži sve sastojke zrna žita. Što je kruh tamniji, ima duži rok trajanja (do deset dana). Bijeli i polubijeli kruh može se konzumirati najduže tri dana.

KAKO UKLONITI MRLJE?

Najvažnije je da ih odmah uklonite s tkanine sa što više tekućine, jer je suhe mrlje puno teže ukloniti. Činite to tako da sredstvo ne utrljavate u osjetljive tkanine. Prolivena pića posušite bijelom krpom

SAVJETI ZA SVAKU KUĆANICU

Kruh, mrlje, umor...

ili bijelim papirnatim ručnikom.

Masne mrlje najbolje je posuti talkom ili kukuruznim brašnom, a suhe, praškaste tvari u trenu ćete ukloniti selotejpom omotanom oko prsta.

Nikada ne stavljajte sol na prolijevano crveno vino. Poput čaja, kave i kole, crveno vino također sadrži pigmente tanina. Sol može pridonijeti tome da se oni trajno upiju u tkaninu. Također, nikada ne utrljavajte sapun u svježe mrlje, posebice ne u one od crvenog vina, čaja ili kave jer ćete tako pogoršati situaciju.

Uvijek ostavite da se zamrljana tkanina osuši prirodno. Sušenje na radijatoru, u sušilici ili glačanje može ju samo »učvrstiti« na tkanini.

Ipak, glačalo je korisno pri uklanjanju mrlja od voska – prekrijte je papirom (može i toaletnim papirom) i glačajte preko njega dok papir ne upije vosak.

Svila i vuna osjetljive su tkanine koje je lako oštetiti. Nikada ne stavljajte sredstvo protiv mrlja na bazi enzima ili deterdžent na prirodnoj bazi na svilu ili vunu. Oni zbog svog sastava mogu »izgristi« ne samo mrlju, nego i tkaninu. Na ovim materijalima nikada ne koristite izbjeljivač.

Što se tiče bijelih tkanina, mrlje se u pravilu mogu ukloniti i s njih, osim ako su od najlona ili nose oznaku »ne izbjeljivati«. Sve ostale bijele tkanine mogu se namočiti u blagoj otopini kućnog izbjeljivača u trajanju od 15 minuta (20 ml izbjeljivača na 5 litara vode). Dobro isperite prije uobičajenog pranja. U novije vrijeme imate i posebne preparate za otklanjanje mrlja na bijelim tkaninama, koje su sigurnije od nekadašnjih izbjeljivača.

Mrlje od kave ili čaja na vuni ne perite u perilici nego ručno u mlakoj vodi. Crveno vino na svilu treba ukloniti odmah. Isperite mrlju mineralnom vodom ili tonikom i osušite bijelim papirnatim ručnikom.

JE LI ŠTETNO RAVNANJE KOSE?

Znanstveno je dokazano da redovita uporaba glačala za kosu trajno i nepovratno oštećuje prirodne proteine koji vežu molekule u vlasi, što za rezultat daje ispucale vrhove, suhu i lomljivu kosu. U nastojanju da ukrotimo valovitu i kovrčavu kosu i pretvorimo je u ravnu, u principu uklanjamo njezinu prirodnu vlažnost i pravimo ispucale vrhove. Ostali faktori koji su zaslužni za veliku štetu na kosi su bojenje, uvijanje, toplina, vremenski

uvjeti i svakodnevno »mučenje« kose raznim preparatima koji sadrže brojne kemikalije. Ipak, najgore od svega je upravo glačanje kose, koje u je posljednje vrijeme izuzetno popularno. Kako bi uspješno izravnali kosu, morate je izložiti visokim temperaturama, a tipična glačala za kosu se zagriju i do 180 stupnjeva Celzija. Nema načina da izravunate kosu, a da ne izazovete oštećenja, ali ta oštećenja možete svesti na minimum uporabom određenih sredstava, koja će zaštititi kosu tako da toplina neće doći do jezgra vlasi.

POBIJEDITE UMOR

Umorni ste, bezvoljni, iscrpljeni, nije vam ni do čega? A pri tom ste planirali izlazak ili vas očekuje poslovni sastanak na kome ne smijete kunjati. Kako na brz i efikasan način »napuniti baterije« za samo nekoliko minuta.

Vedro raspoloženje dolazi i preko čula mirisa.

Udišite miris đumbira, metvice, mandarine ili grejpfruta.

Snažno masirajte palcem i kažiprstom ušne resice.

Vucite kosu pramen po pramen nagore tako da se koža glave blago podiže. Na taj način se poboljšava cirkulacija i povećava budnost.

Udahnite i izdahnite duboko – polako udišite zrak kroz nos tako da kisik dopre do stomaka, a zatim ga izbacite kroz usta. Ponovite 10 puta.

Ukoliko imate vremena uživajte bar 15 minuta u mirisnoj kupki. Sipajte u vodu eterično ulje ružmarina ili limuna, te se opustite!

Ako vam manjka vremena možete se razbuditi i tuširanjem, i to toplo-hladnim. Počnite toplom vodom, nastavite hladnom, pa opet toplom i obavezno završite hladnom vodom (tri ciklusa).

Pustite svoju omiljenu pjesmu i uz nju igrajte i pjevajte. Brzi ritmovi, kao što je salsa, jednostavno tjeraju na pokrete. Rad srca i puls se ubrzavaju, a unutarnje baterije se pune energijom.

Najjednostavniji način da otjerate umor jest kretanje na svježem zraku. Prošećite se 15 minuta brzim hodom.

Maškare, fašnik, poklade, maskenbal...

Piše: Željka Vukov

Dragi čitatelji Hrkovog kutka, sve vas lijepo pozdravljam! Ovoga puta posebice pozdravljam sve sudionike pokrajinske smotre recitatora, koji su se prošle subote, 30. siječnja, natjecali u recitiranju, dok su oni najbolji bili i nagrađeni. Čestitamo svim sudionicima!

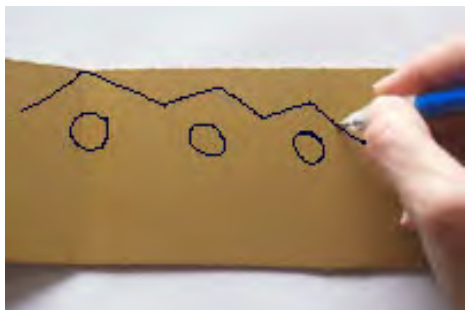
Hrckov maskenbal je sve bliži, već sljedećeg vikenda, no vjerujem kako ćete vi imati i karneval u školi i u svom mjestu, te vam u ovome broju donosimo još neke prijedloge za maske. Pozovite prijatelje, skupa izradite maske i dobro se zabavite.

Ah, te princeze

Gotovo sve djevojčice bar jednom u životu požele biti princeze. Ovoga vam se puta želja može i ostvariti. Evo kako napraviti prekrasnu masku.

Pripremite: perlice, staklene ukrasne kuglice, dvostrano ljepljivu traku ili obično oho ljeplilo, karton u zlatnoj boji, kuhaču, lak ili sprej u zlatnoj boji, papirnatu podlošku za tortu, komad bijelog filca i ukrasne trakice po želji.

Kruna: Na karton nacrtajte krunu kakvu želite, te je izrežite. Primjerice: od kartona izrežite traku koja će na krajevima biti širine oko 5

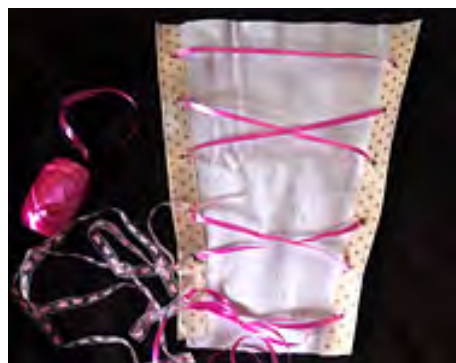
cm, dok će sredina biti oko 15 cm. Zalijepite dvostrano ljepljivu traku na mjesta gdje želite »dragulje« ili oho ljeplilom zalijepite za krunu običan bijeli papir, te na njega zalijepite prvo ukrasne kamenčiće, a potom zalijepite perlice. Perlice će se zalijepiti svugdje gdje je ljepljiva traka ili ljeplilo, ako je potrebno dodatno ih utisnite prstima. Na krajevima krune probušite rupice, pa provucite gumicu ili trakicu, kako

biste veličinu mogli podesiti prema potrebi.

Žezlo: Običnu kuhaču (ili neki drugi štapić) obojite zlatnom bojom. Od kartona izrežite oblik zvijezde. Zalijepite zvijezdu na štapić, pa ponovite postupak s dvostrano ljepljivom trakom i perlicama. Na kraju po želji dodajte trakice.

Ovratnik i haljina: Izrežite papirnatu podlošku za tortu kao na slici. Izrežite još jednu trakicu od filca ili nekog drugog materijala, pa je zalijepite uz unutarnji rub kako vas papir ne bi grebao. Jedan mali dodatak od filca će učiniti čuda. Izrežite komad filca tako da se sužava prema dolje. Po rubovima zalijepite ukrasnu trakicu, pa probušite nekoliko rupica. Kroz rupice provucite ukrasne trakice i vežite ukrizano. Potom sve zajedno zalijepite ili zašijte na bilo koju majicu i dobili ste gornji dio. Od tila ili podstave napravite dugačku suknju i – kostim je gotov!

Maskenbal

U što li da se maskiram?
U strašnog lava guste grive
pa da mi se svi redom dive?
Il' u klauna smiješna lica
puna šale, pjesme i vica?
Požurimo djeco svi,
maskirajte se i vi!
Obucite kaput, šal
i krenimo na maskenbal!

Lea

Veseli prijatelj – klaun

Ti mali prijatelji, uvijek nasmijani, često nas svojim smicalicama znaju oraspoložiti.

Ukoliko imate dara ili želju biti klaun, potrebne su vam velike cipele (recimo tatine), široke šarene hlače s tregerima, jednostavna majica ili košulja koju možete prišiti nekoliko raznobojnih krpica. Kako bi klaun

bio zanimljiviji, od maminog velikog rupca ili šala možete napraviti oko vrata i veliku mašnu. Što se tiče glave, svakako vam je potreban veliki crveni nos, kojeg možete napraviti od stolnoteniske (ping-pong) loptice. Na loptici napravite rupu odgovarajuće veličine da vam stane nosić, te je obojite u crveno i pričvrstite gumiranim koncem. Kosu možete napraviti od vunice, na glavu stavite šešir ili šarenu kapu, te je ukasite cvijetom. Ukoliko želite biti pravi klaun, sa sobom ponesite i nekoliko balona.

U SUBOTICI ODRŽANA POKRAJINSKA SMOTRA RECITATORA NA HRVATSKOM JEZIKU

Topla riječ materinja

Pokrajinska smotra recitatora na hrvatskom jeziku, osma zaredom, održana je u subotu, 30. siječnja, u Gradskoj knjižnici u Subotici. Natjecatelji su bili podijeljeni u tri dobne skupine. Najmlađu su činila djeca od 1. do 4. razreda, srednju, koja je po kvaliteti bila i najjača činili su učenici od 5. do 8. razreda i najstariju učenici srednjih škola i studenti. Svaki sudionik smotre nagrađen je knjigom, a recitatori iz pobjedničkih skupina diplomom i jednodnevnom ekskurzijom u Osijek, Republika Hrvatska.

Smotru je otvorila predsjednica organizacijskog odbora *Katarina Čeliković*, pozdravila natjecatelje, njihove voditelje i uzvanike. Natjecatelje su pozdravili i konzulica-savjetnica u Generalnom konzulatu Republike Hrvatske u Subotici *Vesna Njikoš-Pečkaj*, dogradonačelnik Subotice *Pero Horvacki* i članica Izvršnog odbora HNV-a zadužena za obrazovanje *Stanislava Stantić-Prčić*.

»Djeca ste, djeca i ostanite, ali uvijek budite ponosni na ovo što radite, budite ponosni na svoj doprinos njegovanju materinjeg jezika, a na taj način i očuvanju svojega nacionalnoga identiteta. Smotra je otvorena, a vi recitirajte, recitirajte bez opterećenja, bez razmišljanja o pobjedi, jer upamtite – pobjednici ste svi!«, rekla je, između ostaloga, konzulica *Njikoš-Pečkaj*. Potom su sudionici najmlađe dobi kroz svoje recitiranje prikazali svu ljepotu svojega materinjeg jezika.

Nakon polusatne stanke članice žirija *Katarina Čović*, *Marija Šeremešić* i *Bernardica Ivanković* proglasile su pobjedničku skupinu, koja je nagrađena jednodnevnom putovanjem u Osijek. Kako je u najstarijoj dobnoj skupini bilo malo sudionika, oni su stihove govorili odmah nakon srednje. Iz srednje skupine, koja je bila i najbrojnija, u Osijek će putovati 12 učenika, a iz najstarije svih šestoro sudionika.

Zbog izuzetno nepovoljnih prometnih uvjeta na smotru nisu doputovali recitatori iz Srijema, a Podunavci su uz puno problema ipak stigli. Nedolaskom Srijemaca znatno se smanjio broj recitatora najstarijega uzrasta, jer po tradiciji, na smotrama ranijih godina najveći broj srednjoškolaca i studenata je dolazio je upravo iz srijemskih mjesta.

»Za najupornije, pokazalo se, ni jako loše stanje prometnica nije nepremostiva prepreka. Djeca su nam u svojim nastupima pokazala kako se čuva kulturološko, a osobito govorno naslijeđe. Žiri je bio oduševljen nastupom djevojčica iz Sonte i Vajske, koje su proživljeno i sugestivno govorile poeziju zavičajnih autora: *Ruže Siladev*, *Ivana Andrašića* i *Josipa Dumendžića*. Tako su na najbolji način posvjedočile o ljepoti mjesnih govora Hrvata u Vojvodini i probudile nam nadu kako će se govor naših djedova i baka sačuvati i za naše potomke«, rekla je *Katarina Čeliković*.

Ivan Andrašić

Najbolji recitatori iz najmlađe skupine ...

...srednje skupine od 5. do 8. razreda

Najbolji recitatori iz najstarije skupine

PRIČA O FOTOGRAFIJI

Susret na »Dakaru«

Piše: Dražen Prčić

Umjesto trenutka vremena zabilježenog na fotografiji prošlosti, ovoga puta imamo fotos neposredne sadašnjosti ovjekovječen početkom prošloga mjeseca (4. siječnja) na najpoznatijem svjetskom rallyju Dakar u Argentini i Čileu. Glavni »aktori« susreta u kampu nakon odvožene etape za Fiambalu, argentinskom gradu provincije Catamarca (Tinogasta), su Subotičanin *Marko Kopunović*, sudionik rallyja u ulozi asistenta *Gabora Saghmeistera*, i Zagrepčanin *Dražen Čurić*, natjecatelj vozač Toyote Hilux. Nažalost, zbog kvara na automobilu, Dražen je skupa sa svojim suvozačem *Krešimirom Kolegom* bio primoran odustati od utrke već nakon III. etape, ali je kao veliki sportaš ostao još nekoliko dana i etapa na najglasovitijem svjetskom rally natjecanju. Zahvaljujući Marku imamo priliku vidjeti ovu ekskluzivnu fotografiju iz njegove privatne kolekcije, ali i saslušati dio o dalekoj i egzotičnoj Latinskoj Americi u kojoj je proveo gotovo tri tjedna.

FIAMBALA

Do susreta, koji će ovom fotografijom, ali i novinskim tekstom pred vama, ostati zauvijek zabilježen u vremenu buduće prošlosti, došlo je zahvaljujući Markovoj agilnosti i spretnosti da u moru vozila (više od 1.000) pronađe vozače hrvatske posade za čije sudjelovanje je saznao od Saghmeistera, koji je već od prije znao za njih. Susret je bio srdačan, a potom je krenula priča o vožnji, stazi, defektima i svemu što čini sudjelovanje na »Dakaru« toliko jedinstvenim i atraktivnim. Inače, spomenuta etapa do ovog gradića u neposrednoj blizini visoravni Altiplan (koja se vidi u pozadini fotosa) predstavlja pravo »čistište« na ovom rallyju, jer je nakon nje od utrke moralo odustati više od 30 automobila i motorkotača. Kao što je već poznato, i jedini predstavnik Srbije Gabor Saghmeister je bio na ivici odustajanja zbog dehidracije, ali ju je i pokraj velikih napora uspio svladati i uspješno

okončati »Dakar« na 59. mjestu. Nakon ovog susreta Marko i Dražen su se tijekom sljedećih dana vidjeli još nekoliko puta, razmijenili brojeve telefona i ostali u kontaktu i po povratku iz Argentine i Čilea.

ARGENTINA I ČILE

Razgovor s Markom iskoristili smo i za dobivanje nekih korisnih informacija iz argentinske životne svakidašnjice, s kojom se upoznao tijekom boravka u zemlji o kojoj se kod nas, objektivno, vrlo malo zna.

»Boravak na rallyju »Dakar« prepun je najrazličitijih svakodnevnih kontrasta, počev od stalnih promjena krajolika kroz koje nas je put dug više od 9.000 km vodio do završnog cilja utrke. Noći smo znali prespavati u luksuznim hotelskim smještajima ili, pak, pod otvorenim nebom u vrećama za spavanje. Slično je bilo i s prehranom koja se, ovisno od situacije i prilike, prakticirala u boljim ili gorim ugostiteljskim objektima uz put ili smo, pak, imali jednostavne konzervirane obroke.

Primjerice, prosječan bolji ručak u Argentini košta između 30 do 120 pezosa (100 eura = 560 pezosa), a za svaki obrok je karakteristična uporaba njihove glasovite govedine koja se sprema na stotinu raznovrsnih načina. No, meso je uvijek ukusno, jer njihova goveda pasu kvalitetnu travu i biljke u nepreglednim prostranstvima ove zemlje, pa se to, kako su nam pojasnili domaćini, odražava i na kvalitetu mesa koje je zbilja iznimno ukusno, a dodatnu aromu daju i specijalni preljevi (npr. chimichuri), koje smo imali prilike kušati. Uz dobro jelo ide i dobro vino, a argentinska vina su već odavno poznata izvan granica svoje postojbine, pa iako nisam neki vinski poznavatelj, najradije sam pio crno vino Salentino iz Mendoze (boca je oko 120 pezosa). Tijekom spomenutih 9.000 tisuća kilometara puta, skupa s mojim prijateljima novinarima RTS-a i »Sportskog žurnala«, odvezio sam i sam 2000 km u našoj Toyoti Hilux, pa s mog prvog i vjerujem ne i posljednjeg Dakara imam i solidnu odvoženu kilometražu po argentinskim cestama, koje su u većini slučajeva dobre za vožnju. Vozeći se imali smo prilike razgledati okoliš, diviti se ljepotama raznolikih pejzaža nedimute divljine (izuzev kada je rally), a usput smo imali prilike vidjeti i neke primjerke životinjskog svijeta koji obitava na tim prostorima, poput krda divljih magaraca, stada ljama ili jata flaminga. Sve u svemu, općenito u jednoj riječi, sve je bilo fantastično i doživljaj »Dakara« ostat će zauvijek u mojim najljepšim sjećanjima«.

Marko Kopunović i Dražen Čurić

Subotica-trans

SUBOTICA-TRANS obavještava cijenjene putnike na međunarodnoj autobusnoj liniji, Subotica – Zagreb, važe cijene prijevoza s nizom pogodnosti:

- djeca do 6 godina voze se besplatno
- djeca od 6 do 12 godina imaju popust 50% (cijena povratne karte iznosi 1.225 din.)
- studenti uz prikaz studentske legitimacije (koja se dobiva na autobusnoj stanici) uživaju popust od 20% (povratna karta je 3.332 din., a u jednom smjeru 1.960 din.)

**POPUSTI VAŽE ISKLJUČIVO ZA IZRAVNU LINIJU OD SUBOTICE DO ZAGREBA
U OBA SMJERA I VAŽE 30 DANA.**

VAŠ SUBOTICA-TRANS

Snježni motivi Plavna, 5. veljače

Veljača

Posljednjeg siječanjskog dana zameo je novi snijeg i navijestio veljaču, mjesec u kojem je snijeg uobičajena pojava i zbog ovoga se snijega nitko nije pretjerano iznenadio. I to je u redu. Ali nije u redu kada se snijegu iznenade oni koji održavaju ceste.

Treba se, samo sjetiti

Odakle potječe izvorno ime Österreich za Austriju i otkada se ono spominje?
Na kolikoj se površini prostire ova alpska zemlja i koliko ima stanovnika?
Koliko iznosi BDP po stanovniku?
Od koliko saveznih država se sastoji Austrija?
Koliko jezika se govori na tlu Austrije?
Koji je najviši planinski vrh?
Koji su najveći austrijski gradovi?

Potječe od stare njemačke riječi Österreich (istočni reich) i potječe još iz davne 996. godine.
Prostire se na površini od 83.872 četvornika kilometra, a nastanjuje je oko 8.300.000 stanovnika.
Više od 33.000 stanovnika.
Od devet: Gradišće, Koruška, Donja Austrija, Gornja Austrija, Salzburg, Štajerska, Tirol, Vorarlberg i Beč.
Osnovni jezik je njemački, ali se govore i talijanski, hrvatski, slovenski, mađarski i romski jezici.
Beč (1.650.000 stanovnika), Salzburg, Innsbruck, Graz, Linz.

Sudarila se dva automobila i poslije nekoliko minuta iz potpuno slupanih olupina izlaze muškarac i žena. Oboje neozlijeđeni. Pribravši se, muškarac se vrati do ostataka svog auta i iz unutrašnjosti izvadi jednu nerazbijenu bocu vina.

- Ovo je prava sreća što smo ostali čitavi. Trebali bismo nazdraviti - predložiti i pruži bocu ženi.

- Zašto da ne - odgovori žena, potegne nekoliko dobrih gutljaja i pruži bocu nazad.

Umjesto da i on nazdravi sretnoj okolnosti, muškarac odloži bocu na stranu.

- Pa zar vi nećete nazdraviti? - zapita iznenađeno.

- Ne, ja ću nakon što ode prometna policija!

Srela se dvojica prijatelja i jadaju se jedan drugom.

- Moja žena nigdje ne ide i stalno mi prigovara kada izađem.

- Nije to ništa. Moja ti žena stalno ide od kavane do kavane - požali se drugi.

- Nije se valjda propila?

- Nije, nego me stalno ide tražiti!

ZIMSKÉ PRIPREME NOGOMETAŠA »BAČKE«

Kvalitetan rad usprkos teškim zimskim uvjetima

Svakodnevni treninzi u teretani, na stazi gradskog hipodroma i na snježnom terenu na svom stadionu stvaraju potrebnu snagu za nastavak prvenstva u Vojvođanskoj ligi, skupina Istok

Piše: Dražen Prčić

Nogometaši najstarijeg kluba na nekadašnjim svejugoslavenskim prostorima, NK »Bačke« iz Subotice, sredinom siječnja započeli su zimske pripreme za nastavak sezone u prvenstvu Vojvođanske lige, skupina Istok. Nepovoljni vremenski uvjeti stvorili su pravi zimski ugođaj na snijegom prekrivenim terenima, pa se dio treninga obavlja na gradskom hipodromu, koji se nalazi u neposrednoj blizini stadiona pokraj Somborske kapije, dok vježbe snage i podizanja mišićnog tonusa realiziraju u teretani fitness centra u hotelu »Galeria«. Igrački kadar trećeplasirane momčadi prvenstva je osvježen nekolicinom novih igrača, koji su se prema riječima ljudi iz struke vrlo brzo prilagodili novoj sredini, svakodnevno se vrijedno i marljivo trenira, a tijekom dosadašnjih priprema odigrana su i dva jaka pripremna prijateljska susreta protiv Superligaša Spartak Zlatibor vode i prvoligaša Kolubare. Obje utakmice su završene bez golova, što je solidan rezultat s obzirom na nastupe protiv momčadi iz viših rangova natjecanja. Posjetili smo ovoga tjedna jedan od Bačkinih treninga i iz prve ruke saznali sve aktualne pojedinosti oko priprema za nastavak prvenstva.

VJEKOSLAV OSTROGONAC, SPORTSKI DIREKTOR

»U polusezoni natjecanja u prvenstvu Vojvođanske lige, skupina Istok, zauzeli smo treće mjesto s zaostatkom od šest, odnosno četiri boda u odnosu na dvije prvoplasirane momčadi, i u nastavak prvenstva ulazimo s ambicijama da na kraju osvojimo prvo mjesto, koje vodi u viši rang, ili drugu poziciju, koja garantira sudjelovanje u doigravanju za plasman u Srpsku ligu. Po završetku prvog dijela prvenstva temeljito smo analizirali sve detalje i suglasili se kako nam trebaju neka dodatna igračka rješenja na pojedinim pozicijama i sukladno tome anagažirali smo nekoliko novih igrača, koji bi svojim nogometnim znanjem i iskustvom trebali pojačati naš sastav. Opet, igračima koji nisu zadovoljili u prvom dijelu sezone dali smo odriježene ruke da pronađu novu sredinu u kojoj će nastaviti nogometnu karijeru. Trenutačno u igračkom pogonu imamo 22 nogometaša, a s obzirom kako je prijelazni rok još uvijek na snazi (do 8. veljače) vodimo određene razgovore oko dovođenja još nekih igračkih akvizicija. Što se tiče prinova u momčadi koja se priprema za nastavak prvenstva u Vojvođanskoj ligi to su: *Branislav Babić*, inače »Bačkino dijete«, koji je protekle dvije sezone nosio dres hrvatskog drugoligaša NK Vukovara, vratar *Božidar Tumbas*, bonus nogometaš *Stefan Bosnić* iz Spartaka Zlatibor vode, iskusni inter-

nacionalac *Saša Đurasović*, povratnik iz Mađarske *Saulić*, te *Đokić* (Rastina), *Četković* (Lovćenac) i *Milić* (Lovćenac). Vjerujem da će naša momčad predvođena trenerom *Radivojem Đurovićem* uspijeti ostvariti željeni cilj plasmana u viši rang natjecanja.«

RADIVOJ ĐUROVIĆ, TRENER

»Nakon odigrana dva prijateljska susreta sa znatno jačim momčadima Spartaka Zlatibor vode i Kolubare, vidi se ozbiljnost kod svih nogometaša koji čine igrački kadar za nastavak prvenstva u Vojvođanskoj ligi. S novim igračima naša momčad je osjetno jača, svaka linija tima je snažnija, a što je najvažnije osjeća se timski duh, kako na terenu tako i izvan njega. Čini mi se kako u ovom trenutku imamo 50 posto jaču ekipu nego u prvom dijelu prvenstva, što je dokumentirano i solidnom igrom protiv prvih rivala, koji su znatno igrački jači od nas. Nismo postigli gol na dva susreta, ali ga nismo ni primili, uz okolnost kako su oba susreta igrana pod teškim uvjetima na terenima prekrivenim ledom i snijegom na kojima se i ne može prikazati pravi nogomet. Ostaje nam još nešto više od mjesec dana do početka drugog dijela prvenstva (8. ožujka) i u narednom razdoblju nastaviti ćemo s intenzivnim radom na pripremi momčadi, a u planu je i odigravanje još nekoliko prijateljskih susreta s Novim Kneževcem, Palićem, Žednikom i generalna proba protiv Radničkog iz Sombora. Iznimno je važan dobar start u nastavku prvenstva, osobito susret prvog kola, kada gostujemo Kozari u Banatskom Velikom Selu. Ukoliko ostanemo neporaženi, imamo velike šanse u nastavku natjecanja Vojvođanske lige, skupina Istok.«

BRANISLAV BABIĆ, NOGOMETAŠ

Posljednjih godinu i pol sam proveo igrajući u momčadi hrvatskog drugoligaša NK Vukovara, a sada sam se vratio u svoj matični klub Bačku u kojoj sam igrao u najmlađim kategorijama pod stručnim nadzorom trenera *Josipa Zemka*. Igram na poziciji štopera, i moja uloga u momčadi se ponajviše bazira na obavljanju obrambenih zadataka. Lijepo sam primljen od strane suigrača i nadam se da ću svojim dobrim igrama doprinijeti našem zacrtanom cilju i plasmanu u viši rang natjecanja. Zimske pripreme se rade na vrlo profesionalnoj razini i siguran sam da ćemo se dobro pripremiti za proljetni dio prvenstva.

ODBOJKA

Poraz u »zlatnom setu«

ISTRES – Uzvratni susret osmine finala Challenge cupa protiv francuske ekipe Istres nije donio prolaz odbojkašicama Spartaka među osam najboljih ekipa u ovom europskom natjecanju, jer su Francuskinje uspjele prvo poravnati rezultat iz prvog susreta u Subotici (3-1), a potom i slaviti u »zlatnom setu« (15-12). U regularnom dijelu susreta »Golubice« su odlično ušle u meč, osvojile prvi set (25-22) i potom su sljedeća dva seta (22-25, 23-25) bile na korak od osvajanja još jednog

seta koji bi ih odveo u četvrtfinale. Tzv. »zlatni set« donio je veliku sportsku dramu, vodstvo Spartaka od 10-5, koje su domaće igralice uspjele dostići i donijeti pomalo nezasluženi rastanak Spartaka s »Europom«. Mladioj ekipi Spartaka sada slijede nadmetanja u Mini ligi domaćeg prvenstva i borba za trofej u kupu Srbije.

KOŠARKA

Pobjeda Radivoja Koraća

SUBOTICA – Domaći parket nije donio uspjeh košarkašicama Spartaka u prvenstvenom susretu 15. kola prve košarkaške lige Srbije protiv gostujuće ekipe Radivoja Koraća iz Beograda. Gošće su slavile pobjedu (80-72), a poslije još jednog poraza Subotičanke zauzimaju devetu poziciju s 18 osvojenih bodova.

Petnaesta u nizu

SUBOTICA – Košarkaši Spartaka ostvarili su i petnaestu uzastopnu pobjedu u prvenstvu Srpske lige, svladavši gostujuću momčad Mladosti (78 -62) i potvrdili svoju kandidaturu za osvajanje naslova prvaka. Kada je rezultat garantirao još jedan ligaški uspjeh trener Ivić je pružio priliku i igračima s klupe, dajući im šansu za dokazivanje u prvenstvenom susretu. Spartak zauzima uvjerljivo prvo mjesto s čak četiri pobjede više u odnosu na ostale prateće momčadi.

NOGOMET

Malonogometni turnir »Za Vanjino srce«

SONTA – Posljednjega vikenda siječnja u sportskoj dvorani OŠ »Ivan Goran Kovačić« u Sonti održan je humanitarni malonogometni turnir »Za Vanjino srce«. U subotu, 30. siječnja, polaznici škole nogometa Nogometnog kluba Dinamo ugodili su svoje vršnjake iz Nogometnog kluba Tekstilac iz Odžaka. U revijalnim utakmicama igralo je šest generacija perspektivnih malih nogometaša.

Rezultati: Dinamo 94. – Tekstilac 94 3:3, Dinamo 95/6 – Tekstilac 95/6 0:3, Dinamo 97 – Tekstilac 97 3:3, Dinamo 98/9 – Tekstilac 98/9 2:0, Dinamo 2000/1 – Tekstilac 2000/1 1:3 i Dinamo 2002/3 – Tekstilac 2002/3 1:3

U nedjelju, 31. siječnja, međusobne utakmice igrali su prvotimci, veterani i žene domaćeg Dinama i Poleta iz Karavukova, te prvotimci apatinske Mladosti. U polufinalnim utakmicama seniora nogometaši Poleta porazili su prvu ekipu domaćina rezultatom 6:1, a druga ekipa Dinama primila je zgoditak više od nogometaša Mladosti. U utakmici za treće mjesto prva ekipa Dinama dobila je svoje pričuve rezultatom 5:2, a turnir je osvojila ekipa Poleta pobjedom nad Apatincima rezultatom 2:1. U revijalnim utakmicama veterani Poleta ostvarili su pobjedu od 3:2 protiv veterana Dinama, a Sončanke su gošćama iz Karavukova nanijele poraz od 3:0.

Organizator ovoga turnira bila je nogometna škola Dinama, uz osobit angažman voditelja *Gorana Matića* i njegovog pomoćnika *Spomenka Kušlića*. Na ovaj način prikupljeno je 46.000 dinara kao prilog akciji »Za Vanjino srce«, kojom se prikupljaju sredstva potrebna za transplantaciju srca Sončanki *Vanji Pilipović*.

I.A.

Spartak Zlatibor voda u Tunisu

TUNIS – Nogometaši subotičkog superligaša Spartaka Zlatibor vode nalaze se na zimskim pripremama u Tunisu, gdje će iskoristiti odlične vremenske uvjete za što bolji nastavak sezone u nacionalnom šampionatu. Trener *Zoran Milinković* je poveo sve igrače na koje računa u proljetnom dijelu Super lige, a dobar rad i nekoliko pripremni prijateljskih susreta trebali bi mu dati jasniji uvid u sastav njegove momčadi. Nogometaši su smješteni u kompleksu hotela »Elmouradi«, koji pruža mogućnosti za vrhunski trening i rad.

STOLNI TENIS

Stančević izborio TOP 12

TRSTENIK – Osvajanjem devetog mjesta u konačnom poretku izbornog natjecanja TOP 24 održanom u Trsteniku, pionir subotičkog Spartaka *Aleksandar Stančević* izborio je plasman na završni turnir TOP 12, na kojemu će o naslovu prvaka države odlučivati najbolji mladi stolnotenisači u Srbiji.

POGLED S TRIBINA

Iz inata

Veliki majstor rukometa i, prema sudu stručnjaka, jedan od najvećih rukometnih trenera svih vremena »Mago di Umago« *Lino Červar* ponovno je rezultatski dokazao svima kako je Hrvatska zemlja najvećih talenata ovoga sporta. Iako od početka osporavan zbog svoje odluke da se zahvali jednom broju igrača iz generacije svjetskih i olimpijskih šampiona, koji su još uvijek aktivni u najjačim europskim klubovima (*Dominiković, Metličić, Džomba* i dr.), i na »novinarski nož« dočekan zbog drastičnog pomlađivanja momčadi (Hrvatska je imala najmlađu ekipu na EP-u), profesor je opet uzeo odličje s najvećeg natjecanja. Iz inata, ali i iz velikog sportskog znanja. Obranio je viziju potrebe pomlađivanja igračkog kadra i početka pripreme za sljedeća velika natjecanja (SP i OI u Londonu 2012.). Rukometnom je svijetu otkrio nove zvijezde poput *Jakova Gojuna* (najbolji obrambeni igrač EP-a) i *Manuela Štrleka* (najbolje lijevo krilo EP-a), ali i prezentirao budućeg najboljeg svjetskog vratara *Mirka Alilovića*, koji je uz najboljeg hrvatskog rukometaša svih vremena *Ivana Balića* objektivno iznio najveći teret ovoga prvenstva Starog kontinenta. Nikako se ne smije zaboraviti veliki doprinos kapetana *Igora Vorića* te *Drage Vukovića, Denisa Buntića, Vedrana Zrnića, Domagoja Duvnjaka, Marka Kopljara, Tončija Valčića*, koji su odigrali brojne minute teške borbe do velikog finala. Iako je površnim poznavateljima sporta sve osim zlata neuspjeh, a takvih je nažalost najviše, spomenimo samo još jednu činjenicu. Posljednja tri europska prvaka: Danska, Španjolska i Njemačka nisu niti izborili plasman u polufinale Europskog prvenstva u Austriji, za razliku od Hrvatske koja je izborila 12. nastup među četiri najbolje momčadi na velikim natjecanjima i šestu medalju pod vodstvom *Line Červara*, kojemu u kolekciji još jedino nedostaje europsko zlato. Bit će i njega. Iz inata.

RUKOMET

Srebro za Hrvatsku

Porazom u finalnom susretu protiv Francuske (21-25), prvom na ovom EP-u u Austriji, rukometaši Hrvatske osvojili su srebrnu medalju i nastavili niz uspješnih rezultata na najvećim rukometnim natjecanjima. Dva hrvatska igrača, *Igor Vori* (kružni) i *Manuel Štrlek* (lijevo krilo), izabrani su u all star momčad prvenstva, a *Jakov Gojun* je proglašen za najboljeg obrambenog igrača turnira.

TENIS

PBZ Zagreb Indoors 2010

Čak šest hrvatskih tenisača našlo je svoje mjesto u glavnom ždrijebu petog po redu ATP turnira PBZ Zagreb Indoors, koji se ovoga tjedna igra u zagrebačkom Domu sportova. Prva dva nositelja su *Marin Čilić* i *Ivan Ljubičić*, a za bodove i novčane nagrade bore se još i *Ivo Karlović, Ivan Dodig, Antonio Veić* i *Petar Jelenić*, kojima je organizator dao pozivnice za sudjelovanje. Na turniru u Zagrebu nastupaju i tri predstavnika Srbije: *Viktor Troicki, Janko Tipsarević* i *Ilija Bozoljac*.

Novak Đoković broj 2, Marin Čilić 10

Na novoj ATP ljestvici najboljih tenisača svijeta *Novak Đoković*, po prvi puta u karijeri, zauzima drugo mjesto, dok je najbolji hrvatski tenisač i polufinalist netom završenog Australian Opena *Marin Čilić*, zahvaljujući najboljem rezultatu karijere, po prvi puta izborio mjesto među najboljih deset igrača svijeta.

HOKEJ

Izboreno doigravanje

Fantastičan doživljaj igranja hokeja na otvorenom, upriličen organiziranjem Winter Classic 2010 u sklopu kojeg su odigrana dva susreta pod vedrim nebom otvorenog klizališta na Šalati (poraz od SV Villachera 2-3 i pobjeda protiv Vienna Capitalsa 4-3), donio je i potvrdu plasmata Medveščaka u doigravanje regionalne hokejaške EBEL lige. S 52 osvojena boda u 49 odigranih susreta, »Medvjedi« se trenutačno nalaze na 6. mjestu ligaške tablice.

KOŠARKA

Hrvatski derbi

Pobjedom nakon produžetaka nad Zadrom (92-87) Cibona je slavila u hrvatskom derbiju regionalne NLB lige i zadržala dva boda prednosti vodstva na ligaškoj tablici. Druplasirani Zagreb rutinirano je svladao Radnički (87-80), dok je momčad Cedevite uvjerljivo poražena na gostovanju protiv Crvene zvezde u Beogradu (83-63).

Nama je dovoljno da znate za nas...

FUNERO

Privatno pogrebno poduzeće

- Subotica, Karadordev put 2,

telefon (danonoćno): (024) 55-44-33

- Horgoš, Borisa Kidriča 7,

telefon (danonoćno): (024) 792-202

Raspored sprovoda i umrlice na

Internetu: www.funero.co.yu

e-mail: funero@funero.co.yu

Mogućnost odloženog plaćanja

LUKA I MARKO GABRIĆ, STOLNOTENISAČI

Novo igračko iskustvo

Talentirana braća odnedavno nastupaju za STK Sesvete i natječu se na turnirima diljem Hrvatske

Piše: Dražen Prčić

Braća *Luka* (1996.) i *Marko Gabrić* (1997.) iz Subotice svojim zapaženim rezultatima u mladim natjecateljskim kategorijama već nekoliko godina privlače pažnju stručnjaka stolnog tenisa, a brojni trofeji osvojeni na pojedinačnim i momčadskim natjecanjima potvrda su neospornog talenta. Odnedavno, nakon poziva da se registriraju i nastupaju za boje STK Sesvete, natječu se na turnirima diljem Hrvatske. Kako to u stvarnosti izgleda saznali smo od Luke i Marka, a malo je pomogao i njihov otac, trener i pratilac na svim natjecanjima *Nebojša Gabrić*.

STOLNOTENISKI KONTAKTI

»Do registracije za STK Sesvete došlo je posve slučajno i na poziv roditelja blizanaca *Luke* i *Mislava Martineka*, s kojima smo skupa bili u stolnoteniskom kampu na otoku Pagu. Djeca su skupa trenirala tijekom ljetnih ferija, predložili su nam da ostanu skupa u istoj momčadi i mi smo pristali«, kaže u ime svojih sinova otac *Nebojša* i dodaje, kako zahvaljujući prijateljstvu s ovom obitelji imaju osiguran smještaj kada igraju u okolici Zagreba.

STK Sesvete je klub koji je svoju stolnotenisku djelatnost bazirao isključivo na radu s najmlađim natjecateljskim uzrastom i sada se *Luka* i *Marko*, kao dio momčadi, natječu na brojnim turnirima koji se organiziraju po cijeloj Hrvatskoj. Klub plaća troškove putovanja, a za smještaj u dru-

gim gradovima *Gabrići* se uvijek »snadu« kod svojih stolnoteniskih prijatelja, a istom mjerom uzvraćaju kada je u pitanju neki turnir u Subotici

TURNIRI

»Igramo na turnirima diljem Hrvatske, a do sada smo nastupali u Splitu, Zagrebu, Osijeku,

Varaždinu, Dugom Selu... Svaki novi turnir je prilika da odigramo dosta jakih susreta i testiramo svoj napredak.

Uvijek sudjelujemo u dvije konkurencije, svojoj i višoj starosnoj kategoriji. Konkretno, ja igram u konkurenciji kadeta i juniora, dok moj brat *Marko* nastupa među mladim kadetima i kadetima. Ponekad je to malo naporno, jer odigramo

6-8 susreta po kategoriji, pa kada se sve to zbroji bude zbilja puno igre«, kaže stariji brat *Luka*.

»Kada su u pitanju trodnevni turniri (petak, subota, nedjelja) moramo izostati s redovite nastave i po dva dana (petak i ponedjeljak), ali nam nastavnici u Osnovnoj školi 'Matko Vuković' izlaze u susret. Ali zato kada je u pitanju učenje i odgovaranje nema nikakvog popusta, pa smo nekada zbilja stisnuti nedostatkom slobodnog vremena između školskih i sportskih obveza. Putovanja su ponekad naporna, umorni smo od igre, a treba puno i učiti«, pojasnio je *Marko* »borbu« na dva kolosijeka.

REZULTATI

Trenutačno bolje rezultate niže mlađi brat *Luka* i ukoliko nastavi s dobrim igrama izborit će plasman među 16 najboljih, koji mu osigurava nastup na državnom prvenstvu Hrvatske u kategoriji mladih kadeta. Prema riječima oca i trenera *Nebojše*, u konkurenciji kadeta, u kojoj nastupa stariji sin *Luka*, ima godinu dana starijih igrača od njega, što je u ovoj konkurenciji velika prednost i sljedeće godine će se tek moći sagledati njegov pravi potencijal.

»Najbolji ovosezonski rezultat *Luke Gabrića* je osvojeno treće mjesto u momčadskoj konkurenciji na jakom međunarodnom turniru u Varaždinu, dok je *Marko Gabrić* osvojio pet puta prvo mjesto na brojnim turnirima na kojima je nastupao«, sumirao je na koncu njihov otac i trener *Nebojša*.

Uzdanice školske ekipe

Luka i *Marko* su učenici sedmog i šestog razreda na hrvatskom jeziku u OŠ »Matko Vuković« iz Subotice, a na školskom natjecanju su bili glavni igrači školske ekipe koja je osvojila prvo mjesto u natjecanju subotičkih osnovnih škola.

5. veljače 2010.

47

**PETAK
5.2.2010.**

05.50 - Najava programa
05.55 - Trenutak spoznaje
06.45 - TV kalendar
07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
07.05 - Vijesti
07.40 - Dobro jutro, Hrvatska
08.35 - Vijesti
08.40 - Dobro jutro, Hrvatska
09.05 - ZABA - 90 sekundi
09.10 - Dolina sunca
09.55 - EP repotaža
10.00 - Vijesti
10.09 - Vrijeme danas
10.10 - Vijesti iz kulture
10.15 - Terra X: Komet u Krimskom okrugu
- Sudnji dan u Keltskom carstvu
11.05 - Ep reportaža
11.10 - Oprah show
11.55 - Burzovno izvješće
12.00 - Dnevnik
12.30 - Oprezno s anđelom
13.20 - McLeodove kćeri 4
14.10 - Vijesti s prijevodom za gluhe
14.40 - Glas domovine
15.05 - Drugo mišljenje
15.35 - Znanstvena petica
16.10 - Hrvatska uživo
17.45 - Ep reportaža
17.50 - Iza ekrana
18.21 - Kod Ane
18.35 - Dolina sunca
19.20 - HP - gdje ste vi, tu je i vaša pošta
19.22 - Burzovno izvješće
19.30 - Dnevnik
20.04 - ZABA - 90 sekundi
20.10 - Na zapad
22.10 - Lica nacije
23.00 - Ep reportaža
23.05 - Vijesti
23.35 - Posebni dodaci
00.30 - Zvezdane staze: Voyager 6, serija
01.15 - Kamere smrti, film
02.45 - Vip Music Club LP
04.45 - Reprizni program
05.05 - Oprezno s anđelom

HRT 2

06.40 - Najava programa
06.45 - Šaolinski obračun
07.05 - Legenda o Tarzanu
07.30 - TV vrtić:
--- - Život u obitelji voden konja: Leteći sag
--- - Vitaminix: Sušeno voće
--- - Cipelice lualice: Zmajevi
--- - Mali crveni traktor: Letenje
08.05 - Dexterov laboratorij
08.30 - Priča o Tracy Beaker
09.00 - Lockie Leonard, serija za djecu
09.25 - Vip Music Club

10.00 - Prijenos sjednice Hrvatskog sabora
13.25 - Vip Music Club
14.00 - Puni krug
14.15 - Izazovi: Obitelj karatista
14.30 - TV vrtić:
--- - Život u obitelji voden konja: Leteći sag
--- - Vitaminix: Sušeno voće
--- - Cipelice lualice: Zmajevi
--- - Mali crveni traktor: Letenje
15.05 - Kod Ane
15.15 - Zvezdane staze: Voyager 6, serija
16.00 - Posebni dodaci
16.50 - Vijesti na Drugom
17.00 - Tenis, Zagreb Indoors, prijenos 1. meča
19.25 - Doctor Who 2, serija za mlade
20.15 - Čarolija 10, serija
21.10 - Naši životi: Dječak koji nikad neće odrasti
22.05 - Vijesti na Drugom
22.25 - Sud i kazna 18: The Box, mini serija
23.30 - Sud i kazna 18: The Box, mini serija
00.35 - Naj naj trenuci ZOI Torino 2006.: Hokey na ledu, snimka
01.30 - Tenis, Zagreb Indoors, snimka 2. meča
03.30 - Kraj programa

06.25 Naši najbolji dani, serija
07.10 Jackie Chan
07.35 Mali zmajevi
07.50 Žabljak patrola
08.15 Ezo TV, tarot show
09.40 Tata i zetovi, serija
10.10 Odavde do vječnosti, serija
11.10 Magična privlačnost, serija
12.10 IN magazin
13.00 Naša mala klinika, serija
14.00 Provjereno
15.00 Odavde do vječnosti, serija
16.00 Magična privlačnost, serija
17.00 Vijesti Nove TV
17.25 Naša mala klinika, serija
18.25 IN magazin
19.15 Dnevnik Nove TV
20.00 Posljednji templar, igrani film
23.10 Tajna krvavog mora, igrani film
00.50 Solo, igrani film
02.25 Vidoviti Milan, show
03.25 Posljednji templar, igrani film
06.15 Kraj programa

RTL

07.30 Pink Panther, crtana
07.45 Miffy, animirana serija

08.05 Princ iz Bel-Aira, humoristična serija
08.30 Pod istim krovom, humoristična serija
09.20 Astro show, emisija
11.25 Dadilja, serija
11.50 Malcolm u sredini, humoristična serija
12.20 Kralj Queensa, humoristična serija
12.45 Ekkluziv, magazin
13.00 Večera za 5
13.55 Tajna čokolade
14.45 Heroji iz strasti, dramska serija (dvije epizode)
16.20 Princ iz Bel-Aira, humoristična serija
16.45 Pod istim krovom, humoristična serija
17.10 Dadilja, serija
17.35 Malcolm u sredini, humoristična serija
18.05 Kralj Queensa, humoristična serija
18.30 Vijesti
18.55 Ekkluziv, magazin
19.05 Večera za 5, lifestyle emisija
20.00 Brisač, igrani film, akcijski triler
21.55 Razbijač, igrani film
23.55 Vijesti
00.05 Bez povratka 2, igrani film, horor
01.30 Brisač, igrani film, akcijski triler
03.20 Astro show, emisija

**SUBOTA
6.2.2010.**

05.50 - Najava programa
05.55 - Reprizni program
07.00 - Znanstvena petica
07.30 - Iza ekrana
08.00 - Vijesti
08.15 - Kinoteka - ciklus klasičnog vesterna: Dan revolveraša
09.55 - Croatia osiguranje - prozor u svijet 125
10.00 - Vijesti
10.15 - Kućni ljubimci
10.50 - Veterani mira, emisija za branitelje
12.00 - Dnevnik
12.30 - Oprezno s anđelom
13.20 - Prizma, magazin
14.05 - Duhovni izazovi
14.35 - Reporter: Obamina Amerika
15.45 - Euromagazin
16.20 - Vijesti
16.29 - Vrijeme sutra
16.30 - Kulturna baština: Arboretum Trsteno
16.45 - Plitvički rendžeri, dokumentarni film
17.15 - Eko zona
17.45 - Croatia osiguranje - prozor u svijet 125
17.50 - Svirci moji
18.35 - HP - gdje ste vi, tu je i

vaša pošta
18.40 - Luda kuća 5
19.15 - LOTO 7/39
19.20 - Burzovno izvješće
19.30 - Dnevnik
20.10 - Evergreen
22.05 - Vijesti
22.30 - Filmski vikend s Jackom Nicholsonom: Vještice iz Eastwica
00.30 - Filmski maraton: Svadbena torta, film
02.05 - Filmski maraton: Fakers, film
03.30 - Skica za portret
03.55 - Reporter: Obamina Amerika
05.00 - Plitvički rendžeri, film
05.30 - Oprezno s anđelom

07.05 - Najava programa
07.10 - Vrijeme je za Disneyja: 101 dalmatinac
--- - Vrijeme je za Disneyja: Legenda o Tarzanu
08.00 - Danica
08.05 - Ninin kutak
08.10 - Čarobna ploča 2
08.25 - Izazovi: Obitelj karatista
08.40 - Navrh jezika
08.50 - Kokice
09.15 - Briljanteen
10.00 - Hrvatski pisci na TV ekranu - A.Kovačić: U registraturi
10.58 - Misa
13.35 - Auto-magazin
14.05 - 4 zida
14.40 - Sportski program
14.55 - Košarka, NLB liga: Cedevita - Zagreb, prijenos
16.50 - Sportski program
17.00 - Tenis, Zagreb Indoors, 1. polufinalnog meča
19.00 - Tenis, Zagreb Indoors, 2. polufinalnog meča
21.00 - Večeras...
21.05 - Fatalni preljub, film
22.45 - Sportske vijesti
22.55 - HP - gdje ste vi, tu je i vaša pošta
23.00 - Naj naj trenuci ZOI - Torino 2006.: Alpsko skijanje - kombinacija, Ivica Kostelić
00.00 - Noć u kazalištu - Jakov Gotovac: Morana
01.40 - Kraj programa

06.15 Ezo TV, tarot show
08.15 Bumba, crtana serija
08.30 Superheroj Spiderman, crtana serija
08.55 Graditelj Bob, crtana serija
09.10 Winx, crtana serija
09.35 Dora istražuje, crtana serija
10.00 Tko je Samantha?, serija

**PRVI PROGRAM
PETAK,
12.2.2010. u 20.10****PREDSJEDNIK FRANJO TUĐMAN
- STVARANJE HRVATSKE DRŽAVE****- dokumentarna serija**

Dokumentarna serija o prvom hrvatskom predsjedniku, snimana u skoro svim važnijim metropolama Europe i SAD-u, prikazuje vrijeme devedesetih godina kada je u složenim međunarodnim, a u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini i ratnim, prilikama stvorena hrvatska država. O Franji Tuđmanu govore domaći sugovornici, kao i sugovornici iz velikih zemalja koje su

10:30 Frikovi, serija
11:30 Smallville, serija
12:30 Nestali, serija
13:30 Making of Jurski park, igrani film
14:25 Zemlja sunca, igrani film
17:00 Vijesti Nove TV
17:10 Nad lipom 35
18:10 Lud, zbunjen, normalan, serija
19:15 Dnevnik Nove TV
20:00 Kralj Arthur, igrani film
22:20 Crna močvara, igrani film
00:05 Prokletstvo otoka Komodo, igrani film
01:50 Vidoviti Milan, tarot show
02:50 Tajna Bermudskog trokuta, igrani film
04:25 Za ljubav novca, igrani film
06:55 IN magazin
07:25 Kraj programa

06.40 Heroji iz strasti, dramska serija
08.15 Miffy, animirana serija
08.55 Pink Panther, crtana serija
09.10 Astro Boy, crtana serija (dvije epizode)
10.00 Bakugan, crtana serija
10.35 Tajna čokolade
11.35 Skrivene poruke, humoristična serija
12.05 Scooby Doo 2, igrani film, komedija
13.40 Premier liga: Liverpool - Everton, prijenos
15.45 Povratak u plavu lagunu, film
17.30 Zvijezde Ekstra: Eva Longoria Parker
18.30 Vijesti
19.10 Discovery: Preživjeti divljinu - Močvarna džungla, film
20.00 Madagaskar

i same imale vlastite interese u sukobu koji je izazvan srpskom imperijalnom megalomanijom. Serija ima tri epizode.

1. epizoda: NEKA NAM ŽIVI JEDINA I VJEČNA HRVATSKA

Autor: Krešimir Čokolić

- 21.20 Kako se riješiti frajera u 10 dana, igrani film
23.15 Idiotti budućnosti, igrani film
00.45 Razbijač, igrani film, znanstveno-fantastični

**NEDJELJA
7.2.2010.**

HRT 1

- 05.45 - Najava programa
05.50 - Eko zona
06.20 - Glas domovine
06.45 - TV kalendar
07.00 - Euromagazin
07.30 - Duhovni izazovi
08.00 - Vijesti
08.10 - Talijansko i "talijan sko" na 4. Zagreb komu
09.25 - Opera box
09.55 - HP - gdje ste vi, tu je i vaša pošta
10.00 - Vijesti
10.20 - Monk 5, serija
11.50 - Burzovno izvješće
12.00 - Dnevnik
12.15 - TV kalendar
12.27 - HERBOS - Mali savjeti za poljoprivrednike: Crveno ulje
12.30 - Plodovi zemlje
13.25 - Split: More
13.55 - Živjeti zdravije
14.00 - Nedjeljom u dva
15.05 - Mir i dobro
15.35 - Vijesti
15.44 - Vrijeme sutra
15.45 - Jack, američki film
17.35 - Lijepom našom: Donji Andrijeveci
18.35 - U istom loncu, kulinarski show
19.14 - Za one koji misle unaprijed - CO
19.15 - LOTO 6/45
19.20 - Burzovno izvješće
19.30 - Dnevnik
20.10 - Tko želi biti milijunaš?, kviz
21.10 - Odmori se, zaslužio si

- 4 - TV serija
21.45 - Ep reportaža
21.50 - Paralele
22.25 - Vijesti
22.50 - Filmski vikend s Jackom Nicholsonom: čast Prizzija
01.00 - Monk 5, serija
02.30 - Fotografija u Hrvatskoj
02.45 - Lijepom našom: Donji Andrijeveci
03.40 - U istom loncu,
04.20 - Plodovi zemlje
05.10 - Split: More
05.40 - Mir i dobro

HRT 2

- 06.40 - Najava programa
06.45 - Pustolovine Marka i Goge, crtana serija
07.10 - San o slavi, serija za djecu
07.35 - Nindža kornjače
09.00 - Prijatelji
10.00 - Nora Fora, TV igra za djecu
10.50 - Biblija
11.00 - Sisak: Misa, prijenos
12.00 - Varšava: Ždrijeb za EP u nogometu 2012.
12.45 - Naj naj trenuci ZOI
- Torino 2006.: Alpsko skijanje - Super G, J. Kostelić, snimka
13.40 - Mnogi čarobni trenuci ZOI, film
14.25 - HAKS Special
14.45 - Sportski program
16.00 - Olimp
17.00 - Tenis, Zagreb Indoors, 1. polufinalnog meča
19.15 - Olimp
19.30 - Garaža: Alen Vitasović
20.00 - Večeras...
20.05 - Project A, hongkonški film
21.50 - Sportske vijesti
22.00 - Za one koji misle unaprijed - CO
22.05 - Dobre namjere, TV serija
22.55 - Nove avanture stare Christine 3, serija
23.20 - Vrijeme je za jazz: James Carter Quintet, Međunarodni dani jazz
00.20 - Kraj programa

nova

- 07.25 Bumba, crtana serija
07.40 Superheroj Spiderman, crtana serija
08.05 Graditelj Bob, crtana serija
08.20 Winx, crtana serija
08.45 Dora istražuje, crtana serija
09.10 Tko je Samantha?, serija
09.40 Ulica sjećanja, serija
10.40 Automotiv, auto-moto magazin
11.10 Novac, magazin

- 11.40 Eli Stone, serija
12.40 Kevin Hill, serija
14.40 Zemlja sunca, film
17.15 Vijesti
17.25 Za ljubav novca, film
19.15 Dnevnik Nove TV
20.00 Nad lipom 35
21.00 28 dana, igrani film
23.00 Red Carpet, magazin
00.20 Televizijska posla, serija
00.50 Schindlerova lista, igrani film
04.10 Red Carpet, magazin
05.20 Televizijska posla, serija
05.45 Kraj programa

RTL

- 06.50 Grupna terapija, humoristična serija
07.25 Miffy, animirana serija
08.05 Pink Panther, serija
08.20 Astro Boy, crtana serija
09.10 Bakugan, crtana serija
09.35 Najbolje godine, serija
10.35 Jedna od dečakiju, serija
11.05 Jezikova juha, reality show
11.55 Scooby Doo 2, igrani film, komedija
13.30 Madagaskar, animirani film
14.55 Kako se riješiti frajera u 10 dana, film
16.50 Odred za čistoću, dokumentarna emisija
17.20 Hrvatska traži zvijezdu: Zablistaj! 2009.
18.30 Vijesti
19.05 Ekkluziv, magazin
20.00 Prijetnja, film, triler
21.30 CSI: Miami, serija
22.20 Rob Roy, igrani film
00.35 Idiotti budućnosti, film

**PONEDJELJAK
8.2.2010.**

HRT 1

- 05.40 - Najava programa
05.45 - Mir i dobro
06.15 - Drugo mišljenje
06.45 - TV kalendar
07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
07.05 - Vijesti
07.40 - Dobro jutro, Hrvatska
08.35 - Vijesti
08.40 - Dobro jutro, Hrvatska
09.05 - ZABA - 90 sekundi
09.07 - HERBOS - Mali savjeti za poljoprivrednike: Crveno ulje
09.10 - Dolina sunca
09.55 - EP reportaža
10.00 - Vijesti
10.15 - Sfinga: Marija Antoineta - Od prijestolja do stratišta, serija
11.10 - Treća dob, emisija za umirovljenike
11.55 - Burzovno izvješće
12.00 - Dnevnik
12.27 - Živjeti zdravije
12.30 - Oprezno s anđelom

- 13.20 - McLeodove kćeri 4, serija
14.10 - Vijesti s prijevodom za gluhe
14.40 - Normalan život
15.35 - Mijenjam svijet: Književni salon 21. stoljeća
16.10 - Hrvatska uživo
17.35 - EP reportaža
17.40 - Najslabija karika, kviz
18.20 - Kod Ane
18.35 - Dolina sunca
19.20 - Burzovno izvješće
19.30 - Dnevnik
20.04 - ZABA - 90 sekundi
20.10 - Riječ po riječ, film
21.55 - Potrošački kod
22.25 - EP reportaža
22.35 - Otvoreno
23.30 - Vijesti
23.45 - Poslovne vijesti
23.50 - Vijesti iz kulture
00.00 - Na rubu znanosti
00.55 - Zvezdane staze 6, serija
01.40 - Strani dokumentarni program
02.30 - Dr. House 5, serija
03.15 - U tudioj koži 2, serija
04.00 - Skica za portret
04.10 - Mijenjam svijet: Književni salon 21. stoljeća
04.35 - Potrošački kod
05.05 - Oprezno s anđelom

HRT 2

- 06.40 - Najava programa
06.45 - Šaolinski obračun, crtana serija
07.05 - Legenda o Tarzanu, crtana serija
07.30 - TV vrtić:
-- -- - Nogalo
-- -- - Vitaminix
-- -- - Braća Koale
07.50 - čarobna ploča 2
08.05 - Dexterov laboratorij, crtana serija
08.30 - Priča o Tracy Beaker, serija za djecu
09.00 - Lockie Leonard, serija za djecu
09.25 - Vip Music Club
10.00 - Ally McBeal 5, serija
10.45 - Evergreen
12.35 - Moji knjijski korijeni, dokumentarni film
13.25 - Prijatelji 8, serija
13.45 - Happy Hour, serija
14.05 - U zdravom tijelu zdrav duh
14.20 - Boli glava
14.35 - TV vrtić:
-- -- - Nogalo
-- -- - Vitaminix
-- -- - Braća Koale
14.55 - Čarobna ploča 2
15.10 - Kod Ane
15.25 - Zvezdane staze: Voyager 6, serija
16.10 - Na rubu znanosti
17.00 - Naj naj trenuci ZOI

- Torino 2006.: Alpsko skijanje - kombinacija, J. Kostelić
18.00 - Vijesti na Drugom
18.20 - Županijska panorama
18.50 - Vip Music Club
19.25 - Doctor Who 2, serija za mlade
20.10 - Večeras...
20.15 - TV Bingo Show
21.10 - Bitange i princeze 5, serija
21.50 - Vijesti na Drugom
22.10 - Dr. House 5, serija
23.00 - Chaos, francuski film
00.50 - U tudioj koži 2, serija

nova

- 06.25 Naši najbolji dani, serija
07.10 Jackie Chan
07.35 Mali zmajci, serija
07.50 Žabljak patrola, serija
08.15 Ezo TV, tarot show
09.40 Tata i zetovi, serija
10.10 Odavde do vječnosti, serija
11.10 Magična privlačnost, serija
12.10 IN magazin
13.00 Naša mala klinika, serija
14.00 Najbolje godine, serija
15.00 Odavde do vječnosti, serija
16.00 Magična privlačnost, serija
17.00 Vijesti Nove TV
17.25 Naša mala klinika, serija
18.25 IN magazin
19.15 Dnevnik Nove TV
20.00 Najbolje godine, serija
21.00 Jurski park 2, igrani film
23.30 Vijesti
23.45 Nestali, serija
00.45 Seinfeld, serija
01.15 Dokaz zločina, serija
02.15 Vidoviti Milan, show
03.15 Jurski park 2, igrani film
05.25 Dokaz zločina, serija

RTL

- 07.20 Pink Panther, serija
07.35 Miffy, animirana serija
07.50 Malcolm u sredini, humoristična serija
08.40 Astro show, emisija
10.45 Princ iz Bel-Aira, humoristična serija
11.10 Pod istim krovom, humoristična serija
11.40 Dadija, serija
12.10 Ekkluziv, magazin
13.00 Večera za 5, lifestyle emisija (dvije epizode)
13.55 Tajna čokolade
14.45 Heroji iz strasti, dramska serija (dvije epizode)
16.20 Malcolm u sredini, humoristična serija
16.45 Princ iz Bel-Aira, humoristična serija
17.10 Pod istim krovom, humoristična serija
17.35 Dadija, serija

18.05 Kralj Queensa, serija
18.30 Vijesti
18.55 Ekkluziv, magazin
19.05 Večera za 5
20.00 Transporter, igrani film,
21.30 Rat svjetova, igrani film
23.30 Vijesti
23.40 Prijetnja, igrani film,
01.10 Astro show, emisija

UTORAK 9.2.2010.

05.50 - Najava programa
05.55 - Normalan život
06.45 - TV kalendar
07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
07.05 - Vijesti
07.40 - Dobro jutro, Hrvatska
08.35 - Vijesti
08.40 - Dobro jutro, Hrvatska
09.05 - ZABA - 90 sekundi
09.10 - Dolina sunca
09.55 - EP reportaža
10.00 - Vijesti
10.15 - Sfinga: Templari, dokumentarna serija
11.10 - Danny na moru 2, dokumentarna serija
11.40 - Kulturna baština: Arboretum Trsteno
11.55 - Burzovno izvješće
12.00 - Dnevnik
12.27 - Živjeti zdravije
12.30 - Oprezno s anđelom
13.20 - McLeodove kćeri 4
14.10 - Vijesti s prijevodom za gluhe
14.19 - Vrijeme sutra
14.25 - TV kalendar
14.40 - Među nama
15.35 - Na svetog Tripuna
16.10 - Hrvatska uživo
17.35 - Ep reportaža
17.40 - Najslabija karika, kviz
18.20 - Kod Ane
18.35 - Dolina sunca
19.20 - HP - gdje ste vi, tu je i vaša pošta
19.22 - Burzovno izvješće
19.30 - Dnevnik
19.56 - Sport
20.01 - Vrijeme
20.04 - ZABA - 90 sekundi
20.10 - Globalno sijelo
20.45 - Škrinja: Ogladalo
21.35 - Ep reportaža
21.40 - Poslovni klub
22.10 - Ep reportaža
22.20 - Otvoreno
23.15 - Vijesti
23.45 - Drugi format
00.40 - Zvezdane staze: Voyager 6, serija
01.25 - Strani dokumentarni program
02.10 - Zločinački umovi 3, serija
02.55 - U tuđoj koži 2, serija
03.40 - Danny na moru 2, serija
04.05 - Globalno sijelo
04.35 - Poslovni klub
05.05 - Oprezno s anđelom

06.45 - Najava
06.50 - Šaolinski obračun, crtana serija
07.10 - Legenda o Tarzanu, crtana serija
07.35 - TV vrtić:
-- -- - Danica
-- -- - Gusarske priče: Pismo u boci
-- -- - Matylda
-- -- - Profesor Baltazar
08.10 - Pustolovine Marka i Goge
08.35 - Hollyni junaci, serija za djecu
09.00 - Lockie Leonard, serija za djecu
09.25 - Vip Music Club
10.00 - Ally McBeal 5, serija
10.45 - Trial of Old Drum, američki film
12.35 - Dokuteka
13.25 - Prijatelj 8, humoristična serija
13.45 - Happy Hour, humoristična serija
14.05 - Koga briga?
14.35 - TV vrtić:
-- -- - Danica
-- -- - Gusarske priče
-- -- - Matylda
-- -- - Profesor Baltazar
15.10 - Kod Ane
15.25 - Zvezdane staze: Voyager 6, serija
16.10 - Drugi format
17.00 - Naj naj trenuci ZOI Salt Lake City 2002.: Alpsko skijanje - super G, J. Kostelić
18.00 - Vijesti na Drugom
18.20 - Županijska panorama
18.50 - Vip Music Club
19.25 - Doctor Who 2, serija za mlade
20.10 - Večeras...
20.15 - Ciklus antifašističkog filma: Prjava igra film
22.20 - Vijesti na Drugom
22.40 - Zločinački umovi 3, serija
23.30 - U tuđoj koži 2, serija
00.15 - Kraj programa

06.25 Naši najbolji dani, serija
07.10 Jackie Chan, crtana serija
07.35 Mali zmajiaei, crtana serija
07.50 Žablja patrola, crtana serija
08.15 Ezo TV, tarot show
09.40 Tata i zetovi, serija
10.10 Odavde do vječnosti, serija
11.10 Magična privlačnost, serija
12.10 IN magazin

13.00 Naša mala klinika, serija
14.00 Najbolje godine, serija
15.00 Odavde do vječnosti, serija
16.00 Magična privlačnost, serija
17.00 Vijesti Nove TV
17.25 Naša mala klinika, serija
18.25 IN magazin
19.15 Dnevnik Nove TV
20.00 Najbolje godine, serija
21.00 Dogodilo se na Manhattanu, igrani film
23.00 Vijesti
23.15 Nestali, serija
00.15 Seinfeld, serija
00.45 Dokaz zločina, serija
01.45 Vidoviti Milan, show
02.45 Dogodilo se na Manhattanu, film
04.25 Dokaz zločina, serija
05.10 Seinfeld, serija
05.35 IN magazin
06.15 Kraj programa

07.30 Pink Panther, crtana serija
07.45 Miffy, animirana serija
08.05 Malcolm u sredini, humoristična serija
08.30 Princ iz Bel-Aira, humoristična serija
09.20 Astro show, emisija
11.25 Pod istim krovom, humoristična serija
11.50 Dadija, humoristična serija
12.20 Kralj Queensa, humoristična serija
12.45 Ekkluziv, magazin
13.00 Večera za 5, lifestyle emisija (dvije epizode)
13.55 Tajna čokolade
14.45 Heroji iz strasti
16.20 Malcolm u sredini
16.45 Princ iz Bel-Aira, humoristična serija
17.10 Pod istim krovom, humoristična serija
17.35 Dadija
18.05 Kralj Queensa, humoristična serija
18.30 Vijesti
18.55 Ekkluziv, magazin
19.05 Večera za 5, lifestyle emisija (dvije epizode)
20.00 Jezikova juha, show
20.55 Hrvatska traži zvijezdu, glazbeni show
22.05 Luda vjenčanja, film
23.45 Vijesti
23.55 Savršeno oružje, serija
00.40 Grad uragana, kriminalistička serija
01.30 Astro show, emisija

SRIJEDA 10.2.2010.

05.50 - Najava programa
05.55 - Među nama

07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
07.05 - Vijesti
07.40 - Dobro jutro, Hrvatska
08.35 - Vijesti
08.40 - Dobro jutro, Hrvatska
09.05 - ZABA - 90 sekundi
09.10 - Dolina sunca
09.55 - EP reportaža
10.00 - Vijesti
10.15 - Sfinga: Posljednja keltska bitka
11.05 - HP - gdje ste vi, tu je i vaša pošta
11.10 - Oprah show
11.55 - Burzovno izvješće
12.00 - Dnevnik
12.27 - Živjeti zdravije
12.30 - Oprezno s anđelom
13.20 - McLeodove kćeri 4, serija
14.10 - Vijesti s prijevodom za gluhe
14.19 - Vrijeme sutra
14.25 - TV kalendar
14.40 - Riječ i život, religijski program
15.35 - Alpe Dunav Jadran
16.10 - Hrvatska uživo
17.30 - Ep reportaža
17.35 - Najslabija karika, kviz
18.15 - Kod Ane
18.30 - Dolina sunca
19.15 - LOTO 7/39
19.20 - HP - gdje ste vi, tu je i vaša pošta
19.22 - Burzovno izvješće
19.30 - Dnevnik
19.56 - Sport
20.01 - Vrijeme
20.04 - ZABA - 90 sekundi
20.10 - A sad u Europu
21.00 - Hrvati u zemlji nogu meta i tanga, dokumentarni film
22.00 - Proces
22.30 - Ep reportaža
22.40 - Otvoreno
23.35 - Vijesti
23.50 - Poslovne vijesti
00.05 - e-Hrvatska
00.40 - Znanstvene vijesti
01.00 - Zvezdane staze: Voyager 7, serija
01.45 - Nevini, serija
02.30 - Prekid programa radi redovnog održavanja uređaja
04.35 - Alpe Dunav Jadran
05.05 - Oprezno s anđelom

06.45 - Najava programa
06.50 - Šaolinski obračun, crtana serija
07.10 - Legenda o Tarzanu, crtana serija
07.35 - TV vrtić:
-- -- - Ninin kutak
-- -- - Vitaminix
-- -- - Honzik i Samuel
07.55 - čarobna ploča 2
08.10 - Pustolovine Marka i Goge, crtana serija
08.35 - Hollyni junaci, serija za djecu

09.00 - Lockie Leonard, serija za djecu
09.25 - Vip Music Club
10.00 - Prijenos sjednice Hrvatskog sabora
11.00 - Krašić: Stepinčevo, prijenos
12.45 - Prijenos sjednice Hrvatskog sabora
13.25 - Prijatelj 8, humoristična serija
13.45 - Happy Hour, humoristična serija
14.05 - Koga briga?
14.35 - TV vrtić:
-- -- - Ninin kutak
-- -- - Vitaminix
-- -- - Honzik i Samuel
14.55 - čarobna ploča 2
15.10 - Kod Ane
15.25 - Zvezdane staze: Voyager 7, serija
16.10 - e-Hrvatska
16.45 - Znanstvene vijesti
17.00 - Naj naj trenuci ZOI Salt Lake City 2002.: Alpsko skijanje - veleslalom, J. Kostelić
18.00 - Vijesti na Drugom
18.20 - Županijska panorama
18.50 - Vip Music Club
19.25 - Doctor Who 2, serija za mlade
20.10 - Večeras...
20.15 - Ususret Dori 1/2
21.20 - Ja, robot - američki film
23.15 - Vijesti na Drugom
23.30 - Nevini, serija
00.20 - U tuđoj koži 2, serija
01.05 - Kraj programa

06.25 Naši najbolji dani, serija
07.10 Jackie Chan, serija
07.35 Mali zmajiaei, serija
07.50 Žablja patrola, crtana serija
08.15 Ezo TV, tarot show
09.40 Tata i zetovi, serija
10.10 Odavde do vječnosti, serija
11.10 Magična privlačnost, serija
12.10 IN magazin
13.00 Naša mala klinika, serija
14.00 Najbolje godine, serija
15.00 Odavde do vječnosti, serija
16.00 Magična privlačnost, serija
17.00 Vijesti Nove TV
17.25 Naša mala klinika, serija
18.25 IN magazin
19.15 Dnevnik Nove TV
20.00 Najbolje godine, serija
21.00 Lud, zbunjen, normalan, serija
22.00 Doktor s Beverly Hillsa serija
23.05 Vijesti
23.20 Nestali, serija
00.20 Seinfeld, serija
00.50 Dokaz zločina, serija
01.50 Vidoviti Milan, show

02:50 Tragovi Irla, igrani film
04:20 Dokaz zločina, serija
05:05 Seinfeld, serija
05:30 Naši najbolji dani, serija
06:15 Kraj programa

07.30 Pink Panther, serija
07.45 Miffy, animirana serija
08.05 Malcolm u sredini, humoristična serija
08.30 Princ iz Bel-Aira, humoristična serija
09.20 Astro show, emisija
11.25 Pod istim krovom, humoristična serija
11.50 Dadjila, serija
12.20 Kralj Queensa, humoristična serija
12.45 Ekkluziv, magazin
13.00 Večera za 5, lifestyle emisija (dvije epizode)
13.55 Tajna čokolade
14.45 Heroji iz strasti, dramska serija (dvije epizode)
16.20 Malcolm u sredini, humoristična serija
16.45 Princ iz Bel-Aira, humoristična serija
17.10 Pod istim krovom, humoristična serija
17.35 Dadjila, serija
18.05 Kralj Queensa, humoristična serija
18.30 Vijesti
18.55 Ekkluziv, magazin
19.05 Večera za 5, lifestyle emisija (dvije epizode)
20.00 CSI: NY, serija
20.55 Mentalist, kriminalistička serija
21.40 L.A. Dragnet, kriminalistička serija
22.25 Najgori neprijatelj, kriminalistička serija

23.20 Vijesti
23.30 Zakon braće, kriminalistička serija
01.05 Luda vjenčanja, igrani
02.35 Astro show, emisija

ČETVRTAK 11.2.2010.

05.50 - Najava programa
05.55 - Riječ i život, religijski program
06.45 - TV kalendar
07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
08.35 - Vijesti
08.40 - Dobro jutro, Hrvatska
09.05 - ZABA - 90 sekundi
09.10 - Dolina sunca
09.55 - EP reportaža
10.00 - Vijesti
10.09 - Vrijeme danas
10.10 - Vijesti iz kulture
10.15 - Sfinga: Osveta boga kiše, serija
11.05 - Ep reportaža
11.10 - Oprah show
11.55 - Burzovno izvješće
12.00 - Dnevnik
12.30 - Oprezno s anđelom
13.15 - HP - gdje ste vi, tu je i vaša pošta
13.20 - McLeodove kćeri 4, serija
14.10 - Vijesti s prijevodom za gluhe
14.40 - Trenutak spoznaje
15.35 - Šimun Kožić Begna, dokumentarni film
16.10 - Hrvatska uživo
17.35 - Ep reportaža
17.40 - Najslabija karika, kviz

18.20 - Kod Ane
18.35 - Dolina sunca
19.20 - Burzovno izvješće
19.30 - Dnevnik
20.04 - ZABA - 90 sekundi
20.10 - Tko želi biti milijunaš?, kviz
21.10 - Dossier.hr
22.00 - Pola ure kulture
22.25 - Ep reportaža
22.35 - Otvoreno
23.30 - Vijesti
23.45 - Poslovne vijesti
23.50 - Vijesti iz kulture
00.00 - Indeks, emisija o školstvu
00.30 - Zvezdane staze: Voyager 7, serija
01.15 - Strani dokumentarni program
02.00 - Bez traga 5, serija
02.45 - Oprah show
03.25 - Ivan Kožić Begna, film
03.55 - Dossier.hr
04.40 - Pola ure kulture
05.05 - Oprezno s anđelom

06.50 - Šalinski obračun, crtana serija
07.10 - Legenda o Tarzanu
07.35 - TV vrtić:
--- - Danica
--- - Profesor Baltazar
--- - Zauvijek prijatelji
--- - Luckaste pače pustolovine
08.10 - Pustolovine Marka i Goge, crtana serija
08.35 - Hollyni junaci
09.00 - Lockie Leonard, serija
09.25 - Vip Music Club
10.00 - Prijenos sjednice Hrvatskog sabora

13.35 - Prijatelji 8, serija
13.55 - Happy Hour, serija
14.15 - Kokice
14.45 - TV vrtić:
--- - Danica
--- - Profesor Baltazar
--- - Zauvijek prijatelji
--- - Luckaste pače pustolovine
15.20 - Kod Ane
15.40 - Zvezdane staze: Voyager 7, serija
16.30 - Indeks, emisija o školstvu
16.55 - Salt Lake City 2002.: Alpsko skijanje, J.Kostelić
18.00 - Vijesti na Drugom
18.20 - Županijska panorama
18.50 - Vip Music Club
19.25 - Doctor Who 2, serija
20.10 - Večeras...
20.15 - Ususret Dori 2/2
21.20 - Andre, američki film
22.55 - Vijesti na Drugom
23.07 - Vrijeme
23.10 - Bez traga 5, serija (12)
00.00 - Vip Music Club LP

06.25 Naši najbolji dani, serija
07.10 Jackie Chan, serija
07.35 Mali zmajevi, serija
07.50 Žablja patrola, serija
08.15 Ezo TV, tarot show
09.40 Tata i zetovi, serija
10.10 Odavde do vječnosti
11.10 Magična privlačnost
12.10 IN magazin
13.00 Naša mala klinika, serija
14.00 Najbolje godine, serija
15.00 Odavde do vječnosti
16.00 Magična privlačnost
17.00 Vijesti Nove TV
17.25 Naša mala klinika, serija
18.25 IN magazin

19.15 Dnevnik Nove TV
20.00 Najbolje godine, serija
21.00 Provjereno
22.00 Navy CIS, serija
23.05 Vijesti
23.20 Nestali, serija
00.20 Seinfeld, serija
00.50 Dokaz zločina, serija
01.50 Vidoviti Milan, show
02.50 Sudnji dan, igrani film
04.15 Seinfeld, serija
04.40 Naši najbolji dani, serija
05.25 IN magazin

07.30 Pink Panther, serija
07.45 Miffy, animirana serija
08.05 Malcolm u sredini
08.30 Princ iz Bel-Aira
09.20 Astro show, emisija
11.25 Pod istim krovom
11.50 Dadjila, serija
12.20 Kralj Queensa, humoristična serija
12.45 Ekkluziv, magazin
13.00 Večera za 5
13.55 Tajna čokolade
14.45 Heroji iz strasti
16.20 Malcolm u sredini, serija
16.45 Princ iz Bel-Aira, serija
17.10 Pod istim krovom, serija
17.35 Dadjila
18.05 Kralj Queensa, serija
18.30 Vijesti
18.55 Ekkluziv, magazin
19.05 Večera za 5
20.00 CSI: Miami, serija
20.45 Uvod u anatomiju
22.25 Kućanice, serija
23.15 Vijesti
23.25 CSI: NY, serija
00.10 Mentalist, serija
00.50 L.A. Dragnet, serija
01.35 Najgori neprijatelj
02.20 Astro show, emisija

GLAS DOMOVINE

Emisija o životu Hrvata izvan domovine pod nazivom »Glas domovine«, emitira se na HRT1 petkom od 14,40 sati.

»TV Hrvatska riječ« nedjeljom od 12,30 na YU ECO televiziji

Polusatna emisija »TV Hrvatska riječ«, u produkciji NIU »Hrvatska riječ«, emitira se svake nedjelje od 12 i 30 sati na kanalu RTV YU ECO.

Glas Hrvata

Radijska emisija »Glas Hrvata« u produkciji HKUD »Vladimir Nazor« iz Stanišića emitira se na valovima Radio Sombora nedjeljom od 17 do 18 sati.

KRONIKA

Polusatna emisija na hrvatskom jeziku »Kronika« u produkciji »Cro Medije« prikazuje se subotom od 16,30 sati na drugom programu Radiotelevizije Vojvodine i nedjeljom na subotičkoj kabelskoj televiziji K23 s početkom u 13,15 sati, kao i na somborskoj Televiziji »Spektar« u istom terminu.

ZVUCI BAČKE RAVNICE

Emisija na hrvatskom jeziku »Zvuci bačke ravnice« emitira se četvrtkom u 19 sati, na valovima Radio Bačke (99,1 MHz).

PRIZMA

Emisija na hrvatskom jeziku »Prizma« emitira se svake druge subote u 16,30 na RTV2 a repriza utorkom u 12.10 sati. E-mail emisije je: prizma@rtv.co.yu

PROGRAM NA HRVATSKOM JEZIKU RADIO SUBOTICE

SHEMA ZA RADNE DANE:

18,00 - 19,00

• Najava programa • Večernji dnevnik • Agencijske vijesti iz zemlje • Agencijske vijesti iz RH • Kronologija - Dogodilo se na današnji dan • Jezični savjetnik 'Govorimo hrvatski'

19,00 - 19,30

• Poetski predah • 'Populame melodije' - zabavna glazba (ponedjeljkom) • 'Na valovima hrvatske glazbene tradicije' - narodna glazba (utorkom) • 'Veliki majstori glazbe' - ozbiljna glazba (srijedom) • 'Rock vremeplov' (četvrtkom) • 'Minute za jazz' (petkom)

19,30 - 20,00

• 'Europski magazin' - magazin Radija Deutsche Welle (ponedjeljkom) • 'Kulturna povijest' (utorkom) • 'Putokazi' (srijedom) • 'Iz hrvatske književne baštine' (četvrtkom) • 'Tjedni vodič' (petkom)

20,00 - 20,30

• »Razgovor s povodom« (ponedjeljkom) • »DW Aktualno« - regionalni magazin Radija Deutsche Welle (utorkom) • »Otvoreni studio« (srijedom) • »Kultur café« - magazin iz kulture Radija Deutsche Welle (četvrtkom) • »Vodič za moderna vremena«

- emisija Hrvatskoga radija (petkom)

20,30 - 21,00

• Narodna glazba • Blic vijesti i odjava programa

104,4 Mhz

SHEMA ZA DANE VIKENDA: Subota

• 18,00 Najava programa, Vijesti dana, Vojvodanski tjedan, Kronologija, zabavna glazba • 18,30 'Deutsch - warum nicht?' - tečaj njemačkog jezika Radija Deutsche Welle • 19,00 'Vjerska emisija', duhovna glazba • 20,00 'Stazama agrara', narodna glazba • 20,55 Odjava programa

Nedjelja

• 18,00 Najava programa, Vijesti dana • 18,10 Nedjeljni mozaik (kronologija, zanimljivosti, zabavna glazba) • 18,30 'Deutsch - warum nicht?' - tečaj njemačkog jezika Radija Deutsche Welle • 19,30 »Putnici kroz vrijeme« - emisija za djecu Hrvatskoga radija • 20,00 'Ljudi zine' - talk show Bele Franciskovića • 20,30 Narodna glazba • 20,55 Odjava programa

KRIŽALJKA

www.kviskoteka.hr

[illegible]

RESUME CRÉATIF